

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**REGIONÁLNÍ ROZVOJ A PROPAGACE
CESTOVNÍHO RUCHU NA PŘÍBRAMSKU**

Autor práce: Věra Hauptmannová

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Katedra: Katedra společenských věd

2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení.

ABSTRAKT

HAUPTMANNOVÁ, V. *Regionální rozvoj a propagace cestovního ruchu na Příbramsku : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2013. 111 s. Vedoucí bakalářské práce : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Klíčová slova: cestovní ruch, propagace, Příbramsko, region, regionální rozvoj

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat a následně zhodnotit aktuální stav propagace cestovního ruchu v Příbrami a jejím blízkém okolí. Dílčím cílem je stanovení návrhů na zlepšení propagace Příbramska a tím i využití veškerého potenciálu, který region skrývá.

Práce je členěna do 5 základních částí, nejprve je charakterizován regionální rozvoj, jeho problematika, nástroje a vztah k cestovnímu ruchu. První část práce – teoretická – je věnována historické, fyzicko-geografické a socioekonomické charakteristice regionu. Praktická část práce analyzuje potenciál regionu a propagaci cestovního ruchu ze strany města Příbram. Na základě vlastního dotazníkového šetření je pak zhodnoceno využití příbramského potenciálu v oblasti cestovního ruchu a úroveň služeb s cílem získat co nejširší spektrum turistů. V komparaci s reálnou úrovní propagace jsou následně navrženy způsoby a možnosti zvýšení efektivity propagace regionu.

ABSTRACT

HAUPTMANNOVÁ, V. *The Regional Development and Promotion of Tourism in the Příbram Area : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2013. 111 p. Supervisor : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Key words: Promotion, Příbram Area, Region, Regional Development, Tourism

The main purpose of the bachelor thesis is an analysis and an evaluation of the relevant state of the tourism propagation in the Příbram area and its near surroundings. The sectional purpose is the formulation of concepts for the promotion improvement in the Příbram area and utilization of all the potentiality which the region hides.

The thesis consists of 5 essential parts, at first there is a characteristic of the regional development, its problems, instruments and relation to tourism. The first part of this thesis – theoretical – is devoted to the historical, physic-geographical and socioeconomical characteristic of the region. The practical part of the thesis analyses the potentiality of the region and the propagation of tourism from town Příbram. There is an appreciation of utilization of the Příbram area potentiality in tourism sphere and the level of services with the purpose to gain maximum possible spectrum of tourists based on author's questionnaire. In the comparison of the real level of propagation there are following designed ways and opportunities how to improve the effectiveness of the promotion in the region.

OBSAH

Úvod.....	8
1 Cíle a metodika bakalářské práce	10
2 Regionální rozvoj a cestovní ruch.....	12
2.1 Regionální rozvoj	12
2.1.1 Region a klasifikace v rámci České republiky	12
2.1.2 Národní strategický referenční rámec a regionální politika EU	13
2.1.3 Nástroje regionální politiky	18
2.2 Cestovní ruch jako nástroj regionálního rozvoje.....	19
2.2.1 Definice pojmu cestovní ruch.....	20
2.2.2 Typologie cestovního ruchu	21
3 Charakteristika regionu Příbramsko	24
3.1 Historický vývoj oblasti	24
3.2 Fyzicko-geografická charakteristika regionu	28
3.3 Socioekonomická charakteristika regionu.....	31
4 Potenciál příbramského regionu v oblasti cestovního ruchu	35
4.1 Svatá Hora	35
4.2 Hornické muzeum	37
4.3 Další zajímavé historické památky.....	41
4.4 Významné osobnosti regionu	44
4.5 Přírodní památky a zajímavá místa	45
4.6 Kultura a sport	47
5 Propagace cestovního ruchu ze strany města Příbram a jeho rozvojové projekty	51
5.1 Propagační materiály a využívání tisku k propagaci regionu.....	51
5.2 Internetové stránky Infocentra jako způsob propagace regionu.....	51
5.3 Účast na veletrzích jako další způsob propagace regionu	55
5.4 Každoročně konané akce nadregionálního charakteru	57

5.5	Projekt Propagace turistické destinace Příbramsko.....	58
5.6	Spolupráce se soukromými subjekty	60
6	Cestovní ruch a jeho potenciál na Příbramsku z hlediska dotázaných	62
	Závěr.....	70
	Seznam použitých zdrojů	72
	Seznam zkratk	83
	Seznam obrázků, tabulek a grafů	84
	Seznam příloh	86
	Přílohy	87

Úvod

Česká republika, díky své poloze jakožto „srdce Evropy“ o cestovní ruch ze zahraničí nemá nouzi, ať už jde o hlavní město nebo pohraniční oblasti (zejména horská střediska). Přesto v naší zemi existuje mnoho míst, která nemají to štěstí být takovýmto regionem. Jednou z těchto oblastí je i Příbramsko.

Město Příbram svou polohou v České republice nepatří mezi ideální regiony pro cestovní ruch. Nemá ani horská střediska, ani neleží blízko hranic. Proto je potřeba propagovat tuto oblast o něco více, aby se došlo ke stejným výsledkům. Výhodou ovšem je, že město leží nedaleko od Prahy a právě návštěvníci hlavního města často plánují alespoň jednodenní výjezdy do okolních měst.

Co se týče cestovního ruchu v rámci České republiky, Příbram a okolí jistě má co nabídnout. Tady ale dochází k dalšímu problému – zajímavé pamětihodnosti a jiné atrakce mají v nabídce desítky dalších měst. Je proto nutné vymyslet, jak návštěvníky (ať domácí nebo zahraniční) nalákat na něco opravdu neobvyklého. Nejznámější a nejnavštěvovanější památky z Příbrami jsou pravděpodobně Svatá Hora (monumentální barokní komplex tyčící se nad Příbramí) a také Hornické muzeum (technická památka, patřící mezi nejrozsáhlejší muzea tohoto typu v Evropě), přesto se můžeme domnívat, že mladší generace zrovna nemá zájem o historicky významné památky. A právě pro mladé (ale samozřejmě nejen pro ně) je tu k dispozici nepřehledné množství sportovních aktivit, včetně mnoha cyklotras vedoucích například i skrz téměř netknutou přírodu díky Vojenskému újezdu Brdy. V propagaci oblasti se stále klade důraz především na historické památky a právě příroda a sportovní vyžití je často opomenuto. Opravdu je potřeba pojmout region komplexně se všemi jeho atraktivními atributy, aby se z něj stala taková oblast, kam turista pojedje, protože zde najde od každého trochu.

Vzhledem k tomu, že Příbramsko patří i mezi regiony s vysokou nezaměstnaností, možná by správný regionální rozvoj se zaměřením na cestovní ruch mohl přispět k vylepšení tohoto nepříznivého stavu z hlediska vytvoření nových pracovních míst. Bohužel o tomto faktu, že situace není ideální a je potřeba posílit cestovní ruch na Příbramsku, svědčí i zrušení několika hotelů v Příbrami v posledních letech (např. Welltor na Zdaboři a Modrý Hrozen na náměstí TGM).

Největší měrou se na propagaci podílí samotné město Příbram. Hodně se snaží zlepšit situaci cestovního ruchu v oblasti, která je částečně handicapovaná svou polohou. Důkazem toho je i získání dotace na projekt financovaný z fondů Evropské unie – konkrétně z fondu pro regionální rozvoj. Jedná se o Regionální operační program Střední Čechy a samotný projekt se jmenuje *Propagace turistické destinace Příbramsko*. Získané finance se využily na reprezentaci města na veletrzích a také např. na nové propagační materiály cílené na touroperátory.

1 Cíle a metodika bakalářské práce

Bakalářské práce se zabývá cestovním ruchem jako prostředkem regionálního rozvoje, klade si za cíl analyzovat současný stav propagace Příbramska a výstupem má být návrh na zlepšení stavu propagace v této oblasti. Práce také představuje ucelený pohled na region, na jeho charakteristiku, potenciál a propagaci.

Práci je možné rozdělit na teoretickou a praktickou část, celkem je rozčleněna do šesti kapitol. V první kapitole jsou stanoveny cíle a metodický postup práce. Následuje teoretická část práce – ta zahrnuje druhou a třetí kapitolu. V druhé je definován region, regionální rozvoj, regionální politika (v zaměření na Evropskou unii ve vztahu k České republice), její nástroje a vztah k cestovnímu ruchu. Dále jsou uvedeny několikrát klasifikace regionů, také nomenklatury územních statistických jednotek NUTS, představeny hlavní aspekty regionálního rozvoje uvedené v Národním strategickém referenčním rámci, rozdíly tradičního a současného pojetí regionální politiky. Na závěr dochází k typologizaci cestovního ruchu.

Třetí kapitola představuje region Příbramska v historických souvislostech, fyzicko-geografické i socioekonomické sféře. Je zmíněna úloha hornictví v oblasti a současně největší problém – vysoká nezaměstnanost, která souvisí jednak s polohou regionu jednak ve své podstatě i s hornictvím. Kromě tohoto je také definován geografický charakter včetně přírodních prvků a hranic regionu, roční úhrn srážek, vyjmenována zvláště chráněná území, analyzován vývoj vybraných demografických ukazatelů.

Součástí praktické části práce jsou zbylé tři kapitoly. Čtvrtá kapitola seznamuje s potenciálem regionu a představuje ty nejzajímavější atraktivity v oblasti. Dle prvního dojmu si lze stanovit předpoklad, že region disponuje bohatým potenciálem – jedná se o oblasti historických památek, významných osobností, přírodních zajímavostí, kulturních akcí a také sportovního vyžití. Hlavními lákadly regionu jsou však Svatá Hora a Hornické muzeum Příbram.

Pátá kapitola je zaměřena na využívané způsoby propagace oblasti ze strany města Příbram. Zejména se jedná o internetové stránky infocentra města Příbram a analýzu jejich struktury, správnosti informací, dostupnosti a přehlednosti, dále pak využití tisku, vydávání propagačních materiálů a jejich dostupnost. Nemalou úlohu plní na Příbramsku i účast na mezinárodních veletrzích, o kterých byly získány informace

prostřednictvím polořízených rozhovorů 4. března 2013 se dvěma pracovníky Městského úřadu Příbram – s panem Ing. Otou Hauptmannem, vedoucím Obecního živnostenského úřadu Příbram a paní Radkou Fiebigerovou, pracovnící Oddělení obchodu, služeb a cestovního ruchu na Obecním živnostenském úřadě Příbram. Lze se domnívat, že město v oblasti propagace historických památek dělá mnoho, možná ale opomíjí ostatní kategorie propagace. Do kapitoly je zařazeno i téma pojednávající o spolupráci soukromých subjektů s městem – autorka se domnívá, že tato spolupráce není využívána v takové míře, jak by mohla.

Poslední šestá kapitola je věnována dotazníkovému šetření souvisejícímu převážně s kvalitou služeb a využívání potenciálu regionu. Šetření bylo provedeno koncem února a začátkem března 2013. Dotazníky byly rozšířeny pomocí rodinných příslušníků a známých mezi široké spektrum obyvatel Příbramska. Celkem bylo rozdistribuováno 250 dotazníků, z nichž se vrátilo 219 řádně vyplněných, tj. návratnost činí přibližně 88 %. Částečně na základě výsledků dotazníkového šetření budou navržena opatření mající zlepšit aktuální stav propagace a přilákat do oblasti více turistů.

V teoretické části práce je využívána zejména analýza literárních pramenů zaměřených na teorii regionů, cestovního ruchu, historický vývoj oblasti Příbramska, analýzu map nebo statistických údajů dostupných z Českého statistického úřadu. Praktická část pak vychází převážně z webových stránek konkrétních památek, osobností atp., z interních dokumentů subjektů nebo z vlastních zdrojů autorky – z dotazníkového šetření a komparace jeho výsledků.

2 Regionální rozvoj a cestovní ruch

2.1 Regionální rozvoj

2.1.1 Region a klasifikace v rámci České republiky

Vzhledem k tomu, že termín *region* v každém člověku vzbuzuje asi odlišnou představu, může být různá i interpretace tohoto slova. KREJČÍ¹ ve své knize uvádí několik pojetí o tom, co region může být nebo je:

- region jako výsledek procesu regionalizace, v tomto případě je region výsledkem abstrakce a konstrukce, tedy obecných procesů,
- region jako realizační úroveň regionální politiky (tj. území, ve kterém se realizuje konkrétní regionální politika),
- region jako subjekt, který zastřešuje kooperaci obcí (dobrovolné svazky obcí),
- region jako produkt vztahů, tvořený rozmanitými prostorovými interakcemi, zde jsou významným dynamickým prvkem interakce jednotlivých skupin aktérů
- region jako komplex vznikající diferenciací krajiny.

Přestože neexistuje výhradně jedna správná definice, nejobecněji se lze setkat s teorií, že regiony jsou nejčastěji pojímány samozřejmě z geografického hlediska jakožto „vzájemně se odlišující části zemského povrchu“².

V rámci Evropské unie byly zavedeny tzv. nomenklatury územních statistických jednotek NUTS, v originále „Nomenclature des Unites Territoriales Statistique“³.

V různých zdrojích se uvádí různé údaje o jednotkách NUTS 0 a NUTS 1 ve vztahu k České republice. Na oficiálních webových stránkách Strukturálních fondů vytvořených Ministerstvem pro místní rozvoj je uvedeno: „Česká republika je na jednotlivé úrovni NUTS rozdělena následovně: NUTS 0 a NUTS I je celá Česká republika (například v Německu ale odpovídá NUTS 0 celé území Německa a NUTS I jsou jednotlivé spolkové země)...“⁴. Tento údaj lze považovat za stěžejní a v práci bude vhodné se tímto výrokem řídit. V níže uvedené tabulce byl ovšem původní údaj

¹ KREJČÍ, T., et al. *Regionální rozvoj: teorie, aplikace, regionalizace*. Brno : Mendelova univerzita v Brně, 2010. s. 116. ISBN 978-80-7375-414-3.

² KADERÁBKOVÁ, J. *Úvod do regionálních a správních věd : Vybrané kapitoly*. Praha : CODEX Bohemia, 1996. s. 30. ISBN 80-85963-18-3.

³ NUTS [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2009, 5. 3. 2009 [cit. 2012-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Temp/Glosar/N/NUTS>>.

⁴ NUTS [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2009, 5. 3. 2009 [cit. 2012-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Temp/Glosar/N/NUTS>>.

o správní jednotce NUTS 0 zapsán jakožto neexistující v rámci ČR, ale vzhledem ke zmíněnému výroku šlo údaj opravit na aktuální podobu tabulky.

Tabulka 1: Přehled statistických jednotek NUTS⁵

Správní jednotka	Velikostní interval	Česká republika
NUTS 0	Stát	Česká republika
NUTS 1	3 – 7 milionů obyvatel	Česká republika
NUTS 2	0,8 – 3 miliony obyvatel	Regiony soudržnosti (8)
NUTS 3	150 – 800 tisíc obyvatel	Kraje (14)
LAU 1 (NUTS 4)	Není definován	Okresy (77)
LAU 2 (NUTS 5)	Není definován	Obce (6249)

Úroveň NUTS 0 představuje celý stát.

NUTS 1 zahrnuje velkou oblast, obvykle jednotlivé země v rámci státu nebo makroregiony. Vzhledem k tomu, že státy jako Belgie a Nizozemsko mají několik jednotek NUTS 1, bylo by vhodnější i ČR rozdělit do takových oblastí, např. na Čechy, Moravu a Prahu, jak uvádí WOKOUN.⁶

NUTS 2 jsou regiony soudržnosti. Česká republika jich má celkem 8 a byly vytvořeny čistě pro statistické účely Evropské unie. Konkrétně jsou to regiony Střední Čechy, Jihozápad, Jihovýchod, Severozápad, Severovýchod, Střední Morava, Moravskoslezsko a Praha.

NUTS 3 odpovídá krajům, v ČR je jich 14 – Středočeský, Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Vysočina, Jihomoravský, Olomoucký, Zlínský, Moravskoslezský a Praha.

Nejnižší lokální administrativní jednotky v mnoha státech EU ani není určena, k NUTS 4 (nebo také LAU 1) byly v České republice přiřazeny okresy a k NUTS 5 (LAU 2) obce jakožto sídelní jednotka.

2.1.2 Národní strategický referenční rámec a regionální politika EU

V této práci je vhodné zmínit dokument pojednávající o regionálním rozčlenění a regionální politice (dále RP) České republiky zpracovaný Ministerstvem pro místní

⁵ KREJČÍ, T., et al. *Regionální rozvoj: teorie, aplikace, regionalizace*. Brno : Mendelova univerzita v Brně, 2010. s. 129. ISBN 978-80-7375-414-3.

⁶ WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha : Linde, 2008. s. 336-337. ISBN 978-80-7201-699-0.

rozvoj ČR pro účely spolupráce s Evropskou unií v rámci dotační politiky a přístupu ke strukturálním fondům a Fondu soudržnosti EU, protože kromě jiných společných politik prosazuje Evropská unie i společnou regionální politiku, neboli politiku hospodářské a sociální soudržnosti.

Podle Ministerstva pro místní rozvoj je NSRR obecně „dokumentem představujícím soulad Národního rozvojového plánu a Strategických obecných zásad Společenství a vymezujícím tak podobu realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti na území členského státu“⁷.

Byl vytvořen v červenci 2007 na základě Národního rozvojového plánu na programovací období EU pro roky 2007-2013. Dopodrobna rozebírá například socioekonomickou analýzu České republiky, obsahuje také kompletní SWOT analýzu, hodnotí realizaci projektů za předchozí programovací období 2004-2006, představuje strategie pro aktuální programovací období, cíle a kompletní přehled operačních programů vyjednaných pro ČR.⁸

Ve SWOT analýze České republiky obsažené v NSRR se o regionálním rozvoji lze například dozvědět, že ČR disponuje vysokým potenciálem regionů v příhraniční, naproti tomu existují vysoké rozdíly v ekonomickém vývoji jednotlivých regionů, na venkově není dostatek práce, lze posílit infrastrukturní napojení periferních oblastí na velká města, posílit rozvoj technologií udržitelného rozvoje na venkově, také se pořád zvyšuje rozdíl v zaostávání některých regionů a dochází i k negativní stereotypizaci dalších oblastí, zároveň se v periferních oblastech významně zvyšuje věkový průměr obyvatel – to je způsobeno zejména přesunem rodin blíže k městům, kde mají i pracovní uplatnění.⁹

Regionálním rozvojem se začala Česká republika významněji zabývat až s příchodem nového tisíciletí a vydala k tomu první zákon o podpoře regionálního rozvoje č. 248/2000 Sb. Tento zákon stanovuje příslušnost i orgánům státní správy i uzemní samosprávy v souvislosti s regionální politikou a také předkládá podmínky

⁷ *Národní strategický referenční rámec* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2012-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Narodni-strategicky-referencni-ramec>>.

⁸ *Národní strategický referenční rámec : ČR 2007-2013*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007. s. 1-4. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a>>.

⁹ *Národní strategický referenční rámec : ČR 2007-2013*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007. s. 27-30. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a>>.

pro čerpání z fondů EU. V roce 2000 byl vypracován první dokument o regionální politice, tzv. Strategie regionálního rozvoje České republiky, následně se vytvořily i Programy rozvoje krajů ČR a definovaly se operační programy. Těmito kroky se měla Česká republika jako budoucí členský stát EU sjednotit v rámci regionální politiky Evropské unie.¹⁰

Zjevné rozdíly ve strategii regionální politiky tradiční a současné uvádí následující tabulka.

Tabulka 2: Komparace tradičního a současného pojetí regionální politiky¹¹

Atribut	Regionální politika	
	Tradiční	Současná
<i>Regiony</i>	Geograficky relativně stálé problémové regiony	Geograficky relativně rychle se měnící problémové regiony
<i>Problémy</i>	Rozvinutost/zaostalost	Strukturální změny
<i>Strategie</i>	Regionální růst	Regionální inovace
<i>Nástroje</i>	Meziregionální přerozdělování	Mobilizace vnitřních zdrojů
<i>Orientace na</i>	Kapitál, suroviny, velké firmy	Informace, technologie, služby, malé a střední podniky
<i>Organizační forma</i>	Centralizace	Decentralizace

Ani regionální politika nemá stanovenou přesnou definici, ale obecně bývá definována jako “soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů¹² a podle WOKOUNA¹³ má tato politika pět základních fází:

1. definování regionálních problémů, včetně jejich původu,
2. definování cílů, pokud možno kvantifikovaných,
3. definování strategie, již bude možno uplatnit,
4. identifikace nástrojů, které bude nutno použít,
5. vyhodnocení použité politiky.

¹⁰ WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj: (výchozí regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha : Linde, 2008. s. 401-402. ISBN 978-80-7201-699-0.

¹¹ KADEŘÁBKOVÁ, J. *Úvod do regionálních a správních věd : Vybrané kapitoly*. Praha : CODEX Bohemia, 1996. s. 52. ISBN 80-85963-18-3.

¹² WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj: (výchozí regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha : Linde, 2008. s. 29. ISBN 978-80-7201-699-0.

¹³ WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj: (výchozí regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha : Linde, 2008. s. 29. ISBN 978-80-7201-699-0.

Potřebnost regionální politiky spočívá v klasifikaci problémových regionů tak, jak uvádí POSTRÁNECKÝ:¹⁴

1. regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji – většinou odlehlé regiony, kde vždy převládalo zemědělství,
2. regiony s nedostatečným využitím vlastních zdrojů – proto, že mají nedostatek kapitálu, má být snaha o navýšení technologického pokroku,
3. regiony se stagnujícími či upadajícími základními odvětvími – bývalé vyspělé regiony hlavně s tradičními odvětvími, tyto regiony se také vyznačují následující charakteristikou:
 - rostoucí míra nezaměstnanosti,
 - klesající ekonomická úroveň ve srovnání s ostatními regiony,
 - nízká míra ekonomické aktivity, zejména v případě žen,
 - vysoká míra emigrace,
 - neadekvátní infrastruktura.

Na základě výše zmíněného rozdělení regionů lze klasifikovat české regiony soudržnosti z hlediska socioekonomického rozvoje:¹⁵

- regiony rychle se rozvíjející – Praha,
- regiony rozvíjející se – Jihozápad a Střední Čechy,
- regiony s nízkou dynamikou růstu – Jihovýchod a Severovýchod,
- regiony zaostávající – Střední Morava,
- regiony upadající – Moravskoslezsko a Severozápad.

Nemohlo by dojít k financování regionální politiky, kdyby neexistovaly nějaké fondy, které by se staly prostředníky v přerozdělování peněz Evropské unie. Tuto roli zde hrají dva strukturální fondy a Fond soudržnosti:¹⁶

- Strukturální fondy (SF) – jsou určeny především pro chudší nebo jinak znevýhodněné oblasti a je z nich čerpáno v rámci sedmiletých programovacích období:

¹⁴ KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. s. 98-99. ISBN 978-80-7380-086-4.

¹⁵ *Národní strategický referenční rámec : ČR 2007-2013*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007. s. 26. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a>>.

¹⁶ *Fondy Evropské unie : 26,7 miliard € pro Českou republiku* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2012-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>>.

- Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF) – největší SF, jsou z něj podporovány investiční projekty (doprava, životní prostředí,...),
- Evropský sociální fond (ESF) – zaměřen na neinvestiční projekty (rovné příležitosti, rekvalifikace, vzdělávání,...).
- Fond soudržnosti (FS) – podporuje celostátní až mezinárodní investiční projekty.

Česká republika vytvořila pro programovací období 2007-2013 jeden globální cíl a čtyři strategické cíle:¹⁷

Globální cíl: Přeměna socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic; dosahování udržitelného růstu s cílem dosáhnout hospodářské úrovně EU-25; usilování o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů.

Strategické cíle:

- I. **Konkurenceschopná česká ekonomika** – Například posilování konkurenceschopnosti podnikatelského sektoru zvyšováním jeho produktivity a urychlením udržitelného hospodářského růstu...
- II. **Otevřená, flexibilní a soudržná společnost** – Příkladem je vytvoření moderní občanské společnosti otevřené vnějším příležitostem; zvýšit kvalitu života obyvatel, vytvořit moderní vzdělávací systém...
- III. **Atraktivní prostředí** – Zajištění kvalitní fyzické základny pro hospodářský a sociální rozvoj prostřednictvím investic do zlepšení kvality životního prostředí a dostupnosti dopravních sítí.
- IV. **Vyvážený rozvoj území** – Například vyvážený a harmonický rozvoj celého území ČR, dosažený prostřednictvím zmírňování disparit mezi regiony i uvnitř regionů.

Na období 2007-2013 bylo s Evropskou unií vyjednáno 26 operačních programů (přehled v Příloze č. I) pro ČR, dělí se do podskupin na základě třech základních cílů politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU – Cíl Konvergence, Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Cíl Evropská územní spolupráce.¹⁸

¹⁷ *Národní strategický referenční rámeček : ČR 2007-2013*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007. s. 36-57. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a>>.

¹⁸ *Programy 2007-2013* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2012-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013>>.

2.1.3 Nástroje regionální politiky

Nástroje RP jsou „zaměřeny na přilákání kapitálu a podnikatelských aktivit do regionu, stimulaci využití vnitřních rozvojových zdrojů, osídlení či stabilizaci obyvatelstva v regionu“¹⁹.

Nejčastěji se nástroje rozdělují na tři hlavní kategorie:^{20,21}

- **makroekonomické** (jejich užití je omezováno národohospodářskými cíli):
 - *fiskální politika* – funguje na přerozdělování státního rozpočtu, takže regiony s vyššími příjmy přispívají více než regiony s nižšími, např. snížená sazba daně v určitých regionech,
 - *monetární politika* – ovlivňuje množství peněz v ekonomice, může ovlivnit RP tím, že usnadní přístup k úvěrům v potřebných regionech,
 - *protekcionismus* – stanovuje dovozní limity státu, správným nastavením cel a limitů lze dát potřebným podnikům šanci na zvýšení efektivity produkce.
- **mikroekonomické** (ovlivňuje rozhodování ekonomických subjektů v souvislosti s jejich lokalizací):
 - *realokace pracovních sil* – nástroje, které ovlivňují pohyb pracovních sil v prostoru, bývá zaměřená na příliv pracovní síly do problémového regionu, opačný proces by oblast ještě více negativně poznamenal, např. odkup nemovitosti nebo uhrazení části nákladů na stěhování,
 - *realokace kapitálu* – nástroje, které působí na pohyb pracovní síly v prostoru, snaží se buď přilákat nové firmy nebo podpořit rozvoj již fungujících, a to restrikcí nebo stimulací, např. snížení daní nebo levné půjčky.
- **ostatní**:
 - *administrativní nástroje* – rozhodnutí o vhodné skladbě ekonomické činnosti, která rozvíjí dané území v potřebných mezích,
 - *institucionální nástroje* – např. zavedení místní rozvojové agentury.

WOKOUN a MATES²² pojali ve své studii (jako součásti projektu Nástroje regionální politiky EU a jejich aplikace v ČR) rozdělení nástrojů RP odlišně, celkem na dvě skupiny:

¹⁹ WOKOUN, R., MATES, P., et al. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha : LINDE, 2006. s. 116. ISBN 80-7201-608-3.

²⁰ KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. s. 107-112. ISBN 978-80-7380-086-4.

²¹ WOKOUN, R., MATES, P., et al. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha : LINDE, 2006. s. 116-121. ISBN 80-7201-608-3.

1. nefinanční nástroje:

- a) *administrativní* (legislativní úpravy RP, zákazy, restriktivní a administrativní opatření),
- b) *institucionální* (instituce realizující opatření RP, projekty a programy – formulace a realizace, projekty a programy – využívání zdrojů EU),
- c) *věcné a jiné nefinanční* (poskytování bezplatných služeb zejména poradenského charakteru subjektům z regionu, propagace regionu a poradenství zahraničním investorům, vytváření a zpřístupňování zvláštních hospodářských zón ekonomickým subjektům, jiné nefinanční nástroje).

2. finanční nástroje:

- a) *neinvestiční a investiční* (finanční transfery a nevratné dotace, granty, náhrady části vynaložených nákladů, úroková zvýhodnění, úvěry a půjčky, záruky za úvěry a půjčky),
- b) *kapitálové podílnictví*,
- c) *daňová zvýhodnění* (daňové prázdny, slevy na daních, slevy na sociálním a jiném zákonném pojištění),
- d) *rozpočtová zvýhodnění* (zvýhodnění v odvodech rozpočtových příjmů, mimořádné dotace rozpočtů).

Rozdělení nástrojů regionální politiky na nefinanční a finanční se zdá být jasnější a snadněji pochopitelné i pro širší veřejnost, tudíž by i obyvatelé příslušného regionu mohli lépe kooperovat s organizacemi a institucemi regionálního rozvoje, z vlastní iniciativy je podněcovat ke zlepšování RP ve prospěch oblastí.

2.2 Cestovní ruch jako nástroj regionálního rozvoje

Cestovní ruch se stává stále důležitějším prvkem regionálního rozvoje a jeho významnost se odráží i většině rozvojových strategií. Tím, že je orientován na určitou geografickou oblast, jí přispívá k relativně stálé ekonomické situaci bez větších regresí. Cestovní ruch pozitivně ovlivňuje nejen tvorbu pracovních míst, ale podle WOKOUNA²³ má svou funkci i v případě příjmu státu, vyrovnávání, výroby i platební bilance. Výhodou navíc jednak je, že většina vytvořených služeb je použitelná jak pro

²² WOKOUN, R., MATEŠ, P., et al. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha : LINDE, 2006. s. 137. ISBN 80-7201-608-3.

²³ WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj: (výchozí regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha : Linde, 2008. s. 206. ISBN 978-80-7201-699-0.

turisty, tak pro místní obyvatele, a jednak, že se do politiky CR zapojují veřejnoprávní instituce i soukromníci, ať už individuálně nebo v rámci dobrovolných sdružení.

Přesto by cestovní ruch nebyl tím, čím je, bez provázanosti a komplexnosti všech služeb dohromady (např. by nebylo potřeba hotelů, kdyby nebylo v místě co navštěvovat) a také jejich celkovou kvalitou a reprezentativností (kde nejsou kvalitní služby, tam se moc nejezdí). Teorie o kvalitě služeb lze v rámci České republiky aplikovat asi nejvíce na horská střediska, je jich v naší zemi dost a lidé si mohou vybrat, kam pojedou a kde jsou také spokojeni. Bohužel se najdou i oblasti, které mají jako jediné nějakou typickou a jedinečnou atrakci (lze nazvat jakýmsi turistickým monopolem) a i přes nekvalitní služby budou stejně turisty navštěvovány, protože zážitek bude návštěvníkům přednější než kvalita služeb.

2.2.1 Definice pojmu cestovní ruch

Sousloví *cestovní ruch* (nebo také ekvivalent turismus) je v dnešní době stále více používaným pojmem, každý z nás si pod ním umí něco představit. Přesto je pro tuto práci vhodné uvést několik definic od různých autorů, které nám pomohou vytvořit přesnější významový profil tohoto širokého a neurčitého termínu.

Definice cestovního ruchu, na které se usnesla Mezinárodní konference o statistice cestovního ruchu v roce 1991, zní takto: „Za cestovní ruch se považuje činnost osoby, cestující na přechodnou dobu (u mezinárodního cestovního ruchu maximálně jeden rok, u domácího šest měsíců) do místa mimo své trvalé bydliště, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávat výdělečnou činnost v navštíveném místě (trvalý či přechodný pracovní poměr). Může se však jednat o služební, obchodní či jinak pracovní motivovanou cestu, jejíž zdroj úhrady vyplývá z pracovního poměru u zaměstnavatele v místě bydliště nebo v místě sídla firmy.“²⁴

Další příklady definic cestovního ruchu:

- „soubor činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestováním a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště a obvykle ve volném čase za účelem odpočinku, poznávání, zdraví, rozptýlení a zábavy, kulturního a sportovního vyžití, služebních cest a získání komplexního zážitku,“²⁵

²⁴ FORET, M., TURČÍNKOVÁ, J. *Cestovní ruch*. Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2005. s. 7. ISBN 80-7157-838-X.

²⁵ HESKOVÁ, M., et al. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha : Fortuna, 2006. s. 12. ISBN 80-7168-948-3.

- „suma vztahů mezi lidmi, kteří se nacházejí v nějakém místě přechodně, a mezi obyvateli tohoto místa,“²⁶
- „periodický příliv a odliv lidí do určitého místa nebo státu z jiného místa nebo státu,“²⁷
- „ekonomický jev spojený se spotřebou hmotných i nehmotných statků, hrazených z prostředků získaných v místě trvalého bydliště.“²⁸

Nejobecnějším a přesto všerhající vyjádřením cestovního ruchu je ovšem toto: „souhrn vztahů a jevů, které vyplývají z cestování a pobytu osob, přičemž místo pobytu není hlavním ani trvalým místem bydlení a zaměstnání“²⁹.

Všechna tato tvrzení ale dávají základ pravé podstatě cestovního ruchu, jež spočívá v několika faktorech, které lze vyčíst ze zmíněných definic: jde o pobyt mimo trvalé bydliště, ve volném čase (tedy nevýdělečného charakteru), je dočasný a dochází při něm ke konfrontaci lidí.

Národní strategický referenční rámec obsahuje socioekonomickou analýzu a ohledně cestovního ruchu předkládá informace, že se turismus podílí na zaměstnanosti v ČR necelými 13 %. Kromě toho disponuje Česká republika významným potenciálem v mnoha oblastech, má kvalitní a dobře značenou turistickou síť, nicméně potenciálu není dostatečně využíváno, což hlavně způsobuje nekvalitní infrastruktura a služby. Dochází k nerovnoměrné koncentraci turistů napříč regiony a příliš neexistuje spolupráce mezi veřejnoprávními a soukromými subjekty. SWOT analýza ČR v tomto dokumentu uvádí (kromě silných a slabých stránek uvedených výše v tomto odstavci) také příležitost – možnost zkvalitnění služeb pro cestovní ruch – a hrozbu – pokles zájmu o ČR jako destinaci cestovního ruchu.³⁰

2.2.2 Typologie cestovního ruchu

I cestovní ruch lze mnohočetně rozčleňovat na různé typy. Nejčastěji se v souvislosti s turismem hovoří o druzích a formách cestovního ruchu, neobvyklé dělení

²⁶ INDROVÁ, J., et al. *Cestovní ruch: (základy)*. Praha : Oeconomica, 2007. s. 9. ISBN 978-80-245-1252-5.

²⁷ INDROVÁ, J., et al. *Cestovní ruch: (základy)*. Praha : Oeconomica, 2007. s. 9. ISBN 978-80-245-1252-5.

²⁸ INDROVÁ, J., et al. *Cestovní ruch: (základy)*. Praha : Oeconomica, 2007. s. 10. ISBN 978-80-245-1252-5.

²⁹ VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M. *Základy cestovního ruchu: distanční studijní opora*. Brno : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2006. s. 29. ISBN 80-210-4205-2.

³⁰ *Národní strategický referenční rámec : ČR 2007-2013*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007. s. 21. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a>>.

je také podle typu turisty. Existují mnohé verze dělení, ale účelem práce není zahlcení čtenáře typologií, proto bylo nutné vybrat vždy pouze jedno, které můžeme považovat za nejvíce reprezentativní a udávající ucelený přehled tematiky.

Odborná literatura různých autorů se ale liší v tom, co je druh a co forma, proto je lepší uvádět dělení souhrnným slovem *typologie*.

Nejprve je vhodné představit typy lidí provozující cestovní ruch. INDROVÁ³¹ definuje čtyři kategorie a každá má zastoupení v oblasti mezinárodního i domácího turismu:

→ stálý obyvatel (rezident):

- mezinárodní: žije v zemi minimálně 1 rok před přesunem do jiné země, kde stráví méně než 1 rok,
- domácí: žije v místě (v rámci téže země) minimálně půl roku před přesunem na jiné místo, kde stráví méně než půl roku.

→ návštěvník (visitor):

- mezinárodní: mimo zemi trvalého pobytu na méně než 1 rok, účelem není výdělek,
- domácí: mimo místo trvalého pobytu (v rámci jedné země) na méně než půl roku, účelem není výdělek.

→ turista (tourist):

- mezinárodní: mimo zemi trvalého pobytu minimálně s jedním přenocováním, ale méně než na 1 rok, účelem není výdělek,
- domácí: mimo místo trvalého pobytu (v rámci jedné země) minimálně s jedním přenocováním, ale méně než na půl roku, účelem není výdělek.

→ jednodenní návštěvník (excursionist, some-day visitor):

- mezinárodní: mimo zemi trvalého pobytu na jeden den bez přenocování, účelem není výdělek,
- domácí: mimo místo trvalého pobytu (v rámci jedné země) na jeden den bez přenocování, účelem není výdělek.

³¹ INDROVÁ, J., et al. *Cestovní ruch: (základy)*. Praha : Oeconomica, 2007. s. 13-14. ISBN 978-80-245-1252-5.

Z hlediska motivace k cestování výše zmíněných typů turistů můžeme podle VYSTOUPILA³² rozčlenit cestovní ruch (dále jen CR) na:

- rekreační (fyzická a psychická regenerace, příměstská rekreace, lázeňský CR),
- kulturní (vzdělávací, alternativní, náboženský CR),
- společensky orientovaný (návštěva příbuzných, klubový CR),
- sportovní (s aktivní sportovní činností, s pasivní sportovní činností),
- ekonomicky orientovaný (obchodní, kongresový, výstavnický a veletržní, stimulační/motivační CR),
- specificky orientovaný (nákupní, politický CR).

Přesto se lze setkat ještě s dalšími druhy rozdělení a typologizace cestovního ruchu (viz Příloha č. II), nicméně tyto jsou pravděpodobně nejjednodušší, nejobecnější a tím zároveň nejvíce vystihují celé spektrum forem a druhů.

³² VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M. *Základy cestovního ruchu: distanční studijní opora*. Brno : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2006. s. 34-37. ISBN 80-210-4205-2.

3 Charakteristika regionu Příbramsko

V této práci je region Příbramsko vymezen jako území správního obvodu obce s rozšířenou působností. Oblast tedy zahrnuje město Příbram (obecní úřad s rozšířenou působností), Rožmitál pod Třemšínem (pověřený obecní úřad), Březnici (pověřený obecní úřad), Vojenský újezd Brdy a okolní obce.

3.1 Historický vývoj oblasti

Historický vývoj Příbramska je neodmyslitelně spjatý s hornickou činností.

První písemná zmínka o Příbrami pochází z roku 1216 – tehdy se ještě nejednalo o město, ale pouze o statek, který touto listinou měnil majitele z Hroznaty, opata kláštera v Teplé, na pražského biskupa Ondřeje, který si oblast vybral díky výhodné poloze mezi Prahou a jižními hranicemi země, kudy probíhala tzv. Zlatá stezka. Lze ale předpokládat, že osada byla vybudována dříve. Za vlády Přemysla Otakara II. došlo k ekonomickému vzestupu oblasti, nicméně po více než deseti letech od jeho smrti byla Příbram vypálena protivníky nástupce trůnu Václava II.³³

Významný rozkvět zaznamenala Příbram za vlády Karla IV. Arnošt z Pardubic zde nechal vystavět gotický hrádek (základ dnešního Záměčku) namísto původní dřevěné tvrze, zřídil kostel sv. Jana (dnes již neexistující), obehnal město dřevěnými hradbami, zasloužil se o zřízení nemocnice a s jeho jménem se také pojí pověst o vzniku původní dřevěné sošky Panny Marie (prý ji sám vyřezal) a svatohorské kaple.³⁴

Husitství neznamenovalo pro Příbram zrovna ideální časy. Sice skončila nadvláda pražského arcibiskupství, ale následné časté střídání majitelů, kteří dávali přednost výhradně svému prospěchu, vedlo zdejší obyvatele k povstání proti poslední z držitelů města Kateřině z Lokšan.³⁵

V roce 1406 získala Příbram městská práva a roku 1579 byla Rudolfem II. povýšena na svobodné královské horní město. V oblasti se v průběhu historie těžily železné rudy, stříbro, olovo a také uran.³⁶

První písemný doklad o existenci huti se datuje do roku 1311. Největší rozsah těžby stříbra na Příbramsku lze zařadit do 30. – 50. let 16. století. Spolu s rostoucí

³³ VELFL, J. *Příbram v průběhu staletí*. Příbram : Městský úřad Příbram, 1998. s. 10-13.

³⁴ DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1994. s. 9.

³⁵ DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1994. s. 10.

³⁶ DOLEŽAL, D. *Příbram a okolí : Turistický průvodce*. Příbram : Knihkupectví Olšanská & Hyšpler, 1997. s. 13. ISBN 80-902362-0-0.

těžbou stříbra ale bylo potřeba více a více pracovníků, v roce 1526 proto byla vydána listina zřizující osadu Březové Hory, do které byli nastěhováni horníci z Krušných hor. Záhy po zisku titulu horního města došlo k významnému poklesu těžby (hlavně kvůli vyčerpání svrchních ložisek), a to do takové míry, že v roce 1607 byl v provozu jen jediný důl, navíc jen proto, aby město o svůj titul nepřišlo. Tímto přichází Příbram na delší dobu o hlavní zdroj obživy a musela se přeorientovat na těžbu a výrobu železa. Stopy dokazující výrobu železa ale pocházejí už z 11. a 12. století. Ve 13. století se objevuje pec v Raděticích, v roce 1422 Bílá huť u Čenkova, kde se v 17. století vytvořil hamr a v první polovině 18. století vysoká pec. Další huť existovala od roku 1542 v Bratkovicích, která se zhruba v polovině 18. století přetransformovala na vysokou pec se třemi hamry. V obcích Pičín a Trhové Dušníky fungovaly hutě v druhé polovině 17. století. Zajímavostí je, že v 16. století tvořilo železo z této oblasti v rámci české produkce celou čtvrtinu.³⁷

V průběhu Třicetileté války bylo Příbramsko poznamenáno drancováním vojskem Albrechta z Valdštejna – propukl dokonce i požár kostela sv. Jakuba na příbramském náměstí. V roce 1621 se v Březnici zásluhou Přibíka Jeníška z Újezda objevují jezuité, kteří se po skončení války ujmou správy a následně vybudování chrámu na Svaté Hoře – tím se jezuité zasloužili o proslavení Svaté Hory. Stala se tehdejší nejslavnějším poutním místem, centrem mariánského kultu v Evropě, a zároveň jezuité do oblasti dostali návštěvníky, tedy zisk a vedle těžby nový výrazný zdroj obživy, přesto zpočátku nebyli zdejším obyvatelstvem vítáni zrovna přívětivě.³⁸

Začátkem 18. století došlo k obnově těžby stříbra. Hned v roce 1703 si nechala Příbram postavit vlastní vysokou pec, později i tři hamry. Tato vysoká pec dala název tehdejší osadě Vysoká Pec, která je dodnes součástí obce Bohutín nedaleko od Příbrami.³⁹

I Svatá Hora se v 18. století stala dějištěm mnoha událostí. Mezi nejvýznamnější patří jistě korunovace gotické sošky P. Marie Svatohorské z hruškového dřeva. Tento akt se stal každoroční příbramskou tradicí. Méně radostnou událostí bylo vyhlášení Josefských reforem, kdy Josef II. v roce 1773 nechal zrušit jezuitský řád a Svatá Hora tak spadla do rukou světské správy a v souvislosti s tím výrazně ubylo návštěvníků.

³⁷ DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1994. s. 10-11.

³⁸ VELFL, J. *Příbram v průběhu staletí*. Příbram : Městský úřad Příbram, 1998. s. 40-41.

³⁹ VELFL, J. *Příbram v průběhu staletí*. Příbram : Městský úřad Příbram, 1998. s. 41-43.

Další stěžejní událostí byl rok 1905 – ten znamenal povýšení kostela P. Marie na Sváté Hoře na menší baziliku.⁴⁰

Ke konci 18. století přišel hormistr Jan Antonín Alis z Vysoké Pece s novými výzkumy stříbrorudných dolů a zjistil, že doly zdaleka vytěžené nejsou. Zavedly se nové technologie dolování a opět začaly narůstat zisky i nové pracovní síly.⁴¹ 19. století bylo ve znamení velkých změn. V roce 1814 byl zdejší horní úřad povýšen na Vrchní horní úřad pro střední, jižní a západní Čechy. Na základě zrušení vrchnostenské správy a poddanství se polovině století z Březových Hor stalo svobodné městečko.⁴²

Změna správy umožnila roku 1850 v Příbrami konání první voleb do městského zastupitelstva – prvním starostou, tehdy mu říkali purkmistr, byl zvolen František Koller. V druhé polovině století došlo k významnému rozmachu báňského průmyslu, zejména díky novým technologiím – začaly se využívat trhaviny, hydraulický pohon a také samozřejmě parní stroj, koncem století se objevila i elektrická energie. Tento růst produkce byl na dole Vojtěch v roce 1875 završen světovým rekordem 1000 m svislé hloubky.⁴³

Zajímavostí je, že „těžba stříbra a olova v 80. a 90. letech 19. století v příbramském závodě představovala 97,7 % celé rakousko-uherské produkce“⁴⁴. Důlní činnost ale může mít i stinné stránky. Jedna z nich nastala 31. května 1892 – na dole Marie vypukl požár, při kterém zahynulo více než 300 horníků – tehdy to byla největší důlní katastrofa na světě.⁴⁵ I přesto, že se z této tragédie oblast vcelku rychle vzpamatovala, došlo v polovině 90. let k poklesu ceny drahých kovů včetně stříbra a tím byla oblast nepříjemně hospodářsky překvapena.⁴⁶

Zisk dalšího významného titulu v dějinách oblasti si připsaly Březové Hory v roce 1897 – byly slavnostně povýšeny na královské horní město. Svého samostatného titulu si užívaly až do roku 1953, kdy došlo k připojení městečka k Příbrami.⁴⁷

⁴⁰ DOLEŽAL, D. *Příbram a okolí : Turistický průvodce*. Příbram : Knihkupectví Olšanská & Hyšpler, 1997. s. 13 a 22. ISBN 80-902362-0-0.

⁴¹ DOLEŽAL, D. *Příbram a okolí : Turistický průvodce*. Příbram : Knihkupectví Olšanská & Hyšpler, 1997. s. 13. ISBN 80-902362-0-0.

⁴² DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1994. s. 12-14.

⁴³ VELFL, J. *Příbram v průběhu staletí*. Příbram : Městský úřad Příbram, 1998. s. 59-66.

⁴⁴ DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1994. s. 14.

⁴⁵ DOLEŽAL, D. *Příbram a okolí : Turistický průvodce*. Příbram : Knihkupectví Olšanská & Hyšpler, 1997. s. 13. ISBN 80-902362-0-0.

⁴⁶ DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1994. s. 14-15.

⁴⁷ VELFL, J. *Příbram : Královské horní město*. 2. vyd. Příbram : Městský úřad Příbram, 2000. s. 5.

Vzhledem k neustálé aktivitě báňského průmyslu bylo vhodné vychovávat další generace kvalifikovaných pracovníků. K tomuto faktu bylo v roce 1849 založeno v Příbrami montánní učiliště. O šestnáct let později udělil tehdejší císař František Josef I. škole titul a název Báňská akademie. Statut vysoké školy získala akademie roku 1894 a následně v roce 1904 došlo ke změně názvu na Vysokou školu báňskou v Příbrami. Výluku ve výuce zažila škola jen v době německé okupace, po 2. světové válce ale byla dekretem prezidenta republiky definitivně přesunuta do Ostravy.⁴⁸

O vysoké kulturní úrovni zdejších obyvatel svědčí fakta o založení učitelského stavu, následně i reálného gymnázia a průmyslové pokračovací školy, o jejichž zřízení se postaral zejména tehdejší starosta Karel Hail. Ve společnosti také figurovali Židé (většina z nich byla Němci zlikvidována), kteří měli v centru města i synagogu a stali se také významnými nositeli vzdělanosti.⁴⁹

Ve 20. století docházelo k zavádění dalších technologií, ale na úkor propouštění horníků. Těžba v oblasti byla stále významná, ale s produkcí v 19. století to nelze srovnávat. Existovaly snahy dostat na Příbramsko nové průmyslové podniky, nicméně kvůli chybějícímu železničnímu uzlu nikdo nebyl ochoten se zde usadit.⁵⁰

V druhé světové válce měla zalesněná oblast Brd strategický význam. Údajně se zde vyskytovaly partyzánské skupiny, které se na Slivici nedaleko od Příbrami účastnily posledních bojů války a padly zde také poslední výstřely a to až z 11. na 12. května 1945. Dnes je tomu důkazem památník Vítězství.⁵¹

Oblast Příbramska bohužel nemá zrovna dobrou pověst z let komunismu. Jednak došlo k radikální asanaci historického centra Příbrami (kromě jiného i unikátní židovské synagogy), jednak byl region nechvalně proslulý svými vězeňskými lágry, kde byli vězněni nejen zločinci, ale i mnoho odpůrců režimu.⁵²

⁴⁸ VELFL, J. *Příbram v průběhu staletí*. Příbram : Městský úřad Příbram, 1998. s. 59 a 92.

⁴⁹ DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1994. s. 14-16.

⁵⁰ DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1994. s. 15.

⁵¹ DOLEŽAL, D. *Příbram a okolí : Turistický průvodce*. Příbram : Knihkupectví Olšanská & Hyšpler, 1997. s. 10. ISBN 80-902362-0-0.

⁵² DOLEŽAL, D. *Příbram a okolí : Turistický průvodce*. Příbram : Knihkupectví Olšanská & Hyšpler, 1997. s. 14. ISBN 80-902362-0-0.

Rudné doly Příbram po válce ještě intenzivně těžily, ovšem vytěžené rudy byly méně kvalitní a docházelo tak k výrazným ztrátám, proto doly ukončily svou činnost v roce 1978 na Březových Horách a ještě o rok později na Bohutínsku.⁵³

Vedle rudných dolů ale hned po válce v roce 1949 vznikly Uranové doly. Díky rozvoji jejich těžby a také připojením Březových Hor zaznamenala Příbram obrovský nárůst obyvatel z cca 10 tisíc na téměř 40 tisíc, kdy hlavním hnacím motorem většiny přistěhovalých byla vidina vyšších výdělků pracovníků. Uranové doly ale nefungovaly příliš dlouho – roku 1991 musely ukončit svou činnost z ekonomických důvodů (stejně, jako tomu bylo i u Rudných dolů).⁵⁴

K historickému vývoji Příbramska týkajícího se důlní činnosti lze závěrem dodat, že „na straně jedné stály materiální výhody a sociální zázemí pracovníků dolů, na straně druhé zničené zdraví mnoha lidí, vážně narušená příroda, destrukce historických rysů města, jednostranně orientovaný průmysl potýkající se po skončení těžby s mnohými problémy a další těžkosti. Přesto zůstanou Rudné doly Příbram a Uranové doly Příbram nejvýznamnějšími průmyslovými podniky 20. století v regionu, které zcela změnily charakter Příbrami a okolí.“⁵⁵

3.2 Fyzicko-geografická charakteristika regionu

Region Příbramska, tak, jak je chápán v této práci, se rozkládá na jihozápadě Středočeského kraje. Ze západu je přirozeně oddělen pohořím Brdy, z východu je ohraničen řekou Vltavou. Rozloha oblasti činí zhruba 925 km².⁵⁶ Administrativně sousedí s Plzeňským krajem na západě a s Jihočeským krajem na jihu a v rámci Středočeského kraje se SO ORP Hořovice, Dobříš a Sedlčany.⁵⁷ Celkem se v regionu nachází 75 obcí, z toho 3 města (Příbram, Březnice, Rožmitál pod Třemšínem) a jeden městys (Jince).⁵⁸

⁵³ VELFL, J., et al. *Otisky času : Báňská činnost ve Středočeském kraji*. Praha : Středočeský kraj, 2007. s. 118-119. ISBN 978-80-254-0903-9.

⁵⁴ DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1994. s. 20.

⁵⁵ DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1994. s. 20.

⁵⁶ *Vybrané ukazatele za správní obvod Příbram v letech 2001-2010* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-26]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/9bc8042c0b680dafc1257966004b164e/\\$FILE/cr212120.xls](http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/9bc8042c0b680dafc1257966004b164e/$FILE/cr212120.xls)>.

⁵⁷ *2120 – SO ORP Příbram* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2012, 23. 5. 2012 [cit 2013-01-27]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/2120_so_orp_pribram>.

⁵⁸ *Vybrané ukazatele za správní obvod Příbram v letech 2001-2010* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-26]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/9bc8042c0b680dafc1257966004b164e/\\$FILE/cr212120.xls](http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/9bc8042c0b680dafc1257966004b164e/$FILE/cr212120.xls)>.

Geomorfologicky patří Příbramsko do provincie Česká Vysočina, ovšem leží na zlomu dvou subprovincií – Poberounské a Českomoravské. Brdská oblast, součást Poberounské subprovincie, zahrnuje v našem regionu hlavně západní část území, tedy Brdy a Příbramsko. Středočeská pahorkatina, část Českomoravské subprovincie, obklopuje mimo jiné i povodí Vltavy. V naší oblasti se tedy jedná o levý břeh Vltavy, na jihu regionu zasahuje až k Březnici.⁵⁹

Hlavním pohořím regionu jsou Brdy s nejvyšším vrcholem Tok (865 m. n. m.), druhým největším je Praha (862 m. n. m.), za zmínku stojí i vrch Třemšín (827 m. n. m.), na kterém se nachází rozhledna a zřícenina stejnojmenného hradu.⁶⁰

Největší řekou oblasti je Litavka, do které se vlévá i Příbramský potok vedoucí centrem města Příbram. Litavka pramení v Brdech a region opouští na jeho severních hranicích u Rejkovic, severně od městyse Jince. Dalšími významnějšími přítoky jsou Pílský, Kozičinský, Mlýnský, Obecnický a Hlubošský potok, Litavka také protéká Lesoparkem mezi Příbramí a Bohutínem a její voda historicky zásobovala několik mlýnů a hamrů. Rožmitálem a Březnicí protéká řeka Skalice. Mezi významnější říčky patří i Klabava pramenící v Brdech nedaleko Padrt'ských rybníků a Kocába pramenící východně od Příbrami ústící do Vltavy mimo region, až u Štěchovické přehrady. Do Vltavy se v rámci oblasti vlévají větší potoky – Bohostický (Líšnický), Zduchovický a Vápenický.⁶¹

Za zmínku jistě stojí i Padrt'ské rybníky ležící v jižní části VÚ Brdy. Vzhledem k částečnému zpřístupnění Újezdu se právě tato lokalita stala jednou z nejnavštěvovanějších. Kromě těchto rybníků patří ke známějším také Podzámecký rybník v Rožmitále p. Tř., dále Vysokopecký rybník v Bohutíně.⁶² V Příbrami jsou to Fialův rybník, Nový rybník, Hořejší a Dolejší obora.⁶³

Region také zahrnuje mnoho vodních nádrží, nejdůležitější jsou pravděpodobně vodní nádrže Obecnice (častěji se lze setkat s názvem Octárna), Láz a Pílská, které

⁵⁹ HOLEČEK, M., et al. *Zeměpis České republiky : Učebnice pro střední školy*. Praha : Nakladatelství České geografické společnosti, s. r. o., 2006. s. 11. ISBN 80-86034-53-4.

⁶⁰ *Brdy : Soubor topografických map [1:50 000]*. Praha : Naše vojsko, 1993. 5 mapových listů.

⁶¹ *Středočeský kraj jih : Dolní Berounka, Povltaví, Dobříšsko, Příbramsko, Sedlčansko : mapa regionu*. 2. vyd. Poděbrady : Kompakt, 2004.

⁶² *Středočeský kraj jih : Dolní Berounka, Povltaví, Dobříšsko, Příbramsko, Sedlčansko : mapa regionu*. 2. vyd. Poděbrady : Kompakt, 2004.

⁶³ *Příbram, Březové Hory : plán města [1:10 000]*. 2. vyd. Praha : Žaket, 2003. ISBN 80-7233-135-3.

zásobují město Příbram pitnou vodou. Z vodních nádrží na Vltavské kaskádě do regionu zasahují v. n. Orlík, Kamýk a částečně i Slapy.⁶⁴

Podnebí oblasti odpovídá podnebí České republiky – mírný pás se střídáním čtyř ročních období. Teploty dosahují minim zejména v lednu, maxim zase v červenci. Průměrný roční úhrn srážek bývá mezi 530 a 800 mm⁶⁵ v závislosti na poloze v rámci regionu. Vzhledem k nejčastějšímu proudění západních větrů lze předpokládat, že vyšší srážky se budou vyskytovat zejména na západních svazích a vrcholcích Brd, nižší srážky obvykle ve srážkovém stínu Brd, tedy hlavně oblast Příbrami, Bohutína, Rožmitálu a ostatních menších obcí podél východních svahů Brd. Tuto teorii je možné podložit součtem údajů o srážkách uvedených v tabulce podle jednotlivých měsíců v roce pro Příbram. Po součtu jednotlivých měsíčních údajů lze dospět k číslu 611 mm ročně, což ve výše stanoveném rozmezí srážek patří spíše k nižším hodnotám.

Tabulka 3: Průměrný měsíční běh srážek a teplot pro stanici Příbram⁶⁶

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Srážky (mm)	38	36	36	49	66	67	73	69	49	48	39	41
Teplota (°C)	-2,4	-1,4	2,3	6,6	12,0	15,3	17,0	16,1	12,6	7,3	2,0	-1,3

V rámci kategorie zvláště chráněných území se na území regionu nachází přírodní památky Jablonná – mokřad, Na horách, Vinice, přírodní rezervace Kuchyňka a jako součást Přírodního parku Třemšín také přírodní památky Hřebenec, Třemešný vrch a Rybník Vočert a Lazy, dále přírodní rezervace Na skalách a Getsemanka I. a II. Kromě těchto 9 zvláště chráněných území zahrnuje region také 29 tzv. evropsky významných lokalit, 52 památných stromů, 1 ptačí oblast a 6 smluvně chráněných území (vyjmeme-li zaniklé nebo zrušené objekty).⁶⁷ Seznam těchto památek a lokalit je uveden v Příloze č. III a o některých bude zmínka i v následující kapitole v rámci přehledu přírodních památek a zajímavostí.

⁶⁴ SVOBODOVÁ, P. *Kvalita vody na Příbramsku je velmi dobrá* [online]. Příbram : Příbramsko.eu, 2011, 15. 2. 2011 [cit. 2013-01-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.pribramsko.eu/detail02.php?ID=2885>>.

⁶⁵ *Analýza hospodářského a sociálního stavu okresu Příbram*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1998. s. 6.

⁶⁶ *Přírodní podmínky Příbrami* [online]. Příbram : Městský úřad Příbram, 2001, 27. 12. 2010 [cit. 2013-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://pribram-city.cz/index.php?vid=153>>.

⁶⁷ *Objekty ústředního seznamu* [online]. Praha : Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupný z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjety/chrob_find/index.php?frame=1&TYPVYSTUPU%5B%5D=druso&h_zchru=1&h_evl=1&h_ptacob=1&h_schru=1&h_pstromy=1&h_kod=&h_nazev=&h_organ_oochp=&h_kraj=&h_okres=&h_orp=539911&POVOB_ICOB=&h_obec=&h_ku=&h_submit=Vyhledat>.

Těžba nerostných surovin má v regionu silné historické zastoupení – těžily se zde železné rudy, stříbro, dále také olovo a v nedávné minulosti i uran. Dnes už se v oblasti netěží a historické budovy převážně slouží jako expozice Hornického muzea Příbram.

3.3 Socioekonomická charakteristika regionu

Počet obyvatel v regionu k 31. 12. 2011 přesáhl opětovně po 20 letech sedmdesátitisícovou hranici, konkrétně se vyšplhal na 70 166 obyvatel⁶⁸, ovšem (jak je zřejmé z následující tabulky) z dlouhodobého hlediska je demografický vývoj vcelku neměnný.

Tabulka 4: Dlouhodobější vývoj počtu obyvatel SO ORP Příbram⁶⁹

Rok	Počet obyvatel (sčítání lidu)				stav k 31. 12.	
	1970	1980	1991	2001	2006	2011
Obyvatelé	66 564	70 481	70 808	69 763	68 959	70 166

Věková skladba obyvatel regionu nijak nevybočuje z průměru České republiky. V Příloze č. IV jsou vyobrazené grafy věkové struktury regionu samotného a následně v komparaci s ČR a Středočeským krajem.

Věková struktura není úplně příznivá – stejně tak jako v celé republice – dochází ke stárnutí populace. Důkazem toho je tabulka v Příloze č. V. Zatímco počet dětí do 14 let klesl od roku 1995 o téměř tři tisíce, počet osob starších 65 let v téže době narostl o více než dva tisíce. Průměrný věk v roce 1995 činil 37 let, v roce 2011 už 41,5 roku.⁷⁰ Během 17 let tedy došlo k zestárnutí populace o 4,5 roku – na základě této hodnoty se dá vypočítat, že populace v roce 2045 by měla mít průměrný věk přes 50 let.⁷¹

⁶⁸ *Věkové složení obyvatelstva podle jednotek věku v letech 1995 až 2011* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z WWW: <[http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/\\$FILE/2120_c.xls](http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/$FILE/2120_c.xls)>.

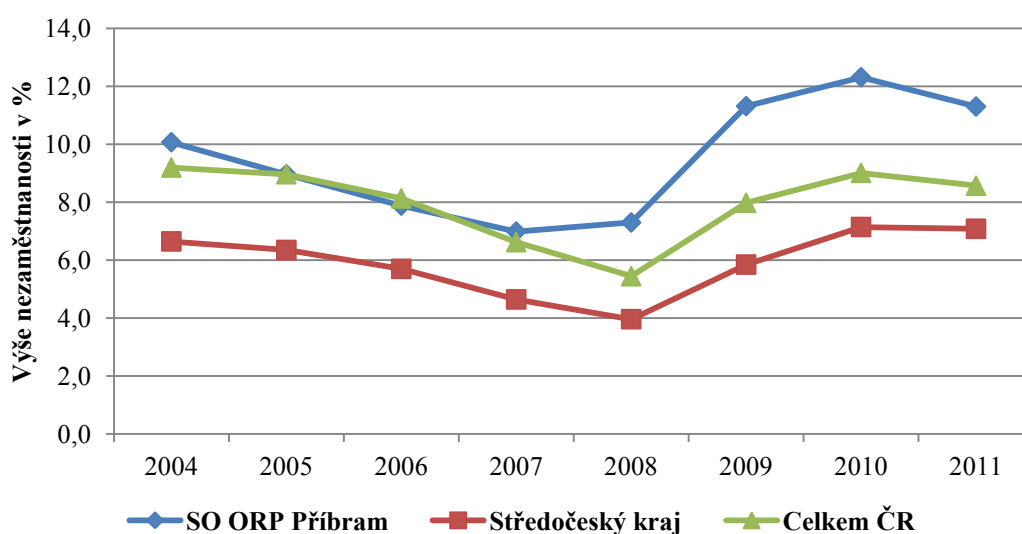
⁶⁹ *Počet obyvatel ve správních obvodech ORP – dlouhodobý vývoj* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2012, 3. 7. 2012 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_ve_spravnich_obvodech_orp_dlouhodoby_vyvoj>.

⁷⁰ *Věkové složení obyvatelstva podle jednotek věku v letech 1995 až 2011* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z WWW: <[http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/\\$FILE/2120_c.xls](http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/$FILE/2120_c.xls)>.

⁷¹ *Věkové složení obyvatelstva podle jednotek věku v letech 1995 až 2011* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z WWW: <[http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/\\$FILE/2120_c.xls](http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/$FILE/2120_c.xls)>, vlastní výpočet.

I přesto, že je podle údajů z roku 2011 přirozený přírůstek negativní, celkový přírůstek obyvatel v regionu se pohybuje v kladných číslech – je tomu tak díky vyššímu počtu přistěhovalých do oblasti. Stále také převažuje sňatečnost nad rozvodovostí.⁷² Průběhy vývoje několika demografických jevů (přírůstky obyvatel, natalita/mortalita, sňatečnost/rozvodovost) jsou vyobrazeny v Příloze č. VI.

Graf 1: Komparace nezaměstnanosti SO ORP Příbram, Středočeského kraje a ČR^{73,74,75}

Nezaměstnanost za rok 2011 v regionu činila 11,3 %. Toto i tak vysoké číslo přesto znamenalo snížení nezaměstnanosti oproti roku 2010, kdy se stav vyšplhal až na nechvályhodných 12,3 %.⁷⁶ Dojde-li ke srovnání údajů o nezaměstnanosti SO ORP Příbram s údaji o Středočeském kraji i o celé ČR v letech 2004-2011, lze dojít k závěru,

⁷² *Základní demografické údaje ve vybraném území* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&childsel0=4&cislotab=DEM9010UC&kapitola_id=19&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=4&pro_3_33=2120&aktualizuj=Aktualizovat>.

⁷³ *Vybrané ukazatele za správní obvod Příbram v letech 2001-2010* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-26]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/9bc8042c0b680dafc1257966004b164e/\\$FILE/cr212120.xls](http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/9bc8042c0b680dafc1257966004b164e/$FILE/cr212120.xls)>.

⁷⁴ *Územně analytické podklady ve vybraném SO ORP* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&cislotab=UAP6031UC_OR&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_76=2120>.

⁷⁵ *Průměrná míra nezaměstnanosti* [online]. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2013, 17. 1. 2013 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady/prumer_mn_od_97_portal.xls>, vlastní zpracování.

⁷⁶ *Územně analytické podklady ve vybraném SO ORP* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&cislotab=UAP6031UC_OR&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_76=2120>.

že Příbramsko v rámci Středočeského kraje trpí abnormálně vysokou nezaměstnaností, od průměru celé České republiky se významněji odklonilo v roce 2008 nárůstem nezaměstnanosti a tento stav i nadále přetrvává.

Hlavní dopravní tepnou regionu je rychlostní silnice R4 vedoucí z Prahy do Strakonice. Tato komunikace protíná region severojižním směrem na východ od Příbrami. Ze severu do regionu vstupuje jako silnice pro motorová vozidla a na křižovatce Skalka u Drásova (východně od Příbrami) se z ní stává standardní silnice první třídy č. 4. Další významnější komunikací v oblasti je silnice první třídy č. 18. Ta vede regionem tentokrát západovýchodním směrem. Začíná v Rožmitále pod Třemšínem, pokračuje na severovýchod do Příbrami, následně na východ přes dopravní křižovatku Skalka a poté opouští přes Vltavu námi vytyčený region směrem na Sedlčany. Silnice první třídy č. 19 se objevuje v oblasti Příbramska ze západu, kdy vede skrz pohoří Brdy podél jižní hranice VÚ přes Rožmitál p. Tř., dále směřuje na jihovýchod, prochází Březnicí a region opouští jižně od Březnice. Poslední důležitou komunikací je silnice první třídy č. 66 vedoucí z Příbrami jižně k Milínu, kde se napojuje na silnici první třídy č. 4.⁷⁷ Silnice č. 66 patří podle evropské odborné organizace EuroRAP mezi třicítku dlouhodobě nebezpečných silnic v České republice, a to z důvodu riskantních jízd některých řidičů.⁷⁸

Na základě charakteristiky regionu popsané v této kapitole lze usoudit, že region svojí centrální polohou v rámci České republiky není ideální destinací pro příliv zahraničních turistů. Jejich výskyt je dle názoru autorky omezen převážně na jednodenní výlety z Prahy, v případě podobných výletů se ale jistě upřednostňuje Kutná Hora se svým titulem UNESCO. Výjimku snad mohou tvořit slovenští, polští nebo bavorští turisté, kteří cíleně jezdívají pozorovat krásy Svaté Hory, jakožto významného poutního místa.

Naopak vnitrostátní cestovní ruch by měl v regionu vzkvétat – a to právě díky poloze oblasti, přesto autorka předpokládá, že tomu tak úplně není – kdyby byl region hojně navštěvován turisty, nebyla by zde tak vysoká nezaměstnanost (která je pravděpodobně dána nedostatkem pracovních míst), protože sektor služeb v sobě skrývá obrovský potenciál vzniku nových pracovních míst.

⁷⁷ *Středočeský kraj jih : Dolní Berounka, Povltaví, Dobříšsko, Příbramsko, Sedlčansko : mapa regionu.* 2. vyd. Poděbrady : Kompakt, 2004.

⁷⁸ *Na Příbramsku jsou nejnebezpečnější silnice* [online]. Praha : Česká televize, 2010, 6. 11. 2010 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/doprava/106426-na-pribramsku-jsou-nejnebezpecnejsi-silnice-v-cesku/>>.

Výhodou regionu je relativně blízká vzdálenost od hlavního města Prahy, kdy oblast slouží jako vzdálenější satelit Prahy a lidé stále častěji za prací do hlavního města dojíždějí.

4 Potenciál příbramského regionu v oblasti cestovního ruchu

Potenciál pro cestovní ruch a tedy i pro řádný rozvoj regionu úzce souvisí s nabídkou všemožných atrakcí v každé konkrétní oblasti. Autorka vidí hlavní potenciál ve Svaté Hoře, Hornickém muzeu a zejména v pestrosti nabídky jiných historických, přírodních, kulturních a sportovních atraktivit či v podobě vazby života významné osobnosti na region.

4.1 Svatá Hora

Historie tohoto barokního poutního místa už bude shrnuta jen velmi okrajově (v historickém vývoji regionu byla již zmíněna) a důraz bude kladen na ostatní prvky zájmu. Stručně vyložené dějiny o Svaté Hoře začínají doložitelně v průběhu 16. století, přesto se ještě o dvě staletí dříve datuje pověst o vzniku sošky Panny Marie Svatohorské, kterou měl vyřezat sám Arnošt z Pardubic, a také zdejší původní kaple. Zhruba v polovině 17. století na Svatou Horu přišli březničtí jezuité, zasloužili se o vybudování hlavního svatohorského komplexu včetně kostela Nanebevzetí Panny Marie a pozvedli význam tohoto poutního místa až na evropskou úroveň. V roce 1732 byla korunována soška P. Marie Svatohorské zlatou korunou a tak vznikla každoroční korunovační tradice.⁷⁹ V roce 1861 dostali Svatou Horu do správy redemptoristé, nechali ji opravit a díky tomu na počátku 20. století získal kostel od tehdejšího papeže Pia X. titul menší baziliky.⁸⁰ V polovině 20. století byli souvislosti s komunistickou likvidací církví redemptoristé vyhnáni. Mezitím v 70. letech došlo požáru, který poničil mnohé fresky – ty se ovšem zásluhou restaurátorů podařilo z velké části obnovit. Redemptoristům se po revoluci podařilo získat správu Svaté Hory nazpět.⁸¹

Mezi významnými jmény spojenými se Svatou Horou je nutné zmínit Carla Luraga, architekta, který pro jezuity vyprojektoval komplex Svaté Hory, dále pak určitě i Kiliána Ignáce Dientzenhofera, jenž je autorem svatohorských schodů. Na výzdobě areálu se pak podílela taková jména jako Karel Škréta, Jan Brokoff nebo Petr Brandl.⁸²

⁷⁹ DOLEŽAL, D. *Příbram a okolí : Turistický průvodce*. Příbram : Knihkupectví Olšanská & Hyšpler, 1997. s. 21-22. ISBN 80-902362-0-0.

⁸⁰ *Historie Svaté Hory* [online]. Příbram : Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram – Svatá Hora, 2009 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://svata-hora.cz/cz/2/historie#>>.

⁸¹ PERKA, R. *Poutní místa : Velehrad, Hostýn, Svatá Hora*. Praha : Olympia, 1991. s. 36. ISBN 80-7033-146-1.

⁸² *Přitažlivý Středočeský kraj*. Praha : Středočeský kraj, 2006. s. 48-49. ISBN 80-254-1375-6.

Obrázek 1: Svatá Hora⁸³

Areál Svaté Hory ohraničují čtyři nárožní kaple spojené ambity – Mníšecká (severovýchod), Plzeňská (severozápad), Březnická (jihozápad) a Pražská (jihovýchod). Uprostřed objektu se tyčí Bazilika Panny Marie. Do ambitů se vstupuje nejčastěji Pražskou bránou z východu z hlavního prostranství, lze se tam ovšem dostat i Březnickou bránou z jihu nebo Svatohorskými schody ze severozápadu. Mezi objekty stojícími mimo samotný areál patří tzv. Kalvárie - sousoší, Mariánský sloup na prostranství před Pražskou bránou, Mariánská studánka, Svatohorský (či Svatováclavský) dub ve Svatohorské aleji (jeho stáří se datuje do roku 1608, tedy na něco více než 400 let⁸⁴). Půdorys stavby, plánec okolí a obrázky ostatních objektů jsou patrné v Příloze č. VII.

Svatohorské schody spojující areál Svaté Hory s městem Příbram, jsou přibližně 450 metrů dlouhé a jejich původ se datuje do konce 17. století. Původně byly schody odkryté, později se ovšem dočkaly zastřešení. Nešťastná událost v podobě rozsáhlého požáru v roce 1978 výrazně schodiště poškodila, obnovení se schody dočkaly až v roce 1993.⁸⁵

Dnes Svatá Hora láká turisty s nejrůznějších krajů republiky i zahraničí. Matice Svatohorská dokonce vydává svůj vlastní časopis Svatá Hora, který je (kromě mnoha jiného) volně ke stažení na oficiálním webu svata-hora.cz.

⁸³ Vlastní zdroj.

⁸⁴ BÍLEK, P. *Dub svatého Václava : Svatováclavský či Svatohorský dub, kmet mezi stromy*. Příbram : Město Příbram, 2008. s. 5.

⁸⁵ *Kalendář kulturních a sportovních akcí 2005*. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2005. s. 21.

O návštěvnosti Svaté Hory se autorce podařilo sehnat pouze kusé informace, přesto je vhodné uvést v práci aspoň ty: Svatou Horu ročně navštěvuje více než sto poutních výprav z ČR i ze zahraničí. Protože není vstup do areálu podmíněný vstupným, nelze odhadnout, kolik návštěvníků ambity ročně skutečně projde. V evidenci se vede pouze počet prodaných vstupenek na prohlídku Svaté Hory a kolik z toho samostatně bylo prodáno pouze do Svatohorského muzea, dalším evidovaným údajem je počet předem objednaných prohlídek ve všech dostupných jazycích (čeština, angličtina, němčina, ruština, příp. i italština). Svatá Hora samozřejmě provádí křty, svatby, svátost biřmování a svatá přijímání.⁸⁶

Tabulka 5: Vybrané údaje o návštěvnosti Svaté Hory v letech 2010-2012⁸⁷

	2009	2010	2011	2012
Předem objednané prohlídky	149	121	176	165
Celkem prodané vstupenky	7150	5611	5766	6509
Vstupenky pouze do muzea	neznámo	269	220	328

Na základě získaných údajů o návštěvnosti Svaté Hory ale nelze vyvodit dlouhodobější tendenci vývoje počtu návštěvníků. Z dostupných údajů vyplývá pouze to, že počet návštěvníků výrazně kolísá.

4.2 Hornické muzeum

Hornické muzeum Příbram je v České republice největší svého druhu a zároveň patří mezi nejstarší – vzniklo v roce 1886 (tehdy ještě jako předchůdce Hornického muzea – Krajincké muzeum). Zřizovatelem je v současnosti Středočeský kraj.⁸⁸

V rámci Hornického skanzenu v Příbrami zahrnuje muzeum hned několik objektů a mimo Příbram má čtyři další expozice – Památník Vojna u Lešetic (jediný se nachází v regionu Příbramska), Skanzen Vysoký Chlumeč, Muzeum Špýchar Prostřední Lhota a Muzeum zlata Nový Knín. O každé z expozic je více uvedeno na přehledných internetových stránkách muzea www.muzeum-pribram.cz.

⁸⁶ Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram - Svatá Hora, interní dokumentace.

⁸⁷ Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram - Svatá Hora, interní dokumentace, vlastní zpracování.

⁸⁸ *Historie* [online]. Příbram : Hornické muzeum Příbram, 2013 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeum-pribram.cz/cz/muzeum/historie/>>.

Příbramská expozice se dělí na tři areály nebo okruhy – tzv. areál A Ševčínský důl, areál B Důl Anna a areál C Důl Vojtěch a v rámci každého areálu existuje několik prohlídkových tras. Co které trasy nabízejí, je uvedeno v Příloze č. VIII.⁸⁹

Obrázek 2: Ševčínský důl – jedna z hlavních dominant Hornického muzea⁹⁰

První doly byly zaraženy už koncem 18. století, poslední až o sto let později (údaje v závorkách uvádějí předchozí názvy dolů): Vojtěch (Nová jáma) – 1779, Anna – 1789, Ševčínský důl (jáma Císaře Františka, Císaře Františka Josefa I.) – 1813, Jarošovka (Strachovská šachta) – 1814, Ferdinand – 1820, Marie – 1822, Bohutín I (Arcivévody Štěpána) – 1827, Prokop – 1832, Drkolnov (August) – 1836, Řimbaba (Božího požehnání) – 1843, Lillův – 1857, Svatohorský – 1871, 25. únor (Rudolfův, Vysokopecký, Bohutín II, Generála Štefánika) – 1878.⁹¹

⁸⁹ *Leták s prohlídkovými trasami*. Příbram : Hornické muzeum Příbram, 2013. s. 2.

⁹⁰ Vlastní zdroj.

⁹¹ VELFL, J. *Příbram v průběhu staletí*. Příbram : Městský úřad Příbram, 1998. s. 52.

Ještě lze uvést několik zajímavostí týkajících se Hornického muzea: Většina šachetních budov byla vytvořena v netypickém uměleckém průmyslovém stylu tzv. Malakov, kombinující kámen a pálené cihly. Důl Anna byl až do padesátých let minulého století nejhlubší československou šachtou. Z věže budovy Ševčínského dolu je krásný výhled na březohorský revír i na Brdy. Hornická chalupa prezentuje tehdejší život havířské rodiny ve své typické havířské lidové architektuře. Důl Vojtěch se, jak už bylo řečeno, pyšní ziskem titulu dosažení 1000 metrů svislé hloubky jedním lanem.⁹²

To, že Hornické muzeum vzrůstá na atraktivitě – nejvyšší hodnoty návštěvnosti zaznamenalo v roce 2011, poslední rok 2012 znamenal mírný pokles – dokazuje následující tabulka.

Tabulka 6: Vývoj návštěvníků Hornického muzea v expozicích na Příbramsku v letech 2003-2012⁹³

rok	okruh A	okruh B	okruh C	Vojna	celé Hornické muzeum
2003	19 888	20 387	0	500	48 098
2004	19 019	19 047	3 244	1 248	52 030
2005	23 998	20 070	7 689	5 250	68 482
2006	25 452	25 903	7 541	9 827	84 044
2007	33 313	31 074	8 572	13 923	103 433
2008	32 030	31 066	6 966	23 189	108 325
2009	29 804	28 877	5 801	27 173	104 996
2010	28 070	27 920	5 851	26 402	109 039
2011	27 609	34 029	9 255	26 391	121 059
2012	25 746	33 885	9 446	22 854	112 327

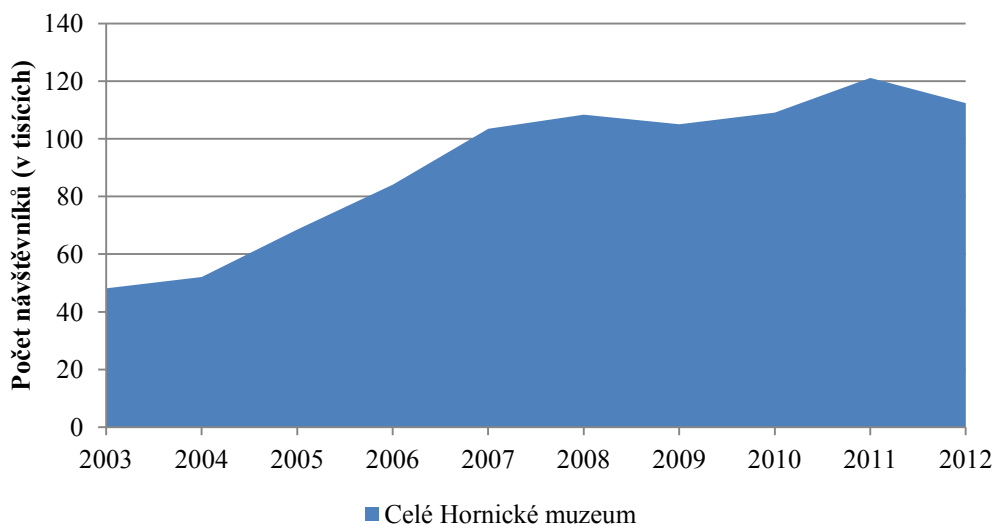
Údaj o návštěvnosti celého Hornického muzea v tabulce zahrnuje i ostatní expozice mimo Příbramsko, tedy Skanzen Vysoký Chlumeč, Muzeum Zlata Nový Knín i Muzeum Špýchar Prostřední Lhotu. Poprvé v roce 2007 se návštěvnost přehoupla přes stotisícovou hranici, v roce 2011 pak dosáhla úctyhodné hodnoty přes 120 tisíc.

Graf 2 a 3 následně vyobrazují vývoj návštěvnosti uvedený v předchozí tabulce, nejprve vývoj počtu návštěvníků celého muzea, poté návštěvnost jednotlivých expozic muzea spadající do vytyčeného regionu Příbramska.

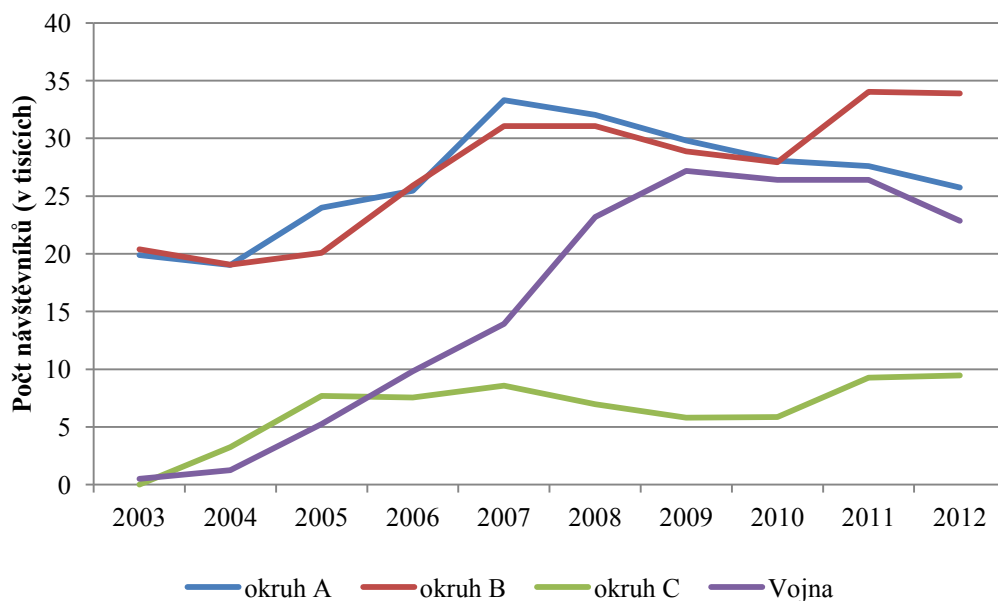
⁹² *Kalendář kulturních a sportovních akcí 2005*. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2005. s. 29-33.

⁹³ Hornické muzeum Příbram, interní dokumentace, vlastní zpracování.

Graf 2: Celkový vývoj návštěvníků Hornického muzea v letech 2003-2012⁹⁴

Graf 3: Vývoj návštěvnosti vybraných expozic Hornického muzea v letech 2003-2012⁹⁵

Hornické muzeum se také aktivně účastní veletrhů ve společném stánku s městem Příbram, dále se propaguje novými webovými stránkami, pořádá odborné přednášky pro školy i veřejnost, občas se objeví i ve hromadných sdělovacích prostředcích (např. Toulavá kamera České televize, reportáže v regionální TV Fonka,...), spolupracuje s Odborem kultury a památkové péče Krajského úřadu Středočeského kraje a na mezinárodním poli se účastní symposií nebo seminářů i v roli

⁹⁴ Hornické muzeum Příbram, interní dokumentace, vlastní zpracování.

⁹⁵ Hornické muzeum Příbram, interní dokumentace, vlastní zpracování.

přednášejících. Spolu s městem Příbram je součástí projektu ROP NUTS II *Propagace turistické destinace Příbramsko*.⁹⁶

4.3 Další zajímavé historické památky

Zajímavých památek je v regionu opravdu velmi mnoho – to může mít dle názoru autorky pozitivní vliv na rozvoj regionu, především díky možnosti volby pro každého turistu. V práci autorka uvedla ty, které jsou podle jejího názoru něčím specifické nemající obdoby. Není v možnostech autorky popisovat zde všechny památky, jelikož by takový přehled sám výrazně přesahoval stanovený rozsah bakalářské práce. Obrazová dokumentace k jednotlivým níže zmíněným památkám je uvedena v Příloze č. IX.

Kostel Sv. Jakuba – Původně raně gotický kostel ze 13. století je dominantou hlavního příbramského náměstí T. G. Masaryka (dále TGM).⁹⁷ Historicky byl kostel součástí příbramského opevnění (především v dobách, kdy nebyly postaveny hradby) a je také nejstarší stavbou města.⁹⁸ Raritou příbramského kostela je fakt, že ručičky věžních hodin jsou prohozené – velká ručička ukazuje hodiny, malá zase minuty.⁹⁹ Provozovatelem kostela je Římskokatolická farnost sv. Jakuba v Příbrami, více informací je dostupných na adrese farapribram.cz.

Zámeček - Ernestinum – Příbramský Zámeček, vznikl jako gotická tvrz se sídlem pražských arcibiskupů. Zámeček stojí na vyvýšeném prostranství – původně byl totiž objekt zabezpečen zdí a hlubokým příkopem. Budova byla sídlem montánního učiliště, poté báňské akademie a následně pak i VŠB. Jeho zajímavostí je dochovaný gotický arkýř z původní tvrze na východní stěně budovy.¹⁰⁰ Dnes objekt slouží zejména jako výstavní síň Galerie Františka Drtíkola, sídlí zde Muzeum Třetího odboje, Infocentrum Městského úřadu Příbram a k dispozici je i obřadní síň.¹⁰¹ Zámeček nemá své vlastní webové stránky, informace o objektu jsou k dispozici v rámci webu Galerie Františka Drtíkola www.galerie-drtikol.com.

⁹⁶ VELFL, J. *Zpráva o činnosti Hornického muzea Příbram za rok 2011* [online]. Příbram : Hornické muzeum Příbram, 2012 [cit. 2013-02-23]. s. 10-13. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeum-pribram.cz/userfiles/dalsi/pdf/11zprava.pdf>>.

⁹⁷ *Kalendář kulturních a sportovních akcí 2005*. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2005. s. 22-23.

⁹⁸ DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1994. s. 9 a 21.

⁹⁹ DOLEŽAL, D. *Příbram a okolí : Turistický průvodce*. Příbram : Knihkupectví Olšanská & Hyšpler, 1997. s. 15. ISBN 80-902362-0-0.

¹⁰⁰ DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1994. s. 21-22.

¹⁰¹ *Zámeček – Ernestinum* [online]. Příbram : Galerie Františka Drtíkola, 2007 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.galerie-drtikol.com/?p=zamecek>>.

Sbor Mistra Jakoubka ze Stříbra – Asi nejbizarnější církevní památkou v regionu je podle autorky březohorský funkcionalistický chrám Církve československé husitské na paměť Mistra Jakoubka ze Stříbra – na první pohled vůbec nevypadá jako klasický kostel, jde spíše o modernější vyobrazení církevní památky. Dokazuje to i rok vzniku budovy – 1936. Na věži kostela se také nachází rozhledna. Objekt byl postaven výhradně za peníze ze sbírky příznivců této církve, tehdy tedy zejména z peněz horníků.¹⁰² Objekt nedisponuje vlastními webovými stránkami.

Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami – Antonín Dvořák ve vesničce Vysoká u Příbrami prožil značnou část svého života. Jeho švagr hrabě Václav Kounic nechal v obci v roce 1878 vystavět zámecký areál, jehož součástí je novorenesanční zámek, park, vila Rusalka a Rusalčino jezírko – to všechno se podílelo na Dvořákově inspiraci v dobách největší tvorby. Od roku 1994 je objekt znovu otevřen pro veřejnost jako muzeum. Zřizovatelem je dnes Středočeský kraj.¹⁰³ Informace o památníku jsou dostupné z www.antonindvorak.cz.

Zámek Březnice – Původ dnešního renesančního zámku, původně však gotické tvrze, sahá až do první poloviny 13. století a je spojován s rodem Buziců. Postupně se vystřídal mnoho držitelů. Například za Malovců bylo přistavěno opevnění a vodní příkop. Za Lokšanů se zásluhou italských stavitelů zámek proměnil v renesanční dílo, také se zavedla unikátní tzv. Lokšanská knihovna. Přibík Jeníšek do Březnice přivedl jezuity (jak už bylo zmíněno, ti se následně chopili správy i na příbramské Svaté Hoře). Součástí zámku je i zbrojnice, park a bylinková zahrada, fasáda má zajímavou podobu tzv. psaníček. Nedaleko areálu se nachází i březnický pivovar. Objekt patří pod správu Národního památkového ústavu.¹⁰⁴ Potenciální zájemce o návštěvu zámku najde potřebné informace na www.zamek-breznice.cz.

Maková Hora – Poutní místo ležící nedaleko obce Smolotely jihovýchodně od Příbrami kousek od vodní nádrže Orlík vzniklo v první polovině 18. století převážně v radikálně barokním stylu. Místu se někdy dokonce říkalo i Malá Svatá Hora, ve své době ovšem byla pro příbramskou Svatou Horu spíš poutním konkurentem.¹⁰⁵ Na památce, zasvěcené Sv. Janu Křtiteli, je zajímavý její netradiční elipsovité půdorys a

¹⁰² VELFL, J. *Památky Příbrami v obrazech*. Příbram : Město Příbram, 2008. s. 74. ISBN 978-80-254-0974-9.

¹⁰³ *Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2006 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.antonindvorak.cz/cz/>>.

¹⁰⁴ *Zámek Březnice : Historie* [online]. Březnice : Zámek Březnice, 2013, 16. 1. 2013 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.zamek-breznice.cz/historie-zamku/>>.

¹⁰⁵ DIBELKOVÁ, I. *Poutní místa v Čechách*. Praha : Olympia, 2004. s. 39-40. ISBN 80-7033-844-X.

ze zvonice kostela se lze dokonce rozhlédnout do širšího okolí.¹⁰⁶ Maková Hora nemá své vlastní webové stránky, nicméně spousta informací je dostupná v rámci webu Smolotel na www.smolotely.com v záložce Maková Hora.

25. únor – Tato technická památka není nijak zvlášť historicky významná, přesto si jí podle názoru autorky ne jeden návštěvník jedoucí přes obec Bohutín musí všimnout. Železobetonová věž, tyčící se do výšky 37,5 metru v pozadí rybníku Pecováku (Vysokopecký rybník) na někoho působí až strašidelně. Patří k dolu, který mnohokrát změnil svůj název (důl Korunního prince Rudolfa, Vysokopecký, Bohutín II, Generála Štěfánika, 25. únor) a původně byl zaražen pouze jako pomocná šachta k dolu Štěpánka.¹⁰⁷

Lze jmenovat také několik příbramských historických budov: novorenesanční Radnice se spořitelnou, mohutná empírová budova Báňského ředitelství, kde dnes sídlí městská policie a konají se zde mimo jiné i jednání zastupitelstva města, Dům Holých a Modrý hrozen (tyto domy mají hluboké vícepodlažní sklepy) – všechny v blízkosti náměstí TGM, novorenesanční Konvikt, Příbramské děkanství s nárožními věžičkami a cimbuřím a barokní domy v Dlouhé ulici, kam mimo jiné ústí Svatohorské schody.¹⁰⁸

Kromě výše zmíněných památek v regionu stojí za zmínku také kostel Sv. Vojtěcha a kostel Sv. Prokopa na Březových Horách v Příbrami, kostel Sv. Ignáce na náměstí v Březnici, památník Vítězství na Slivici u Milína, zámky Dlouhá Lhota, Buková u Příbrami, Hluboš, Zalužany, Tochovice, zříceniny hradů Valdek ve VÚ Brdy a Vrškamýk u Kamýku nad Vltavou, Starosedlský hrádek, archeologické stopy hradiště Drahlína ve stejnojmenné obci severně od Příbrami. Pro milovníky piva region nabízí námět na výlet v podobě březnického pivovaru a nově i pivovaru v Jincích. Z technických památek je vhodné zmínit Vysokou pec Barbora v Jincích.

Výčet památek zdaleka není kompletní, oblast skrývá velký nemovitý potenciál, je zde k nalezení mnoho památek v různých architektonických slozích napříč celým regionem.

¹⁰⁶ KOZÁK, P. *Energie míst na západ od Prahy*. České Budějovice : ArchET, 2003. s. 83-84. ISBN 80-902394-1-2.

¹⁰⁷ JEŽEK, V. *Bohutínský rudný revír* [online]. Czech Mining Club, 2006 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.mining.cz/TEXTY/Bohutin/Bohutin.htm>>.

¹⁰⁸ *Kalendář kulturních a sportovních akcí 2005*. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2005. s. 24-27.

4.4 Významné osobnosti regionu

Mezi nejvýznamnější osobnosti spojené s regionem patří podle autorky Antonín Dvořák, Jan Drda, František Drtikol a Jakub Jan Ryba. Všechny tyto čtyři osobnosti po sobě zanechaly patrné stopy, díky kterým do regionu putuje více turistů a pomáhají tak nárůstu potenciálu o další stupeň.

Antonín Dvořák (1841-1904) – Antonín Dvořák se narodil v Nelahozevsi do rodiny tradičních hostinských, přesto v tradici nechtěl pokračovat, protože se mu zalíbila hudba. Za svůj život navštívil Anglii i Ameriku, ale v Čechách se mu zalíbilo ve Vysoké u Příbrami, kde od svého švagra Kounice odkoupil část majetku a strávil zde i s rodinou každé léto po dobu dvaceti let.¹⁰⁹ Dvořák často a rád navštěvoval také jeden z historických domů na příbramském náměstí TGM Modrý Hrozen. První český prezident Václav Havel o něm prohlásil: „Antonín Dvořák je jedním z těch velikánů našich dějin, který nám ukázal cestu a způsob, jak se můžeme nejlépe včlenit do širokých světových souvislostí tím, že jsme dobře sami sebou, že děláme dobře vlastní práci. On sám vstoupil do světového povědomí nikoli tím, že vykřikoval do světa své jméno a ukazoval na sebe prstem, ale obsahem svého bytí, svou prací, svými výkony, druhem své duchovnosti.“¹¹⁰

Jan Drda (1915-1970) – Příbramský rodák, absolvent zdejšího gymnázia začal se svou literární tvorbou už ve školních letech. Jeho mnohá díla se týkala rodné Příbrami a jejích obyvatel. Na základě jeho veřejného nesouhlasu se sovětskou okupací byl vyloučen z KSČ a uchýlil se na dobříšský zámek. V Dobříši zemřel a je zde také pochován. Příbram si Jana Drdy natolik považovala, že po něm pojmenovala zdejší knihovnu.¹¹¹

František Drtikol (1883-1961) – Uznávanému fotografovi, který se narodil v Příbrami, až město Příbram zavedlo stálou expozici jeho děl - nachází se na Zámečku. Od roku 2000 se koná stálá výstava, připomínající život a díla umělce.¹¹² Kromě fotografování se František Drtikol věnoval i kresbě. Vyžíval se v používání tzv. tvárných procesů (což byly staré umělecké techniky), různých druhů tisku

¹⁰⁹ ŠUPKA, O. *Antonín Dvořák* [online]. 2013 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.antonin-dvorak.cz/zivot/zivotopis>>.

¹¹⁰ ŠUPKA, O. *Řekli o Dvořákovi* [online]. 2013 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.antonin-dvorak.cz/vyroky/o-nem>>.

¹¹¹ *Kdo to byl Jan Drda* [online]. Příbram : Knihovna Jana Drdy, 2012, 19. 7. 2012 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.kjd.pb.cz/kdo-to-byl-jan-drda>>.

¹¹² *Kalendář kulturních a sportovních akcí 2005*. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2005. s. 27-28.

(např. gumotisk, uhlotisk, olejotisk,...) a fotolitografii (vyhotovení totožných otisků libovolného množství) si nechal dokonce patentovat.¹¹³

Jakub Jan Ryba (1765-1815) – Autor České mše vánoční se narodil na Plzeňsku v Přešticích, vystudoval pražské gymnázium a začal se věnovat hudbě. Z Prahy byl ale donucen odejít, aby vyučoval na venkovské škole v Rožmitále p. Tř. Svůj učitelský úřad bral spíše jako poslání než zaměstnání, zároveň se rád vzdělával i sám, s dětmi pracoval s laskavostí, ale i s přísností. Z výuky se zaměřoval na hudbu – učil děti hrát i na hudební nástroje – a zakomponoval do ní i písně, které podle něj měly silný vliv na morální vývoj. S tím je spojena i jeho skladatelská činnost – napsal několik vlastních motivačních písní. Přesto jeho oblíbenost u dětí (a jejich kvalitní studijní výsledky) neznamenal oblíbenost u rodičů ani u zaměstnavatele, stav nepochopení vyvrcholil Rybovým spácháním sebevraždy v místě, kde dnes stojí často navštěvovaná mohyla.¹¹⁴

Mezi další významné osobnosti spojené s regionem patří například literáti Bohuslav Balbín, Jan z Příbrami, Fráňa Kučera, František Gellner, Quido Maria Vyskočil, malíř Karel Hojden, generálové Richard Tesařík a Josef Kroll, z herců jsou to Josef Hlinomaz a Pavel Nový, sbormistři Antonín Vepřek nebo Pavel Šmolík.

Z příbramských současníků by neměli být také opomenuti historici Josef Velfl, ředitel Hornického muzea Příbram, Daniel Doležal, ředitel Státního oblastního archivu Praha, a samozřejmě spisovatel Jan Čáka, který o Příbrami a Brdech napsal už nespočet knih.

4.5 Přírodní památky a zajímavá místa

Přírodní park Třemšín – Přírodní park leží v jižní části Brd a severní hranici má společnou s jižní hranicí Vojenského újezdu. Vznikl v roce 1997, jeho výměra činí 112 km². Park lze rozdělit do tří pomyslných částí – jedna část zahrnuje oblast vrchu Třemšín (827 m. n. m.), další je kolem města Rožmitálu p. Tř. a třetí se nachází v okolí obce Hvožd'any.¹¹⁵ Přírodní park se vyznačuje tím, že má „zachovat zejména lesní porosty, dřeviny rostoucí mimo les, charakteristickou strukturu zemědělských kultur a dále vytvářet a dotvářet příznivé životní podmínky, zejména s ohledem na geomorfologii území, specifickou flóru a faunu, lesní porosty a rozptýlenou

¹¹³ DOLEŽAL, S. *František Drtikol/Grafická tvorba*. Příbram : Nakladatelství Svět, 2013. s. 2.

¹¹⁴ RAJIČOVÁ, M., et al. *Jakub Jan Ryba* [online]. Rožmitál pod Třemšínem : Infocentrum, 2013 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://icentrum.tremsinsko.cz/vzdelavaci-centrum/souteze/jakub-jan-ryba/>>.

¹¹⁵ ŠOUL, M. *Přírodní park Třemšín* [online]. 2012 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://geo3.fsv.cvut.cz/dp/soul/>>.

mimolesní zeleň, malé vodní toky, mokřady a louky, soustředěné zejména v zájmových územích ochrany přírody, jako jsou maloplošná zvláště chráněná území, významné krajinné prvky a další prvky územního systému ekologické stability¹¹⁶. Součástí parku je několik zvláště chráněných území (přírodní rezervace a přírodní památky) – PR Getsemanka I a II, PR Na skalách, PP Hřebeneč a PP Třemešný vrch.¹¹⁷ Informace o přírodním parku jsou k dispozici na webu Mikroregionu Třemšín na www.tremsin.cz.

Padrt'ské rybníky – V zalesněném terénu Brd mají své místo Hořejší a Dolejší padrt'ský rybník. Hořejší rybník ležící jižněji je celý obklopen lesy, od menšího z rybníků jej dělí pouze ne příliš zpevněná cesta s vyjetými kolejiemi. Dolejší padrt'ský rybník je naproti tomu spíše obehnán loukami.¹¹⁸ Svůj název dostaly rybníky podle tehdejší obce Padrt', která byla v důsledku rozšiřování VÚ v padesátých letech zbořena. Původně sloužily rybníky k náhonu dřeva na výrobu dřevěného uhlí a zároveň jako zásobárna vody pro zdejší vysokou pec a hamry.¹¹⁹ Tato oblast návštěvníky láká především klidem a ryzí přírodou všude kolem.

Plešivec – V době bronzové na Plešivci stávalo hradiště, v Brdech tehdy největší. Dnes se dá oblast nazvat pouhým archeologickým nalezištěm knovízské kultury.¹²⁰ Vrchol Plešivec se nachází v nadmořské výšce 654 m. n. m. Zajímavostí pro turisty je pohled na tzv. suťové pole a oblast je spojena s takovým jménem, jako byl paleontolog J. Barrande.¹²¹ Některé informace jsou dostupné také na brdy.org.

Lesopark Litavka – Lesopark se nachází na jihozápadním okraji města Příbram a kopíruje část řeky Litavky protékající západem města. Ideální je na procházky v přírodě, návštěvník může zahlédnout vzácné druhy některých rostlin, např. kosatce, nebo ledňáčka, případně v řece narazit na pozůstatky zlata, které se zde těžilo. Významnost přírodního areálu dokládá i spolupráce Města Příbram, Hornického muzea a sdružení Ochrana fauny, jejímž výsledkem je vznik velice zajímavé virtuální naučné stezky

¹¹⁶ WALENKA, P. *Přírodní park Třemšín* [online]. Příbram : Odbor životního prostředí Městského úřadu Příbram, 2007, 12. 10. 2009 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://pribram-city.cz/index.php?vid=1265>>.

¹¹⁷ *Územně analytické podklady pro území ORP Příbram : Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území* [online]. Příbram : Městský úřad Příbram, 2012 [cit. 2013-02-23]. s. 240-241. Dostupné z WWW: <<http://pribram-city.cz/document.php?dokid=14498>>.

¹¹⁸ NĚMEJC, M. *Padrt'ské rybníky* [online]. 2008 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <http://www.doprinary.com/20-Padrt'ske_rybniky/index.htm>.

¹¹⁹ *Padrt' a Padrt'ské rybníky* [online]. Praha : Prostor, 2013 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://prostor-ad.cz/pruvodce/okolobrd/padrt/padrt.htm>>.

¹²⁰ *Analýza hospodářského a sociálního stavu okresu Příbram*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1998. s. 132.

¹²¹ DOLEŽAL, D. *Příbram a okolí : Turistický průvodce*. Příbram : Knihkupectví Olšanská & Hyšpler, 1997. s. 49. ISBN 80-902362-0-0.

na webových stránkách lesopark.pribram.eu.¹²² Oblast je jednoduše rájem pro všechny, co chtějí občas utéct z města do krásné přírody.

Z dalších zajímavých přírodních památek a míst lze jmenovat například meandry Litavky u Trhových Dušníků, PP Vinice u Jinců, PP Na Horách, rozhled z tzv. Kazatelny u Třemošné nebo kamenné moře Hřebenec. Veškeré chráněné přírodní památky v regionu jsou uvedeny v Příloze č. III v této práci.

4.6 Kultura a sport

Kulturní i sportovní vyžití na Příbramsku je velmi pestré. Kromě poměrně vysokého množství tradičních atraktivit (divadlo, knihovna,...) se v regionu nachází také několik specifických objektů jako Cvočkařské muzeum nebo Pohádková země.

Knihovna Jana Drdy – Budova se nachází na hlavním příbramském náměstí TGM a na internetové adrese kjd.pb.cz. Na místě dnešní knihovny stával gotický a údajně nejstarší měšťanský dům, dnešní podoba ale patří nové výstavbě z roku 1922, od 80. let je objekt sídlem knihovny.¹²³ Kromě této hlavní budovy, kde sídlí ústřední půjčovna pro dospělé, ústřední půjčovna pro děti, studovna, infocentrum i vedení knihovny, jsou po Příbrami rozmístěny ještě pobočky – ZŠ Školní, Křižák a Březové Hory. Knihovna také v rámci informačního centra spravuje i pobočku Terminál, která je situována do prostoru příbramského nádraží.¹²⁴

Divadlo Antonína Dvořáka – Příbramské divadlo pod sebe zahrnuje kino, dvě divadelní scény, estrádní sál. Budova byla dostavěna v roce 1959. Úspěšnost příbramského divadelního souboru dokazuje fakt, že se do Příbrami na představení sjíždějí diváci třeba až z Prahy. V současnosti jediné příbramské kino (kromě letního kina – to provozují Sportovní zařízení města Příbram), původně se jmenovalo Kino MÍR, se zpočátku dělilo o přízeň ještě spolu s dalšími dvěma kiny v Příbrami (Kino SVĚT) a na Březových Horách (Kino OKO). Obě scény – divadlo i kino – mají kapacitu přes 400 míst.^{125,126} Veškeré informace jsou dostupné na divadlopribram.eu.

¹²² SMOLÍKOVÁ, K. *Virtuální naučná stezka Lesopark Litavka* [online]. Příbram : Město Příbram, 2010 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.lesopark.pribram.eu/o-projektu.php>>.

¹²³ *Kalendář kulturních a sportovních akcí 2005*. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2005. s. 25-26.

¹²⁴ *Oddělení* [online]. Příbram : Knihovna Jana Drdy, 2012, 12. 7. 2012 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.kjd.pb.cz/oddeleni>>.

¹²⁵ *Z historie divadla* [online]. Příbram : Divadlo A. Dvořáka Příbram, 2013 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.divadlopribram.eu/o-divadle/historie>>.

¹²⁶ *O kině* [online]. Příbram : Divadlo A. Dvořáka Příbram, 2013 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.kinopribram.eu/o-kine>>.

Podbrdské muzeum – Toto muzeum je v Rožmitále p. Tř. otevřené od roku 2010 a návštěvníkovi umožní nahlédnout do dávných dob rodu Lvů z Rožmitálu. Muzeum je obrazem života na rožmitálsku, ať už přírodou nebo zdrojem obživy místních lidí, zároveň obsahuje i expozici s historickými automobily, přehledem slavných osobností spojených s oblastí a přítomnost dětského hřiště ukazuje, že muzeum je určeno pro všechny věkové kategorie, zároveň je i bezbariérové, více na podbrdskemuzeum.cz.¹²⁷

Cvočkařské muzeum – Velmi netradičním muzeem je Cvočkařské muzeum ve Starém Rožmitále. Návštěvník se podívá, jak se kdysi vyráběly všemožné druhy hřebíků a cvočků. Raritou je jeho jedinečnost snad i na celém světě. Vstup do muzea je bezplatný od jara do podzimu – bližší termín je vždy uveden na webových stránkách Starého Rožmitálu www.staryrozmital.cz v záložce Cvočkařské muzeum.¹²⁸

Pohádková země v Pičíně – Tato unikátní atrakce v obci Pičín nedaleko od Příbrami potěší nejednu osobu, není určena jen pro děti, i dospělí mohou na chvíli utéct z reality do pohádky. K vidění jsou čerti, víly, skřítky, Babice Vrbice nebo tříhlavý drak, jednoduše všechny možné pohádkové postavičky od Vítězslavy Klimentové, autorky všech obyvatel Pohádkové země.¹²⁹ Kromě pičínské expozice, o níž jsou informace dostupné na www.pohadkovazeme.info, je možné díla paní Klimentové navštívit také u Brna v Dukovanech a v Arboretu Šmelcovna, v zámku v Klášterci nad Ohří, nebo také v Plzni.¹³⁰

I sportovní vyžití v regionu lze považovat za velmi pestré. Ve městě funguje příspěvková organizace Sportovní zařízení města Příbram (SZM, blíže viz szm.pb.cz), která sdružuje několik hlavních sportovních objektů: Aquapark v Příbrami se dvěma tobogány i s venkovním bazénem, dvě haly Zimního stadionu s možností veřejného bruslení, víceúčelovou Sportovní halu, hřiště Hlinovky (víceúčelové hřiště pro malou kopanou, odbíjenou, nohejbal, házenou, košíkovou + dětské hřiště¹³¹), areál Nového

¹²⁷ *Podbrdské muzeum* [online]. Rožmitál pod Třemšínem : Infocentrum, 2013 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://icentrum.tremsinsko.cz/informacni-centrum/podbrdske-muzeum/>>.

¹²⁸ *Cvočkařské muzeum* [online]. Rožmitál pod Třemšínem, 2012 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.staryrozmital.cz/cvokarske-muzeum/>>.

¹²⁹ *Pohádková země Pičín* [online]. Pičín, 2013 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.pohadkovazeme.info/PZ/picin/picin.htm>>.

¹³⁰ *Pohádková země Vítězslavy Klimentové* [online]. 2013 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.pohadkovazeme.info/PZ/pz.htm>>.

¹³¹ *Návštěvní řád hřiště Hlinovky* [online]. Příbram : Sportovní zařízení města Příbram, 2012 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.szm.pb.cz/nr_hlinovky.pdf>.

rybníku, pod který spadá i Minigolf, Minicamp, Letní kino a Horolezecká stěna Jakub. Organizace má právní subjektivitu a vznikla v roce 2004.¹³²

Další zajímavým místem pro sportovce je Ski areál Padák nacházející se kousek za Příbramí směrem na Milín – jedná se o 320 metrů dlouhou sjezdovku s šedesátimetrovým převýšením, disponuje také umělým osvětlením, takže lze lyžovat i ve večerních hodinách dle provozní doby areálu uvedené na skipribram.cz.¹³³

Velký důraz musíme klást i na cyklostezky v okolí, kterých v posledních letech přibývalo, a to díky rozšíření vstupu do VÚ Brdy. Hlavní cyklotrasou procházející regionem je číslo 302 – navazuje na trasu 111 (vede ze Sedlčan až k Orlické přehradě) a začíná na východě regionu kousek od Solenic v obci Dolní Líšnice, poté na západ prochází skrz Smolotely, Milín, Vysokou u Příbramí, a následně na sever Bohutínem, Příbramí, Podlesím, ve Lhotě u Příbramí se dělí na dva okruhy – první na západ přes Obecnici, druhý na východ kolem Trhových Dušníků, v Bratkovicích se obě části spojí a pokračují severně přes Jince až mimo region do Hořovic, celkem trasa měří 58 kilometrů. I v Příbramí je několik cyklostezek: Nejdelší začíná Na Flusárně, pokračuje přes Svatou Horu a končí až u Kamýku nad Vltavou (17,5 km). Další vede z Nového rybníka až do Lešetic k památníku Vojna (7,1 km), dále od Flusárny skrz sídliště až na Drkolnov (1,6 km), pak od smuteční síně Na Hvězdičce k Židovskému hřbitovu (1,3 km), nejkratší je trasa ze Zdaboře do Žežic (0,54 km), v rámci klidové zóny Hořejší obora je vybudovaná asfaltová cesta, dlouhá 550 metrů, kde mohou jezdit nejen cyklisté, ale také bruslaři. V současnosti je možnost jízdy na kole i v Brdech ve VÚ, k dispozici je pět tras: První vede přes malý kousek VÚ z Bohutína do Rožmitálu p. Tř. (5,3 km), další z Lázu do Obecnice (9,5 km), napříč VÚ i přes Padrtšské rybníky se táhne cyklotrasa z Trokavce do Vranovic (20,2 km), nakonec jsou k dispozici ještě dvě krátké trasy – z Červeného vrchu do Věšína (4,2 km) a z Teslínů na Václavku (2,8 km).¹³⁴ Ještě je nutné dodat, že cyklotrasy nacházející se ve VÚ Brdy je možné využívat pouze o sobotách, nedělích a ve státem uznaných svátcích, a to od 7 do 21 hodin.¹³⁵ Mapa cyklotras je k dispozici v Příloze č. X v této práci. V okolí lze samozřejmě najít i mnoho dalších tras, většina výše uvedených tras a stezek je určena výhradně

¹³² *O Sportovních zařízeních města Příbram* [online]. Příbram : Sportovní zařízení města Příbram, 2012 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.szm.pb.cz/index.php#page=page-3>>.

¹³³ *Technické informace* [online]. Příbram : Ski-areál Padák Příbram, 2013 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.skipribram.cz/index.php?co=technicke>>.

¹³⁴ *Cyklotrasy na Příbramsku*. Příbram : Městský úřad Příbram, 2011.

¹³⁵ *Výnos č. 1/2011* [online]. Vojenský újezd Brdy, 2011, 16. 5. 2011 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.vojujezd-brdy.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=981&id_dokumenty=1212>.

pro cyklisty, například příbramská páteřní cyklotrasa nevede po silnici, ale kopíruje chodník pro pěší, do Brd také není povolen vjezd automobilům kromě vyznačených parkovišť.

Sportovní vyžití je podporováno i dalšími centry jako například Oxygen, BeFit a Studio Bára (fitness v Příbrami), Equitana Hotel Resort (jezdectví a wellness, nedaleko Březnice), tenisové haly v Příbrami a Březnici, tři střelnice v Příbrami, několik jezdeckých klubů, paintballové hřiště, kurty na plážový volejbal a mnoho dalšího.¹³⁶

V kategorii sportu v regionu nelze opomenout, že v Příbrami funguje jednak prvoligový fotbalový klub 1. FK Příbram, jednak extraligový volejbalový oddíl Kocouři Příbram (extraligové zápasy se konají ve víceúčelové sportovní hale SZM), takže si fanouškové těchto sportů přijdou v regionu na své. V oblasti se také pěstují sporty jako hokej, krasobruslení, fotbal, tanec, plavání, nebo také judo, futsal, jachting, cyklistika, basketbal, střelba, aikido, taekwon-do, dokonce zde existuje šachový oddíl.¹³⁷

Po přehledu památek a zajímavostí v regionu v této kapitole je více než zřejmé, že oblast disponuje velice rozsáhlým potenciálem, každý si zde může najít to své – kulturu, historii, sport i přírodu. Pro posílení přílivu návštěvníků do oblasti autorka doporučuje v rámci vhodnějšího rozsahu propagace více upozorňovat na pestrost a množství památek v regionu.

I přes pestrost atrakcí by se z oblasti dle názoru autorky dalo vytěžit ještě více. Jako příklad nevyužitého potenciálu si lze uvést rožmitálský zámek – na první pohled krásné architektonické dílo se zajímavým půdorysem zhruba elipsy, uprostřed s velkým nádvořím, bohužel ve špatném stavu a veřejnosti nepřístupné. Od roku 2000 je v rukou amerického investora R. Marshalla, který má v zámku 80 % podíl, přislíbil rekonstrukci zámku a jeho otevření pro veřejnost. Přesto ani po třinácti letech se zámek nerenovuje a chátrá stále dál.¹³⁸ Autorka v této lhostejnosti majitele vidí hlavní nedostatek, protože rekonstrukce a renovace zámku by jistě zvýšila návštěvnost v Rožmitále p. Tř. i v okolních oblastech.

¹³⁶ *Sportovní centra a sportoviště Příbram* [online]. Firmy.cz, 2013 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.firmy.cz/Remesla-a-sluzby/Sportovni-sluzby/Sportovni-centra-a-sportoviste/kraj-stredocesky/pribram>>.

¹³⁷ *Sport* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/kultura-a-sport/sport/>>.

¹³⁸ *Nekonečná kauza rožmitálského zámku* [online]. Rožmitál pod Třemšínem, 2012 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.staryrozmital.cz/kauza-rozmitalsky-zamek/>>.

5 Propagace cestovního ruchu ze strany města Příbram a jeho rozvojové projekty

Město Příbram propaguje sebe i celý region několika způsoby: jednak prostřednictvím webových stránek, dále propagačními materiály, tiskem a účastí na veletrzích a výstavách v ČR i zahraničí.

5.1 Propagační materiály a využívání tisku k propagaci regionu

Propagační materiály propojují celý systém propagace – jsou totiž k dispozici ke stažení na webu města Příbram, na webu Infocentra a také na veletrzích, kterých se účastní stánek města Příbram. Materiály se průběžně aktualizují a náklady na jejich výrobu se město snaží vždy zahrnout do dotací od EU nebo od Středočeského kraje. Nejaktuálnější materiály pro veřejnost lze v současnosti stáhnout z webu města Příbram¹³⁹, které vznikly v roce 2008 v rámci projektu *Příbram – marketing cestovního ruchu*. Pak také existují aktuálnější materiály¹⁴⁰, z roku 2011 na základě dalšího projektu *Propagace turistické destinace Příbramsko*, ty ovšem slouží především pro odborníky z cestovních kanceláří.

Tisk není pro propagaci na Příbramsku tolik využíván, jelikož se vynaložené finanční prostředky na každou byt' jen malou reklamu nebo článek nejeví jako významně efektivní.¹⁴¹

5.2 Internetové stránky Infocentra jako způsob propagace regionu

Webové stránky města Příbram jsou hned na první pohled jasně rozčleněny na tři kategorie návštěvníků: na občana, podnikatele a turistu, proto by i nový návštěvník-turista neměl mít problém se orientovat. V případě zvolení položky Turista dojde k přesměrování na internetové stránky Informačního centra města, kde je na titulní stránce uvedeno místo a otevírací doba centra. V nabídce menu jsou na výběr záložky¹⁴²: *Infocentrum MěÚ Příbram, Kulturní památky, Kultura a sport, Lékařská pohotovost, Telefonní servis, Okolní informační centra, Ubytování, Stravování, Supermarkety, Peněžní ústavy, Pošta, Pojišťovny, Doprava, Internet pro veřejnost, Tipy*

¹³⁹ *Propagační materiály města Příbram*. Příbram : Město Příbram, 2008. Dostupné také z WWW: <<http://pribram-city.cz/Propagacni-materialy-mesta-Pribram.ppt>>.

¹⁴⁰ *Propagační materiály – dotace ROP* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2012, 17. 8. 2012 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=1691>>.

¹⁴¹ Rozhovor s panem Ing. Otou Hauptmannem, vedoucím Obecního živnostenského úřadu Příbram, ze dne 4. 3. 2013.

¹⁴² *Infocentrum Městského úřadu Příbram* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/infocentrum-meu-pribram/>>.

na výlet, Cyklotrasy, Mapa správního území ORP, Presentace propagačních materiálů, Propagační materiály – dotace ROP, Mapy turistických oblastí.

V rámci Kulturních památek je zmíněna nejstarší dochovaná listina o Příbrami, Zámeček, Svatá Hora, kostely Sv. Jakuba, Vojtěcha, Prokopa a Sbor Mistra Jakoubka ze Stříbra, dále radnice, Konvikt, knihovna a Hornické muzeum. Pod záložkou Kultura a sport je představené divadlo, kino, muzea (ovšem při rozkliknutí této položky je návštěvník přesměrován výhradně na Hornické muzeum, takže žádné jiné muzeum už na webu Infocentra nelze najít), galerie, knihovna, Hudební festival A. Dvořáka, Sport. Většina odkazů pouze přesměrovává na oficiální internetové stránky subjektů a ani ve stručnosti nepodává základní informace, což by podle autorky alespoň částečně mělo.¹⁴³

Jako okolní informační centra jsou uvedena ta v Knihovně J. Drdy, v Březnici, Informační centrum Českých drah (informuje pouze o dopravních spojích), zcela ale chybí rozmitálské infocentrum.¹⁴⁴ Tzv. Terminál (infocentrum na příbramském nádraží) sice spadá pod Knihovnu J. Drdy, to ale turista jen těžko bude vědět – autorka tedy doporučuje uvést na web i toto infocentrum, byť spadá pod jiné již uvedené.

Záložka Ubytování obsahuje vyčerpávající seznam hotelů, penzionů, kempů atp.¹⁴⁵ Dle názoru autorky je ale nevhodné, aby na třetím a čtvrtém místě mezi hotely byly uvedeny dvě ubytovny, když (jiné) ubytovny mají na webové stránce své místo jinde.

Záložka Stravování je naopak velmi propracovaná – je zde uveden seznam restaurací včetně otevírací doby pro aktuální den, kdy se tam zájemce dívá, zároveň restaurace zveřejňují své denní menu. Tato část webových stránek je spravována systémem Kam dnes na oběd?^{146,147}

¹⁴³ *Infocentrum Městského úřadu Příbram* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/infocentrum-meu-pribram/>>.

¹⁴⁴ *Okolní informační centra* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/okolni-informacni-centra/>>.

¹⁴⁵ *Ubytování* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/ubytovani/>>.

¹⁴⁶ *Stravování : Restaurace* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/stravovani/restaurace/>>.

¹⁴⁷ *Stravování : Denní menu* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/stravovani/denni-menu/>>.

Doprava a její aktuální omezení¹⁴⁸ je vypsáno v záložce Doprava, stejně tak i jízdní řády MHD¹⁴⁹ i školního autobusu¹⁵⁰. Zároveň web dává k dispozici odkazy na meziměstskou autobusovou dopravu¹⁵¹ působící i v Příbrami a telefonní čísla na taxislužby¹⁵². V poslední podzáložce je přehledná mapka správy jednotlivých silnic dle jejich vlastníků¹⁵³ (v zimě je alespoň v Příbrami často poznat, které silnice spravuje ten který subjekt – podle shrnutí sněhu na silnici po sněžení, posolení vozovky, atp.).

Volně přístupný internet je podle Infocentra dostupný v Knihovně J. Drdy a také kolem Zámečku prostřednictvím sítě Wi-fi.¹⁵⁴

Infocentrum pro návštěvníky webu uvádí také některé tipy na výlet do okolí. Rozepisuje zde informace o Památníku Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami a zámek Hluboš. Dále zmiňuje zámek Orlík nad Vltavou, hrad Zvíkov, Památník Karla Čapka ve Strži u Dobříše, Pamětní síň T. G. Masaryka v Hluboši, Památník ukončení 2. světové války na Slivici u Milína, Památník Vojna u Lešetic, Muzeum mincovny v Novém Kníně a ukázkou lidové architektury v Drahenicích. Přesto pouze vyjmenovává – možná by bylo vhodné u zajímavostí uvést i jejich oficiální weby.

Z cyklotras regionu je jmenována hlavní cyklotrasa 302 procházející regionem od vodní nádrže Orlík až po Jince na severu regionu (byla již zmíněna v předchozí kapitole v kategorii sport), jsou k ní ovšem připsány zajímavé památky, které může cyklista jedoucí po trase vidět. Zároveň je uvedena také příbramská cyklotrasa procházející městem z Drkolnova na Flusárnu. K dispozici je i odkaz na mapku Brd s vyznačenými cyklostezkami ke stažení.¹⁵⁵

V rámci záložky s mapami je při použití odkazu na Mapu Příbrami jedinec přesměrován na mapy.cz, ale nikoliv na Příbram, jak by dalo očekávat, ale pouze

¹⁴⁸ *Dopravní omezení a výkopové práce* [online]. Příbram : Město Příbram, 2013, 8. 3. 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=787>>.

¹⁴⁹ *MHD* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/doprava/mhd/>>.

¹⁵⁰ *Školní autobus* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/doprava/skolni-autobus/>>.

¹⁵¹ *Autobusy* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/doprava/autobusy/>>.

¹⁵² *Taxi* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/doprava/taxi/>>.

¹⁵³ *Silnice dle vlastníků* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/doprava/silnice-dle-vlastniku/>>.

¹⁵⁴ *Internet pro veřejnost* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/internet-pro-verejnost/>>.

¹⁵⁵ *Cyklotrasy* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/cyklotrasy/>>.

na základní mapu celé České republiky.¹⁵⁶ Orientační plán Příbrami představuje kompletní mapu Příbrami ve velmi vysokém rozlišení včetně popisných čísel domů.¹⁵⁷ Poslední podzáložka odkazuje na Mapový server, ten ovšem není při rozkliknutí nalezen.¹⁵⁸ Jestliže v této záložce funguje správně pouze jeden odkaz ze tří, je to dle vlastního názoru špatně a Infocentrum by mělo vyvodit důsledky a patřičně stav opravit, nepůsobí to totiž na autorku příliš profesionálním dojmem.

Poslední tři záložky jsou spojeny s propagačními materiály města a oblasti. Prezentace propagačních materiálů se přeměruje na web města Příbram k předchozímu projektu financovaného z fondů Evropské unie – *Příbram – marketing cestovního ruchu*.¹⁵⁹ Propagační materiály – dotace ROP taktéž přesune návštěvníka na příbramský web, tentokrát na stránku, kde jsou ke stažení momentálně nejaktuálnější propagační materiály z roku 2011 jako součást projektu *Propagace turistické destinace Příbramsko*.¹⁶⁰ Úplně poslední záložka Mapy turistických oblastí odkazuje na portál CzechTourismu (Česká centrála cestovního ruchu) do sekce Tiskoviny pro turistická informační centra. Zde je potřeba vědět, že Příbramsko spadá do geografické sekce Střední Čechy – jih. Na stránce si lze stáhnout mapy atraktivních objektů a k nim také textové popisy z celé ČR.¹⁶¹ Příbramsko v těchto materiálech láká na Svatou Horu, Hornické muzeum Příbram a jeho hornický skanzen na Březových Horách, Acrobatshow v Dlouhé Lhotě, Památník A. Dvořáka ve Vysoké u Příbrami, Kostel Povýšení sv. Kříže, Podbrdské muzeum a Den s českou královnou v Rožmitále pod Třemšínem, Makovou Horu a na zámek Březnici.¹⁶²

¹⁵⁶ *Mapa Příbrami* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.mapy.cz/?mp=base&zm=12&cx=132103936&cy=134523136&pw=934&ph=740>>.

¹⁵⁷ *Orientační plán Příbrami* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.aberny.pb.cz/userfiles/orientacni-plan.pdf>>.

¹⁵⁸ *Mapový server* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <http://tms.irisrr.cz/tms/isr/html/isr/index.php?BBOX=3413518%2C5494874%2C3442695%2C5519020&client_lang=cz_win&subproject=default&MAP=isr_html_ms&client_type=map_html&WIDTH=580&HEIGHT=480&m_next_time=1&m_next_time=1&m_map_size>.

¹⁵⁹ *Prezentace propagačních materiálů* [online]. Příbram : Město Příbram, 2009, 17. 9. 2009 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=679&nad=000001000486000487>>.

¹⁶⁰ *Propagační materiály – dotace ROP* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2012, 17. 8. 2012 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=1691>>.

¹⁶¹ *Tiskoviny pro turistická informační centra* [online]. Praha : CzechTourism, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechtourism.cz/marketingove-aktivity-ke-zvyseni-povedomi-o-dcr-iop-1/tiskoviny-pro-tic/>>.

¹⁶² *Střední Čechy – jih : Mapa atraktivit turistické oblasti* [online]. Praha : CzechTourism, 2010 [cit. 2013-03-09]. Dostupné také z WWW: <http://www.czechtourism.cz/files/iop/mark_aktivity_zvyseni/tiskoviny_tic/03_stredni_cechy_jih_sklada_cka.pdf>.

Na závěr lze usoudit, že internetové stránky Infocentra města Příbram jsou rozčleněny vcelku přehledně, až na drobné chyby, na které autorka u jednotlivých záložek upozornila (nefungující odkazy, absence jiných muzeí, atd.).

5.3 Účast na veletrzích jako další způsob propagace regionu

Forma účasti na veletrzích je aktivně využívána se zaměřením především na mezinárodní veletrhy Holiday World Praha a Regiontour Brno. Dříve se využívaly i formy účasti pracovníků na veletrzích bez pevného stánku formou přímého oslovování možných cestovních kanceláří a touroperátorů, kdy došlo k předání kontaktu a propagačních materiálů, a to zejména v zahraničí. V současnosti se Příbram účastní veletrhů už výhradně se stánkem, spolu s Hornickým muzeem Příbram, Knihovnou Jana Drdy, Svatou Horou a Svazkem obcí Podbrdského regionu.¹⁶³

Město Příbram jezdí oblast prezentovat na veletrhy s marketingovou teorií, že mimo moře má region všechno: Dá se vylétnout do nebe i se dostat hluboko pod zem. Hluboké lesy, řeky, rybníky a potoky, bohatá historie i současnost, dotek světského i božského, významné komunikace i zajímavé cyklostezky – lze tedy využít pro pěší i cykloturistiku, auto i agroturistiku.¹⁶⁴

Město Příbram se účastní se svým stánkem ve stylu hornické hospůdky těchto veletrhů¹⁶⁵:

- Regiontour Brno (od 2002),
- Holiday World Praha (od 2003),
- Urbis Brno (2001-2010),
- ITEP Plzeň (od 2006),
- Dovolená a Region Ostrava (2009),
- Tour Salon Poznaň – Polsko (od 2011),
- MT Průmyslového dědictví a důlní turistiky Zabrze – Polsko (od 2012).

Dříve se zástupci města účastnili bez pevného stánku veletrhů ITB Berlín v roce 2005 a RDA Workshop Kolín nad Rýnem v letech 2005 a 2006.¹⁶⁶

¹⁶³ Rozhovor s panem Ing. Otou Hauptmannem, vedoucím Obecního živnostenského úřadu Příbram, ze dne 4. 3. 2013.

¹⁶⁴ Rozhovor s panem Ing. Otou Hauptmannem, vedoucím Obecního živnostenského úřadu Příbram, ze dne 4. 3. 2013.

¹⁶⁵ Rozhovor s paní Radkou Fiebigerovou, pracovnící Oddělení obchodu, služeb a cestovního ruchu na Obecním živnostenském úřadě Příbram, ze dne 4. 3. 2013.

Původní idea designu stánku ve stylu hornické hospůdky vznikla z důvodu potřeby prezentovat a zároveň jednat s návštěvníky. Stánek se tedy dělí na dvě části – první je prostor k jednání se stolem a lavicemi v hornickém duchu, druhá část představuje informační pult, kde je možné prezentovat propagační materiály, mapy, pohlednice, také knihy zdejších autorů, zároveň zde mohou návštěvníci obdržet drobné úlomky horniny z odvalů příbramských rudných dolů pro štěstí. Koncepce stánku umožňuje pořádat i menší koncerty – pravidelně se na veletrzích v Praze a Brně pořádají vystoupení pseudohistorické skupiny Ginevra hrající písně vlastní tvorby. Koncert skupiny vždy přiláká do stánku mnoho lidí z řad veřejnosti i odborníků v cestovním ruchu a tím pádem i potenciálních zájemců o návštěvu regionu. Ginevra se v loňském roce zúčastnila už i veletrhu v Poznani, kde také její hudba sklidila obrovský obdiv a nalákala další desítky kolemjdoucích na veletrhu k návštěvě příbramského stánku a mnozí z nich si odnesli informace o Příbramsku v tištěné podobě i v hlavě prostřednictvím nabytých poznatků od pracovníků města Příbram.¹⁶⁷

Vzhled stánku je dispozičně proměnlivý, vzhledem k tomu, že je skládací a vícenásobně použitelný (tedy i ekonomičtější), největší půdorys může činit 8x4 metry, nejmenší pak 2x2 metry. Přeprava stánku je možná prostřednictvím dodávkového vozidla a doba montáže se odhaduje v řádu hodin. V současnosti dochází k přeměně a rekonstrukci stánku z důvodu oživení celé expozice. Původní uspořádání stánku se využívá ještě například v Polsku, kde není tak znám.¹⁶⁸

Personální zabezpečení stánku provádí Městský úřad Příbram. Expozice je zajištěna dvěma až třemi pracovníky MěÚ dle velikosti veletrhu a jedním pracovníkem Hornického muzea. V případě potřeby je tým doplňován zástupci Svaté Hory. Pro hosty stánku je zajišťován příslušnou firmou i catering. Trendem nabídky propagačních materiálů a upomínkového zboží je rozdávání, nikoliv prodej. Expozice je hojně navštěvována jak profesionály v cestovním ruchu, představiteli odborného tisku, cestovních kanceláří a agentur, tak i běžnými turisty.¹⁶⁹

¹⁶⁶ Rozhovor s paní Radkou Fiebigarovou, pracovnící Oddělení obchodu, služeb a cestovního ruchu na Obecním živnostenském úřadě Příbram, ze dne 4. 3. 2013.

¹⁶⁷ Rozhovor s panem Ing. Otou Hauptmannem, vedoucím Obecního živnostenského úřadu Příbram, ze dne 4. 3. 2013.

¹⁶⁸ Rozhovor s paní Radkou Fiebigarovou, pracovnící Oddělení obchodu, služeb a cestovního ruchu na Obecním živnostenském úřadě Příbram, ze dne 4. 3. 2013.

¹⁶⁹ Rozhovor s panem Ing. Otou Hauptmannem, vedoucím Obecního živnostenského úřadu Příbram, ze dne 4. 3. 2013.

Hornické slavnosti v partnerském městě Freiberg (Německo) sice nepatří mezi veletržní akce, přesto se jich město Příbram účastní od roku 2006 a je tedy vhodné zde tuto významnou aktivitu také zmínit.¹⁷⁰

5.4 Každoročně konané akce nadregionálního charakteru

Na Příbramsku se každoročně koná mnoho kulturních akcí, ale jen některé přesahují svou významností hranice regionu a daří se jim nalákat návštěvníky i z jiných tuzemských či zahraničních oblastí.

Hudební festival Antonína Dvořáka – Původní projekt vznikl v roce 1969 a účastnila se ho například i Česká filharmonie nebo Symfonický orchestr FOK hlavního města Prahy. Od roku 2001 organizuje festival Odbor školství a kultury MěÚ Příbram (dnes Odbor školství, kultury, sportu a informačních služeb). Akce v současnosti patří mezi velice uznávané festivaly klasické hudby. Koncerty se konají v Divadle A. Dvořáka v Příbrami, také ale i na Svaté Hoře, v Památníku A. Dvořáka ve Vysoké u Příbrami, na příbramském Zámečku, v kostele Sv. Jakuba na náměstí TGM nebo na zámku v Hluboši.¹⁷¹ Akce má samostatné webové stránky [hfad.cz](http://www.hfad.cz).

Příbramská svatohorská šalmaj – Svatohorská šalmaj (svatohorská proto, že se koná na nádvoří Svaté Hory) se poprvé uspořádala v roce 2007. Šlechetným účelem akce je zábava a zároveň přerozdělení výtěžku ze vstupného potřebným – letos peníze putovaly do Dětské odborné léčebny v Bukovanech, na Svatou Horu a do Klubu Demka (lidé postižení mozkovou obrnou). K vidění jsou stará řemesla, kejklářství, šerm, tance, dobová hudba i divadlo. Pořadatelem je Ginevra music o.s. – ta Ginevra, která hraje ve stánku města Příbram na veletrzích. Na realizaci akce se podílí samozřejmě i město Příbram a spousta dalších soukromých subjektů včetně mnoha dobrovolníků.¹⁷²

Den s českou královnou Johankou – Tato akce se koná pravidelně v červnu od roku 2003 v Rožmitále pod Třemšínem. Jedná se o připomenutí jednak významných událostí a historie města, jednak o jakousi prezentaci života, vztahu ke společnosti a ke státu. Při slavnosti se představují školy, skauti, starostové, historičtí šermíři,

¹⁷⁰ Rozhovor s paní Radkou Fiebiggerovou, pracovnící Oddělení obchodu, služeb a cestovního ruchu na Obecním živnostenském úřadě Příbram, ze dne 4. 3. 2013.

¹⁷¹ *O festivalu* [online]. Příbram : Městský úřad Příbram, 2012 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.hfad.cz/index.php?id=46>>.

¹⁷² *Příbramská svatohorská šalmaj* [online]. Příbram : Ginevra music o.s., 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.ginevra.cz/index0.php?in=recenze>>.

ochotníci a samozřejmě všichni návštěvníci.¹⁷³ Slavnost se zdá být zajímavou atrakcí, proto se autorka domnívá, že kdyby se v budoucnu konala i se svými atrakcemi například na zdejším zámku a jeho nádvoří (problém s jeho nepřístupností veřejnosti byl řešen v předchozí kapitole), jistě by se atraktivita akce přehoupla podstatně významněji přes hranice Příbramska. Informace o loňském dni lze nalézt na denskralovnou.cz.

Mezi další větší akce konající se na území regionu lze zařadit například Bitvu na Slivici, Zahájení adventu v Příbrami, Tříkrálový průvod, Běh hasičů do Svatohorských schodů, Prokopskou pouť, zároveň Příbramskem vedou některé rychlostní zkoušky Rally.

5.5 Projekt Propagace turistické destinace Příbramsko

Projekt byl oficiálně zahájen na veletrhu Regiontour 2011 v Brně, kde se město Příbram prezentovalo spolu s Hornickým muzeem, Knihovnou J. Drdy a Svazkem obcí Podbrdského regionu.¹⁷⁴

V informacích o projektu je doslovně uvedeno: „Předmětem projektu je výroba a distribuce propagačních a informačních materiálů a prezentace formou účasti na výstavách, veletrzích cestovního ruchu a slavnostech v České republice, Německu a Polsku. Cílem projektu je zvýšení podílu cestovního ruchu v regionu Příbramsko. Celkové výdaje na realizaci projektu činí cca 2,4 mil. Kč. Dotace poskytnutá z Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Střední Čechy je cca 1,9 mil. Kč. Spolufinancování ze zdrojů města činí cca 0,5 mil. Kč.“¹⁷⁵

Do projektu byly zahrnuty následující veletrhy, kterých se stánek Příbrami účastnil: Regiontour 2011 a 2012, Holiday World 2011 a 2012, Hornické slavnosti ve Freibergu 2011 a Tour Salon v Poznani 2011. Slavnostní zakončení celého projektu proběhlo v budově dolu Vojtěch v březnu 2012.¹⁷⁶

¹⁷³ *Den s českou královnou* [online]. Rožmitál pod Třemšínem : Město Rožmitál pod Třemšínem, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.rozmitalptr.cz/kultura/tradicni-akce/den-s-ceskou-kralovnou/>>.

¹⁷⁴ Rozhovor s panem Ing. Otou Hauptmannem, vedoucím Obecního živnostenského úřadu Příbram, ze dne 4. 3. 2013.

¹⁷⁵ *Informace o projektu Propagace turistické destinace Příbramsko* [online]. Příbram : Městský úřad Příbram, 2011 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/document.php?obrid=16354>>.

¹⁷⁶ *Výsledkem zvládnutí projektu je zvýšení turistického ruchu* [online]. Příbram : Periskop, 2012, 15. 3. 2012 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.periskop-pribram.cz/pribramsko/8054-vysledkem-zvladnuti-projektu-je-zvyeni-turistickem-ruchu.html>>.

V rámci projektu byly vytvořeny dotazníky cílené na odborníky v cestovním ruchu, rodiny a seniory. Pro bakalářskou práci se autorce podařilo získat výsledky dotazníků z veletrhů Regiontour 2012 a Holiday World 2012 a proto zde lze uvést výsledky několika pro práci podstatných otázek. Celkem bylo na veletrzích sesbíráno 213 dotazníků. Kompletní grafické znázornění výsledků dotazníkového šetření z následujících odstavců je uvedeno v Příloze č. XI.

Výsledky otázky Co Vás zajímá? vypovídají o tom, že největší zájem je o přírodu a historické památky (po 19 %), o něco méně získala historie samotná (17 %), nejmenší zájem dotázaní vidí v současnosti (9 %). Z vlastní zkušenosti autorky příroda Brd opravdu stojí za prohlédnutí a historických památek je v regionu také mnoho, takže tyto požadavky by si měl potenciální návštěvník jistě splnit. Další otázkou vhodnou pro práci je ta, která zkoumá zisk informací dotázaných o dané oblasti. Nejvíce respondentů označilo odpověď Veletrhy a výstavy (29 %), nicméně tento fakt je jistě zkreslen skutečností, že byly dotazníky pořízeny právě v rámci veletrhů. Za druhý nejvyužívanější zdroj byly označeny internetové stránky. V této otázce nebyly odpovědi nijak významně početně rozděleny (nebereme-li v úvahu položku Jiné), hodnota se v ostatních odpovědích pohybovala kolem 15 %. Předposlední pro práci přínosnou otázkou je Jaké způsoby při cestování preferujete? Významnou převahu získal u dotázaných automobil (31 %), následovala pěší forma (19 %) a vlak (18 %). Nejméně hlasů dostalo dle předpokladu letadlo (4 %) a loď (3 %). Poslední důležitou otázkou vhodnou do bakalářské práce je způsob preferovaného bydlení či nocování. Celých 40 % hlasů dostala varianta penzion, ostatní varianty se pohybovaly opět až kolem 15 %.¹⁷⁷

Na základě dotazníkového šetření, vytvořeného v souvislosti s projektem *Propagace turistické destinace Příbramsko*, lze usoudit, že statisticky nejčastější turista se dopravuje automobilem, bydlí v penzionu, cílem jeho návštěvy by bylo poznání historie, přírody a památek. Dle názoru autorky bohužel nelze uvažovat o skutečné relevantnosti odpovědi zisku informací na veletrzích, a to právě vzhledem k místu pořízení výzkumu.

Vzhledem k výše zmíněnému výsledku šetření autorka navrhuje městu Příbram zjistit využívání jednotlivých parkovišť a případně v některých oblastech parkovací

¹⁷⁷ Dotazníkové šetření vzniklé v rámci projektu *Propagace turistické destinace Příbramsko*. Dostupné od Ing. Oty Hauptmanna, vedoucího Obecního živnostenského úřadu Příbram.

místa posílit. Zároveň doporučuje motivovat k větší spolupráci (problém uveden v následující podkapitole) především majitele a provozovatele penzionů, které jsou nejvíce žádané, a byl-li by dostatek financí, zavést i administrativní nástroje, případně vhodně nastavit realokaci kapitálu ve prospěch těchto ubytovacích zařízení.

5.6 Spolupráce se soukromými subjekty

Primární spolupráce města Příbram a soukromých subjektů spočívá v bezplatném poskytování informací (kontakty, otevírací doba, atp.) o soukromých subjektech zveřejněných na webových stránkách města. Získané informace o subjektech bývají také zahrnuté v propagačních materiálech. Dále se můžou soukromníci nechat propagovat na veletrzích, kterých se stánek Příbrami účastní – tato možnost ovšem není téměř vůbec využívaná. Další jiná spolupráce se v regionu neuzívá, podnikatelé se snaží orientovat sami na sebe, o spolupráci s městem mnohdy nemají zájem a starají se výhradně o svůj zisk. Město se snaží s podnikateli komunikovat a zlepšovat spolupráci, patrné je to zejména v ubytování větších skupin turistů. Sjednají-li pracovníci města na veletrhu potenciální zájezd na Příbramsko, musí mít nějakého partnera (ideálně i několik) ve spektru ubytovacích zařízení, aby měli účastníci zájezdu kde bydlet. Většina zdejších hoteliérů ale přesto pořád shání zákazníky sama a vzhledem k faktu, že v centru města nezůstal jediný hotel, se jim to pravděpodobně nedaří.¹⁷⁸

Spolupráce města a podnikatelů se může projevit i v pohostinství. Autorka prozkoumala, které restaurace mají přes víkend vůbec otevřeno, protože je zřejmé, že k největší migraci turistů dochází především o víkendech. A který turista by jel do oblasti, kde se nemůže ani najíst?

Z celkového počtu 110 restaurací, barů, cukráren, kaváren, čajoven atp. v aplikaci Kam dnes na oběd na webu města nejsou dodané údaje od 66 provozoven, ze zbytku mělo v sobotu 39 objektů otevřeno, 5 zavřeno¹⁷⁹, v neděli pak 34 otevřeno a 10 zavřeno¹⁸⁰. Otevírací doba se vesměs průměrně pohybovala od 10 do 23 hodin, samozřejmě některé bary otevírají až odpoledne, zato jsou dostupné až do hluboké noci.

¹⁷⁸ Rozhovor s panem Ing. Otou Hauptmannem, vedoucím Obecního živnostenského úřadu Příbram, ze dne 4. 3. 2013.

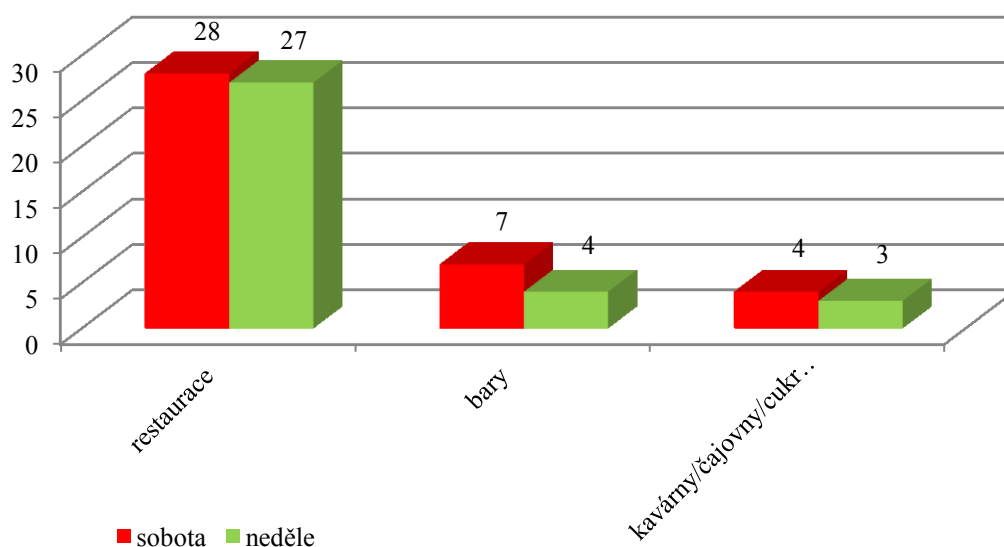
¹⁷⁹ *Stravování : Restaurace* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/stravovani/restaurace/>>.

¹⁸⁰ *Stravování : Restaurace* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/stravovani/restaurace/>>.

Tabulka 7: Přehled otevřených a zavřených restauračních zařízení o víkendu^{181,182}

	Sobota		Neděle	
	otevřeno	zavřeno	otevřeno	zavřeno
restaurace	28 (72 %)	4 (80 %)	27 (79 %)	6 (60 %)
bary	7 (18 %)	0	4 (12 %)	2 (20 %)
kavárny/čajovny/cukrárny	4 (10 %)	1 (20 %)	3 (9 %)	2 (20 %)
celkem	39 (89 %)	5 (11 %)	34 (77 %)	10 (23 %)

Graf 4: Poměr otevřených restauračních zařízení v sobotu a neděli^{183,184}

Existují také oblasti cestovního ruchu, které nejsou hlavními lákadly regionu, přesto jsou pro správný obraz oblasti nezbytné. Soukromé subjekty nebyly schopny zajistit jejich provoz, proto město Příbram vzalo některé objekty pod svou správu – zřídilo Sportovní zařízení města Příbram – co vše pod ně spadá, bylo uvedeno již v kapitole 4 v sekci kultura a sport. Důležité je vědět, že tato zařízení si na sebe částečně vydělají, částečně dostávají příspěvky od města.¹⁸⁵

¹⁸¹ *Stravování : Restaurace* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/stravovani/restaurace/>>.

¹⁸² *Stravování : Restaurace* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/stravovani/restaurace/>>, vlastní výzkum.

¹⁸³ *Stravování : Restaurace* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/stravovani/restaurace/>>.

¹⁸⁴ *Stravování : Restaurace* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/stravovani/restaurace/>>, vlastní zpracování.

¹⁸⁵ Rozhovor s panem Ing. Otou Hauptmannem, vedoucím Obecního živnostenského úřadu Příbram, ze dne 4. 3. 2013.

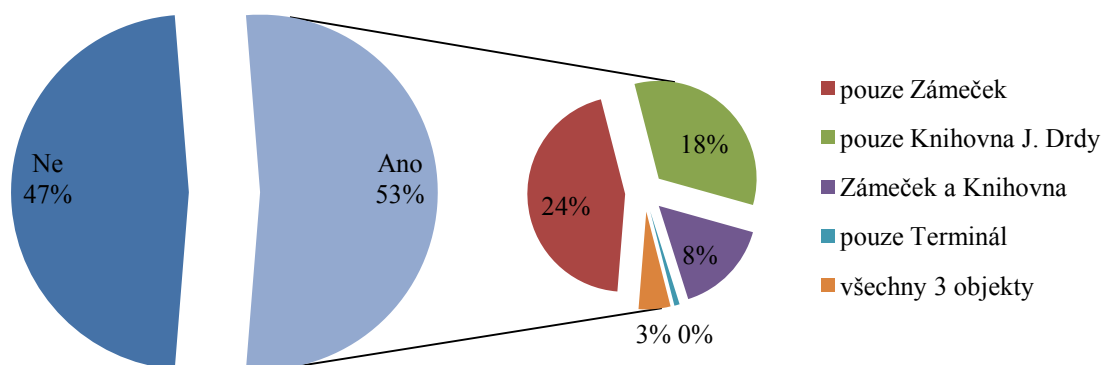
6 Cestovní ruch a jeho potenciál na Příbramsku z hlediska dotázaných

Autorka také realizovala dotazníkové šetření (viz Příloha č. XII a kapitola 1 Cíle a metodika bakalářské práce) zaměřené na kvalitu potenciálu a služeb na Příbramsku. Bylo položeno devět otázek a celkem se výzkumu zúčastnilo 219 respondentů. Výsledky šetření uvedené níže poté budou sloužit jako východisko k návrhům na zlepšení propagace regionu.

Otázka č. 1: Víte, kde je v Příbrami informační centrum?

Z celkového počtu dotázaných 47 % nevědělo, kde leží v Příbrami kterékoliv z celkem tří informačních center. Ze zbylých 53 % vědělo o infocentru na Zámečku 24 %, v Knihovně Jana Drdy 18 %, na Zámečku i v Knihovně J. Drdy 8 % a všechny tři objekty v Příbrami uvedla 3 % dotázaných. Dle názoru autorky by město mělo více zviditelnit či zpropagovat informační centra, jelikož přijede-li turista do Příbrami, téměř polovina obyvatel mu nebude na základě výsledku výzkumu schopna poradit s tím, kam si dojíít pro potřebné informace.

Graf 5: Povědomí o výskytu informačních center v Příbrami¹⁸⁶

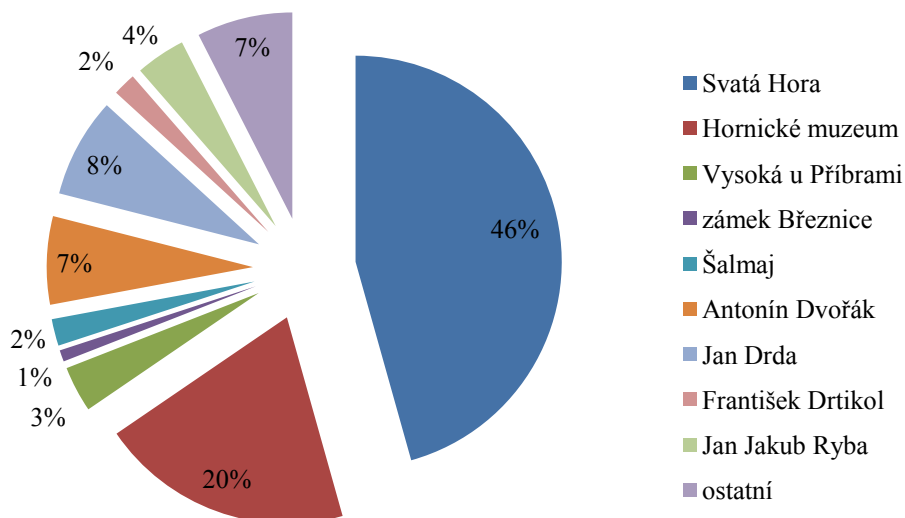
Otázka č. 2: Která památka/akce/osobnost podle Vás nejtypičtěji charakterizuje Příbramsko?

Téměř polovina dotázaných zvolila jako nejtypičtější památku Příbramska Svatou Horu, až s 20 % následuje Hornické muzeum, 8 % získal Jan Drda, 7 % Antonín Dvořák. Mezi 7 % ostatního byla zmíněna například bitva na Slivici, extraligový volejbal, prvoligový fotbal, Zámeček, Divadlo A. Dvořáka, Den s českou královnou,

¹⁸⁶ Vlastní výzkum.

zahájení adventu, Podbrdské muzeum, Karel Hojden, bratři Čapkové, Antonín Stočes a další.

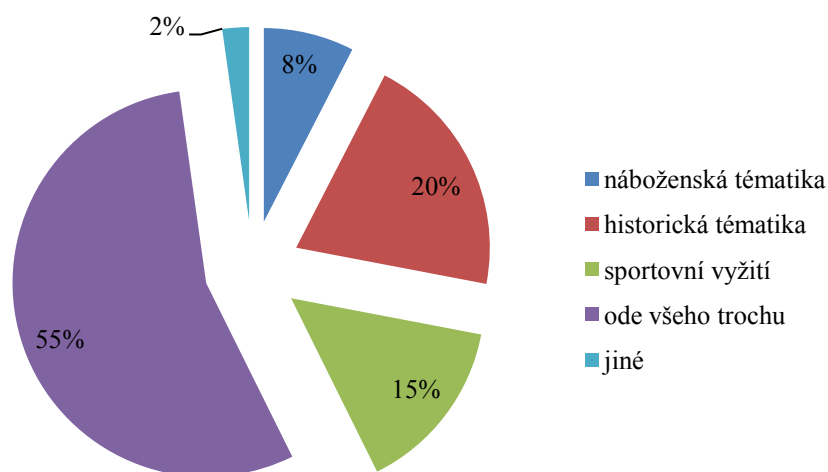
Graf 6: Památky, osobnosti, akce charakterizující region¹⁸⁷

Otázka č. 3: Myslíte si, že by se mělo město Příbram v propagaci upínat spíše na...

Celkem 55 % respondentů se domnívá, že by se mělo město Příbram v propagaci zaměřit na všechny kategorie dohromady, 20 % na historickou tematiku. Z kategorie Jiné byla vícekrát zmíněna příroda, také se objevil podnět na zviditelnění kulturních akcí v regionu.

Graf 7: Cílení propagace podle kulturních oblastí¹⁸⁸

¹⁸⁷ Vlastní výzkum.

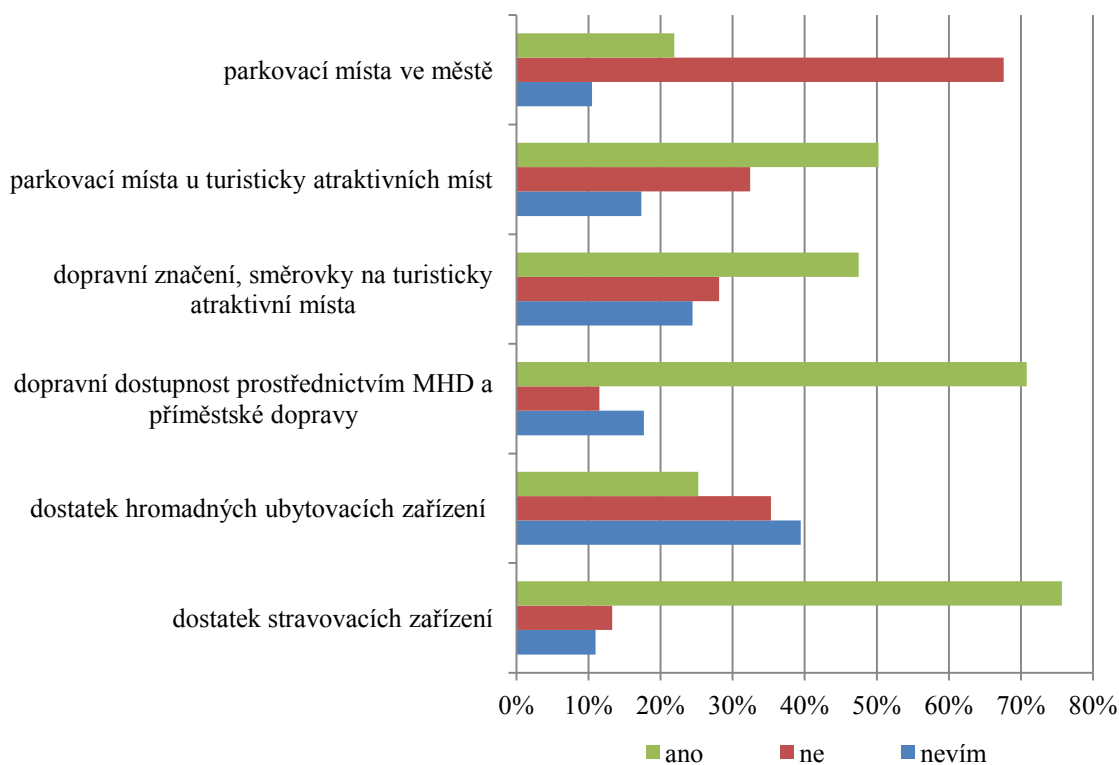
¹⁸⁸ Vlastní výzkum.

Otázka č. 4: Domníváte se, že jsou na Příbramsku dostatečné nabídky služeb přispívající k rozvoji cestovního ruchu?

Jednalo se o služby parkovacích míst ve městě, parkovacích míst u turisticky atraktivních míst, dopravní značení, směrovky na turisticky atraktivní místa, dopravní dostupnost prostřednictvím MHD a příměstské dopravy, dostatek hromadných ubytovacích zařízení a dostatek stravovacích zařízení.

Dotázaní jednoznačně nejsou spokojeni (téměř 70 %) s parkovacími místy ve městě, naopak s parkováním u turisticky atraktivních míst je polovina spokojena. S dostatkem dopravního značení souhlasí necelá polovina, o dostatku hromadných ubytovacích zařízení se spíše neorientují, ale přesto se domnívají, že jich dostatek pravděpodobně není. Dostatek stravovacích zařízení a dostupnost hromadnou dopravou reprezentuje názor v obou případech přes 70 % dotázaných. Na základě výsledků je tedy zřejmý jediný zásadní nedostatek, a tím je málo parkovacích míst ve městě – podle autorky by tak město mělo zvážit posílení těchto parkovacích míst – objevily se ale také pozitiva (výrazně u stravovacích zařízení a dopravní dostupnosti).

Graf 8: Dostatečná nabídka vybraných služeb¹⁸⁹

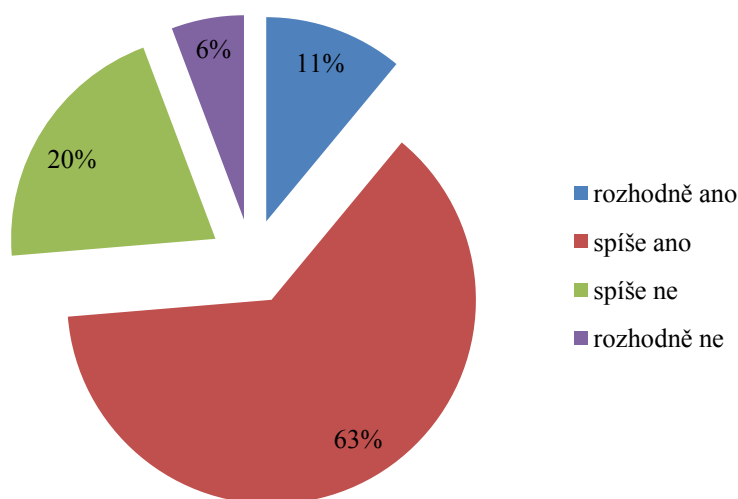

¹⁸⁹ Vlastní výzkum.

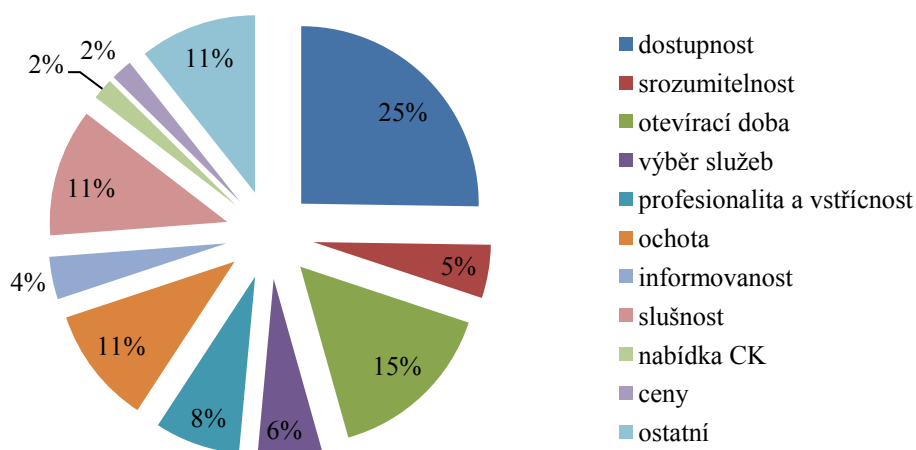
Otázka č. 5: Jste spokojeni se službami v oblasti cestovního ruchu na Příbramsku? (např. ochota, slušnost, dostupnost, srozumitelnost, otevírací doba, atp.)

Téměř dvě třetiny (63 %) dotázaných jsou spokojeny se službami na Příbramsku, 20 % pak spíše není spokojeno.

Graf 9: Celková spokojenost se službami¹⁹⁰

Graf 10: Spokojenost v jednotlivých oblastech¹⁹¹

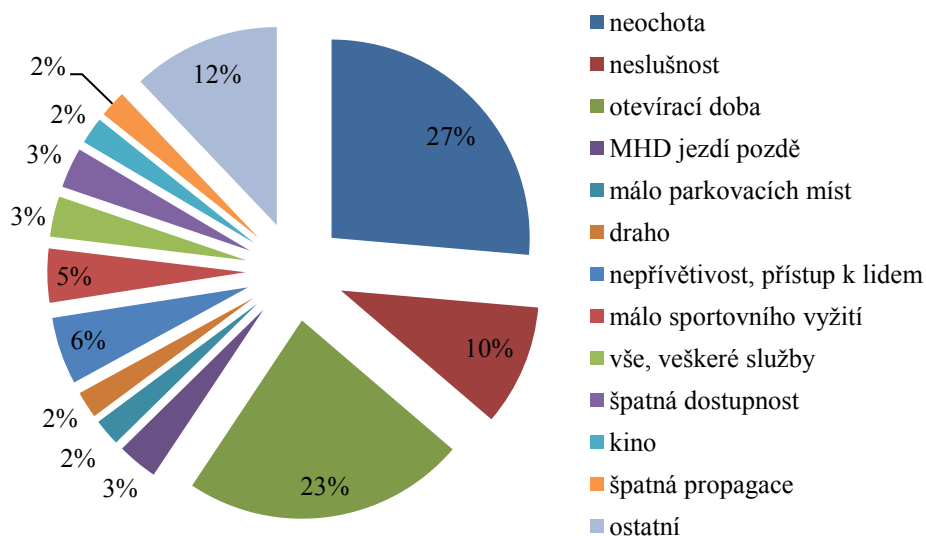

S otevírací dobou byla spokojenost většinou spojena s obchodními domy a centry. Profesionalita a vstřícnost byla často konkretizována na zaměstnance muzeí a Svaté Hory. Mezi položku ostatní byla zařazena například prezentace na veletrzích, rostoucí nabídky kulturních akcí, dostatek restauračních zařízení, modernizace, dostupnost MHD, vstupné, údržba památek atp.

¹⁹⁰ Vlastní výzkum.

¹⁹¹ Vlastní výzkum.

Graf 11: Nespokojenost v jednotlivých oblastech¹⁹²

Problematika nedostatečné otevírací doby byla zmiňována v souvislosti s podnikateli v Pražské ulici o víkendech. V kategorii ostatní u nespokojenosti se službami lze uvést například špatné rozložení služeb ve městě, nedostatečnou nabídku prohlídek v cizích jazycích, nízkou kvalitu restaurací, stav rožmitálského zámku, málo hotelů v oblasti a také nízké příležitosti pro mladé.

Otázka č. 6: Víte o nějaké opomíjené památce/akci/osobnosti/atraci, která by podle Vás mohla pomoci zvýšit příliv návštěvníků?

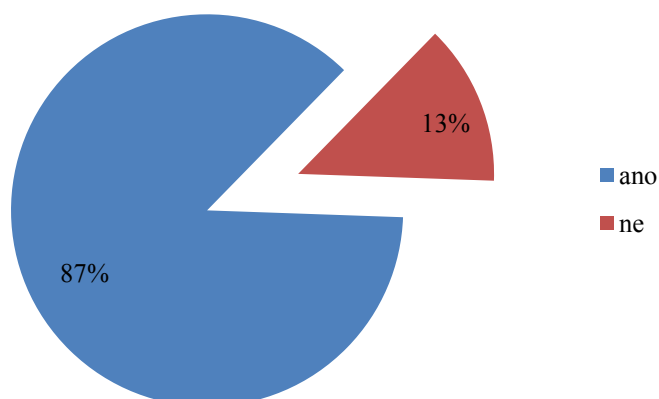
Celkem 86 % odpovědí bylo negativních, zbylých 14 % respondentů navrhlo například Vysokou u Příbrami, cyklotrasy, doly, zvýšení počtu koncertů, korunovaci na Svaté Hoře, revitalizaci areálu Nový rybník, Třemošnou, Makovou Horu, Cvočkařské muzeum, rožmitálský a březnický zámek a mnoho dalšího.

Otázka č. 7: Navštívili jste někdy nějakou expozici Hornického muzea?

Na základě přísloví *Co je v domě, není pro mě!* se autorka rozhodla touto otázkou přesvědčit, že pro Příbramsko přísloví neplatí a zdejší obyvatelé skutečně největší muzeum v České republice na vlastní kůži navštívili. Z výsledku vyplývá, že hypotéza se opravdu potvrdila – podle 87 % odpovědí se obyvatelé Příbramska byli někdy podívat v Hornickém muzeu.

¹⁹² Vlastní výzkum.

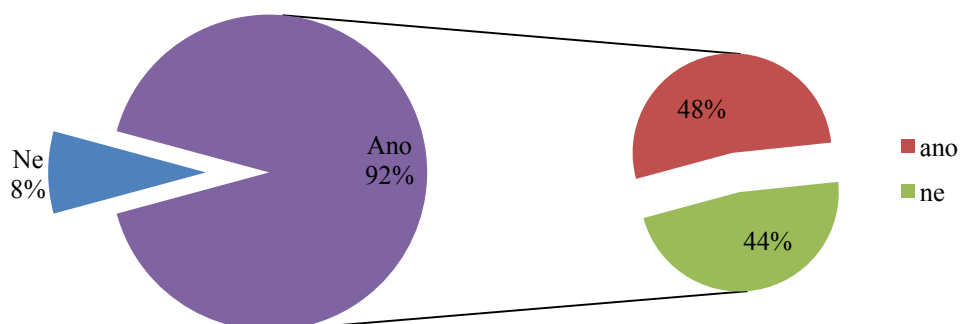
Graf 12: Návštěvnost Hornického muzea¹⁹³

Otázka č. 8: Byli jste někdy na Svaté Hoře?

Vzhledem k tomu, že vstup na Svatou Horu není podmíněn vstupným tak jako je tomu u Hornického muzea, bylo dle autorky vhodné otázku rozčlenit i na podotázku týkající se účasti na placené prohlídce s výkladem. Pouze 8 % z dotázaných odpovědělo, že nikdy nebyli na Svaté Hoře. Ze zbylých 92 % ještě 48 % absolvovalo i tamější prohlídku s výkladem.

Graf 13: Návštěvnost Svaté Hory¹⁹⁴

Otázka č. 9: Co je podle Vás největším problémem Příbramska v oblasti cestovního ruchu?

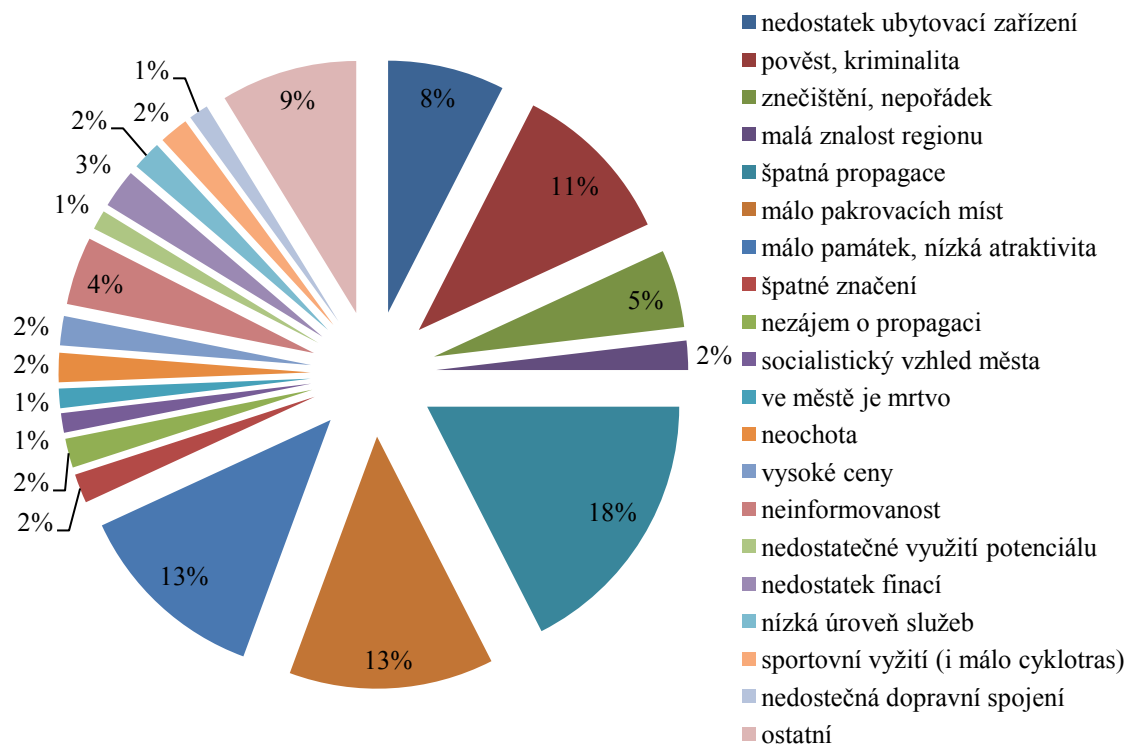
Největším nedostatkem v cestovním ruchu na Příbramsku je v 18 % považována špatná propagace, po 13 % zaujímá nedostatek parkovacích míst spolu s nízkou

¹⁹³ Vlastní výzkum.

¹⁹⁴ Vlastní výzkum.

atraktivitou regionu. Negativní kriminální pověst města je uvedena jako problém u 11 % respondentů, málo ubytovacích zařízení pak u 8 %.

Graf 14: Negativa cestovního ruchu¹⁹⁵

Z ostatních problémů lze uvést například omezenost pohybu v Brdech (existence VÚ Brdy), stav příbramských silnic (obzvláště pak po zimě), nepřizpůsobivost některých spoluobčanů, málo pracovních míst, komplexnost využití služeb, špatná propagace celé České republiky, absence moderního marketingu, nekvalitní ubytování nebo chybějící půjčovny kol – s poslední položkou musí autorka jenom souhlasit, jelikož je v jiných zemích Evropy naprosto běžné mít u turisticky atraktivních míst či oblastí i půjčovny kol. I když spousta Čechů kola vlastní, zdaleka je nevozí na všechny výlety, tedy ani na ty, kde by se bývala vyplatila.

Výsledky dotazníkového šetření a analýza současného stavu propagace dávají autorce podnět k návrhu na zlepšení propagace v těchto oblastech: Více zdůraznit polohy informačních center v Příbrami, jelikož ani téměř polovina místních neví, kde centra jsou; klást větší důraz na spolupráci s provozovateli památek a jiných atraktivit a propagovat se vzájemně, případně opětovně vyzvat i soukromníky – už bylo ale řečeno, že je jim spolupráce nabízena, ale oni nemají zájem – zejména provozovatele

¹⁹⁵ Vlastní výzkum.

restauračních a ubytovacích zařízení; necílit propagaci na vybrané památky, ale na množství a pestrost, že každý si může vybrat to své, přesvědčit turisty, že Příbramsko není jen Svatá Hora popř. Hornické muzeum, s tím souvisí i zviditelnění takových památek, o kterých se příliš neví – v otázce č. 6 v dotazníkovém šetření byla uvedena například Maková Hora – o té se skutečně nikde příliš nemluví; zaměřit se na posílení parkovacích míst ve městě formou například parkovacích domů (takový dům měl v Příbrami být, z celého projektu ale nakonec sešlo), když je nedostatek prostoru; zavést eventuálně nějakou centrální databázi hodnocení restauračních a ubytovacích zařízení, kde by mohl (v ideálním případě měl) turista vyplnit informace o spokojenosti se službami v konkrétním zařízení a tím pomoci dalším turistům s výběrem kvalitních a slušných služeb, protože více než čtvrtina místních nepovažuje zdejší služby za kvalitní. Jako zásadní problém vidí autorka negativní pověst města – příliš vysoká kriminalita rozhodně na atraktivnosti nepřidává, tento problém ale těžko mohou řešit orgány zabývající se propagací.

Závěr

Příbramský region je velmi zatížen vysokou nezaměstnaností způsobenou především nedostatkem pracovních míst, kterou lze částečně snižovat posilováním a rozšiřováním služeb v cestovním ruchu. Pro vnitrostátní turismus je oblast vhodnější než pro zahraniční – cizí turista je lákán spíše na Prahu a nejbližší okolí, do kterého patří především Kutná Hora. Zdejší cestovatel naopak může využívat centrální polohy oblasti v rámci České republiky a celkem blízké vzdálenosti od hlavního města Prahy.

Region disponuje velmi rozmanitým potenciálem, což dokazuje množství dostupných atraktivit, od historických památek, přes přírodní, až po kulturní akce a sportovní vyžití. Nejznámější památkou oblasti je bezesporu Svatá Hora, následovaná Hornickým muzeem Příbram. Významnou měrou jsou do oblasti lákáni turisté toužící po poznání života historických osobností jako Antonín Dvořák, Jan Drda nebo Jakub Jan Ryba. Vzhledem k rozmanitosti potenciálu je vhodné necílit propagaci na konkrétní památky, ale spíše na pestrost a možnost volby každého návštěvníka regionu. Některé památky, například Maková Hora (poutní místo svého času konkurující i Svaté Hoře), nejsou v podstatě nijak propagovány, přitom by si svou významností pozornost zasloužily. Další nevyužitý potenciál je v památkách, které jsou v soukromém vlastnictví a v havarijním stavu – takovým příkladem je rožmitálský zámek, který by svou architektonickou podobou jistě přispěl k přílivu turistů, zároveň by se dal využít na dobové akce jako je Den s českou královnou.

Propagace oblasti ze strany města Příbram je vcelku kvalitní, přesto autorka našla některá negativa ve struktuře a fungování webových stránek infocentra MěÚ Příbram – např. nedostatek elementárních informací o památkách, neuvedena všechna informační centra, nefunkčnost některých odkazů, kromě Hornického muzea absence informací o ostatních muzeích. Významnou měrou se na propagaci podílí účast stánku města spolu s Hornickým muzeem, Knihovnou Jana Drdy a Svazkem obcí podbrdského regionu na veletrzích, která zahrnuje pravidelně ročně několik mezinárodních akcí, také jsou neustále aktualizovány propagační materiály.

Městu Příbram byla udělena dotace na projekt Propagace turistické destinace Příbramsko v rámci Regionálního operačního programu Střední Čechy. Součástí projektu bylo vytvoření dotazníkového šetření a ze závěrů lze vyvodit, že je vhodné v regionu posílit parkovací místa pro automobily a podpořit rozvoj penzionů. Na základě výsledků tohoto šetření autorka doporučuje vytvořit nástroje realokace

kapitálu či jiné administrativní nástroje tak, aby byly dotacemi podporovány právě dle respondentů nejvyužívanější ubytovací zařízení – penziony.

V regionu spolupráce se soukromými subjekty příliš nefunguje, soukromníci nevyužívají možnosti spolupráce, které jim město nabízí. Autorka provedla malý výzkum ohledně otevřenosti stravovacích zařízení o víkendech a na základě dostupných údajů dospěla k závěru, že většina těchto zařízení (která o otevírací době údaj uvedla) má o víkendu otevřeno, hlavně pak v sobotu – 89 %, v neděli je to už jen 77 %.

Z vlastního dotazníkového šetření, které zahrnovalo 219 dotázaných, autorka došla k závěrům, že by se měla více zviditelnit infocentra, o jejichž poloze neví ani místní obyvatelé, rozšířit kapacity parkovacích míst – není-li plošné místo, zadotovat stavbu parkovacích domů, v cyklisticky využívaných oblastech například zavést půjčovny kol (v Evropě běžný trend), propagovat pestrost potenciálu regionu, případně více zviditelnit opomíjené památky (př. Maková Hora) nebo pomoci k rozjezdu fungování dalších atraktivit (př. rožmitálský zámek), lze také vytvořit systém hodnocení kvality ubytovacích a restauračních zařízení, ve spolupráci s příslušnými orgány tvrdě postihovat kriminální živly, které se významně podílejí na negativní pověsti oblasti a odrazují tak turisty.

Je zřejmé, že výsledky inovace propagace se neprojeví ihned, ale je to dlouhodobá záležitost, přesto autorka doufá, že její podněty a návrhy v této bakalářské práci alespoň částečně pomohou v budoucnu k dalšímu příznivějšímu rozvoji regionu a tím i zmírnění nepříznivého stavu nezaměstnanosti v oblasti.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. *Analýza hospodářského a sociálního stavu okresu Příbram*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1998. 100 s.
2. DIBELKOVÁ, I. *Poutní místa v Čechách*. Praha : Olympia, 2004. 208 s. ISBN 80-7033-844-X.
3. DOLEŽAL, D. *Příbram a okolí : Turistický průvodce*. Příbram : Knihkupectví Olšanská & Hyšpler, 1997. 80 s. ISBN 80-902362-0-0.
4. DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Příbram : Okresní úřad Příbram, 1994. 63 s.
5. FORET, M., TURČÍNKOVÁ, J. *Cestovní ruch*. Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2005. 106 s. ISBN 80-7157-838-X.
6. HESKOVÁ, M., et al. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha : Fortuna, 2006. 223 s. ISBN 80-7168-948-3.
7. HOLEČEK, M., et al. *Zeměpis České republiky : Učebnice pro střední školy*. Praha : Nakladatelství České geografické společnosti, s. r. o., 2006. 96 s. ISBN 80-86034-53-4.
8. INDROVÁ, J., et al. *Cestovní ruch: (základy)*. Praha : Oeconomica, 2007. 119 s. ISBN 978-80-245-1252-5.
9. KADEŘÁBKOVÁ, J. *Úvod do regionálních a správních věd : Vybrané kapitoly*. Praha : CODEX Bohemia, 1996. 93 s. ISBN 80-85963-18-3.
10. *Kalendář kulturních a sportovních akcí 2005*. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2005. 54 s.
11. KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4.
12. KOZÁK, P. *Energie míst na západ od Prahy*. České Budějovice : ArchET, 2003. 95 s. ISBN 80-902394-1-2.
13. KREJČÍ, T., et al. *Regionální rozvoj: teorie, aplikace, regionalizace*. Brno : Mendelova univerzita v Brně, 2010. 155 s. ISBN 978-80-7375-414-3.
14. PALATKOVÁ, M., ZICHOVÁ, J. *Ekonomika turismu: turismus České republiky: vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. Praha : Grada, 2011. 208 s. ISBN 978-80-247-3748-5.

15. PERKA, R. *Poutní místa : Velehrad, Hostýn, Svatá Hora*. Praha : Olympia, 1991. 61 s. ISBN 80-7033-146-1.
16. *Přitažlivý Středočeský kraj*. Praha : Středočeský kraj, 2006. 134 s. ISBN 80-254-1375-6.
17. VELFL, J. *Památky Příbrami v obrazech*. Příbram : Město Příbram, 2008. 203 s. ISBN 978-80-254-0974-9.
18. VELFL, J. *Příbram v průběhu staletí*. Příbram : Městský úřad Příbram, 1998. 159 s.
19. VELFL, J., et al. *Otisky času : Báňská činnost ve Středočeském kraji*. Praha : Středočeský kraj, 2007. 135 s. ISBN 978-80-254-0903-9.
20. VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M. *Základy cestovního ruchu: distanční studijní opora*. Brno : Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2006. 163 s. ISBN 80-210-4205-2.
21. WOKOUN, R., et al. *Regionální rozvoj: (výhodiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha : Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
22. WOKOUN, R., MATES, P., et al. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha : LINDE, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

Elektronické zdroje

1. 2120 – SO ORP Příbram [online]. Praha : Český statistický úřad, 2012, 23. 5. 2012 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/2120_so_orp_pribram>.
2. *Autobusy* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/doprava/autobusy/>>.
3. *Cvočkařské muzeum* [online]. Rožmitál pod Třemšínem, 2012 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.staryrozmital.cz/cvokarske-muzeum/>>.
4. *Cyklotrasy* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/cyklotrasy/>>.
5. *Den s českou královnou* [online]. Rožmitál pod Třemšínem : Město Rožmitál pod Třemšínem, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.rozmitalptr.cz/kultura/tradicni-akce/den-s-ceskou-kralovnou/>>.

6. *Dopravní omezení a výkopové práce* [online]. Příbram : Město Příbram, 2013, 8. 3. 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=787>>.
7. *Fondy Evropské unie : 26,7 miliard € pro Českou republiku* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2012-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>>.
8. *Historie* [online]. Příbram : Hornické muzeum Příbram, 2013 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeum-pribram.cz/cz/muzeum/historie/>>.
9. *Historie Svaté Hory* [online]. Příbram : Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram – Svatá Hora, 2009 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://svata-hora.cz/cz/2/historie#>>.
10. *Infocentrum Městského úřadu Příbram* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/infocentrum-meu-pribram/>>.
11. *Informace o projektu Propagace turistické destinace Příbramsko* [online]. Příbram : Městský úřad Příbram, 2011 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/document.php?obrid=16354>>.
12. *Internet pro veřejnost* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/internet-pro-verejnost/>>.
13. JEŽEK, V. *Bohutínský rudný revír* [online]. Czech Mining Club, 2006 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.mining.cz/TEXTY/Bohutin/Bohutin.htm>>.
14. *Kdo to byl Jan Drda* [online]. Příbram : Knihovna Jana Drdy, 2012, 19. 7. 2012 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.kjd.pb.cz/kdo-to-by-jan-drda>>.
15. *Kostel Sv. Jakuba Většího* [online]. Seznam.cz, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://foto.mapy.cz/original?id=185433>>.
16. *Maková Hora* [online]. Seznam.cz, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://foto.mapy.cz/original?id=96670>>.
17. *Mapa Příbrami* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.mapy.cz/?mp=base&zm=12&cx=132103936&cy=134523136&pw=934&ph=740>>.

18. *Mapový server* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <http://tms.iriscrr.cz/tms/isr/html/isr/index.php?BBOX=3413518%2C5494874%2C3442695%2C5519020&client_lang=cz_win&subproject=default&MAP=isr_html_ms&client_type=map_html&WIDTH=580&HEIGHT=480&m_next_time=1&m_next_time=1&m_map_size>.
19. *MHD* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/doprava/mhd/>>.
20. *Na Příbramsku jsou nejnebezpečnější silnice* [online]. Praha : Česká televize, 2010, 6. 11. 2010 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/doprava/106426-na-pribramsku-jsou-nejnebezpecnejsi-silnice-v-cesku/>>.
21. *Národní strategický referenční rámec : ČR 2007-2013*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007 [cit. 2012-11-24]. 137 s. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a>>.
22. *Národní strategický referenční rámec* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2012-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Narodni-strategicky-referencni-ramec>>.
23. *Návštěvní řád hřiště Hlinovky* [online]. Příbram : Sportovní zařízení města Příbram, 2012 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.szm.pb.cz/nr_hlinovky.pdf>.
24. *Nekonečná kauza rožmitálského zámku* [online]. Rožmitál pod Třemšínem, 2012 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.staryrozmital.cz/kauza-rozmitalsky-zamek/>>.
25. NĚMEJC, M. *Padrtské rybníky* [online]. 2008 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <http://www.doprirody.com/20-Padrtske_rybniky/index.htm>.
26. *NUTS* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2009, 5. 3. 2009 [cit. 2012-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Temp/Glosar/N/NUTS>>.
27. *O festivalu* [online]. Příbram : Městský úřad Příbram, 2012 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.hfad.cz/index.php?id=46>>.

28. *O kině* [online]. Příbram : Divadlo A. Dvořáka Příbram, 2013 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.kinopribram.eu/o-kine>>.
29. *O Sportovních zařízeních města Příbram* [online]. Příbram : Sportovní zařízení města Příbram, 2012 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.szm.pb.cz/index.php#page=page-3>>.
30. *Objekty ústředního seznamu* [online]. Praha : Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z WWW: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/chrob_find/index.php?frame=1&TYPVYSTUPU%5B%5D=drusop&h_zchru=1&h_evl=1&h_ptacob=1&h_schru=1&h_pstromy=1&h_kod=&h_nazev=&h_organ_oochp=&h_kraj=&h_okres=&h_orp=539911&POVOB_ICOB=&h_obec=&h_ku=&h_submit=Vyhledat>.
31. *Oddělení* [online]. Příbram : Knihovna Jana Drdy, 2012, 12. 7. 2012 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.kjd.pb.cz/oddeleni>>.
32. *Okolní informační centra* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/okolni-informacni-centra/>>.
33. *Orientační plán Příbrami* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.aberny.pb.cz/userfiles/orientacni-plan.pdf>>.
34. *Padrt' a Padrt'ské rybníky* [online]. Praha : Prostor, 2013 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://prostor-ad.cz/pruvodce/okolobrd/padrt/padrt.htm>>.
35. *Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami* [online]. Praha : Středočeský kraj, 2006 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.antonindvorak.cz/cz/>>.
36. *Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami* [online]. Seznam.cz, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://foto.mapy.cz/original?id=111602>>.
37. *Počet obyvatel ve správních obvodech ORP – dlouhodobý vývoj* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2012, 3. 7. 2012 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_ve_spravnich_obvodech_orp_dlouhodoby_vyvoj>.
38. *Podbrdské muzeum* [online]. Rožmitál pod Třemšínem : Infocentrum, 2013 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://icentrum.tremsinsko.cz/informacni-centrum/podbrdske-muzeum/>>.

39. *Pohádková země Pičín* [online]. Pičín, 2013 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.pohadkovazeme.info/PZ/picin/picin.htm>>.
40. *Pohádková země Vítězslavy Klimtové* [online]. 2013 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.pohadkovazeme.info/PZ/pz.htm>>.
41. *Prezentace propagačních materiálů* [online]. Příbram : Město Příbram, 2009, 17. 9. 2009 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=679&nad=000001000486000487>>.
42. *Programy 2007-2013* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2012-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013>>.
43. *Propagační materiály – dotace ROP* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2012, 17. 8. 2012 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=1691>>.
44. *Průměrná míra nezaměstnanosti* [online]. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2013, 17. 1. 2013 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady/prumer_mn_od_97_portal.xls>.
45. *Příbramská svatohorská šalmaj* [online]. Příbram : Ginevra music o.s., 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.ginevra.cz/index0.php?in=recenze>>.
46. *Přírodní podmínky Příbrami* [online]. Příbram : Městský úřad Příbram, 2001, 27. 12. 2010 [cit. 2013-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://pribram-city.cz/index.php?vid=153>>.
47. RAJIČOVÁ, M., et al. *Jakub Jan Ryba* [online]. Rožmitál pod Třemšínem : Infocentrum, 2013 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://icentrum.tremsinsko.cz/vzdelavaci-centrum/souteze/jakub-jan-ryba/>>.
48. *Sbor mistra Jakoubka ze Stříbra* [online]. Seznam.cz, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://foto.mapy.cz/original?id=273789>>.
49. *Silnice dle vlastníků* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/doprava/silnice-dle-vlastniku/>>.
50. *Složení obyvatelstva podle pohlaví a jednotek věku* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&childsel0=3&cislotab=04-02&kapitola_id=371&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=3&cas_2_141=20111231&pro_1_31=CZ020>.

51. SMOLÍKOVÁ, K. *Virtuální naučná stezka Lesopark Litavka* [online]. Příbram : Město Příbram, 2010 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.lesopark.pribram.eu/o-projektu.php>>.
52. *Sousoší Kalvárie* [online]. Příbram : Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram – Svatá Hora, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://pruvodce.svata-hora.cz/guide/view/id/sh-1-b>>.
53. *Sport* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/kultura-a-sport/sport/>>.
54. *Sportovní centra a sportoviště Příbram* [online]. Firmy.cz, 2013 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.firmy.cz/Remesla-a-sluzby/Sportovni-sluzby/Sportovni-centra-a-sportoviste/kraj-stredocesky/pribram>>.
55. *Stravování : Denní menu* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/stravovani/denni-menu/>>.
56. *Stravování : Restaurace* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/stravovani/restaurace/>>.
57. *Stravování : Restaurace* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/stravovani/restaurace/>>.
58. *Studánka od jihu* [online]. Příbram : Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram – Svatá Hora, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://svata-hora.cz/cz/gallery/image/767/studanka-od-jihu>>.
59. *Svatohorské schody – interiér* [online]. Příbram : Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram – Svatá Hora, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://svata-hora.cz/cz/gallery/image/763/svatohorske-schody-interier>>.
60. SVOBODOVÁ, P. *Kvalita vody na Příbramsku je velmi dobrá* [online]. Příbram : Příbramsko.eu, 2011, 15. 2. 2011 [cit. 2013-01-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.pribramsko.eu/detail02.php?ID=2885>>.
61. *Školní autobus* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/doprava/skolni-autobus/>>.

62. ŠOUL, M. *Přírodní park Třemšín* [online]. 2012 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://geo3.fsv.cvut.cz/dp/soul/>>.
63. ŠUPKA, O. *Antonín Dvořák* [online]. 2013 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.antonin-dvorak.cz/zivot/zivotopis>>.
64. ŠUPKA, O. *Řekli o Dvořákovi* [online]. 2013 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.antonin-dvorak.cz/vyroky/o-nem>>.
65. *Taxi* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/doprava/taxi/>>.
66. *Technické informace* [online]. Příbram : Ski-areál Padák Příbram, 2013 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.skipribram.cz/index.php?co=technicke>>.
67. *Tipy na výlet* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/tipy-na-vylet/>>.
68. *Tiskoviny pro turistická informační centra* [online]. Praha : CzechTourism, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechtourism.cz/marketingove-aktivity-ke-zvyseni-povedomi-odcr-iop-1/tiskoviny-pro-tic/>>.
69. *Ubytování* [online]. Příbram : Infocentrum Městského úřadu Příbram, 2013 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum.pribram.eu/cz/ubytovani/>>.
70. *Územně analytické podklady pro území ORP Příbram : Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území* [online]. Příbram : Městský úřad Příbram, 2012 [cit. 2013-02-23]. 346 s. Dostupné z WWW: <<http://pribram-city.cz/document.php?dokid=14498>>.
71. *Územně analytické podklady ve vybraném SO ORP* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&cislotab=UAP6031UC_OR&vo=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&pro_1_76=2120>.
72. *Věkové složení obyvatel k 31. 12. 2011* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <[https://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/01001C2E4E/\\$File/400312007.xls](https://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/01001C2E4E/$File/400312007.xls)>.
73. *Věkové složení obyvatelstva podle jednotek věku v letech 1995 až 2011* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z WWW:

- <[http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/\\$FILE/2120_c.xls](http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/$FILE/2120_c.xls)>.
74. VELFL, J. *Zpráva o činnosti Hornického muzea Příbram za rok 2011* [online]. Příbram : Hornické muzeum Příbram, 2012 [cit. 2013-02-23]. 21 s. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeum-pribram.cz/userfiles/dalsi/pdf/11zprava.pdf>>.
75. *Vybrané ukazatele za správní obvod Příbram v letech 2001-2010* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-26]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/9bc8042c0b680dafc1257966004b164e/\\$FILE/cr212120.xls](http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/9bc8042c0b680dafc1257966004b164e/$FILE/cr212120.xls)>.
76. *Výsledkem zvládnutí projektu je zvýšení turistickém ruchu* [online]. Příbram : Periskop, 2012, 15. 3. 2012 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.periskop-pribram.cz/pribramsko/8054-vysledkem-zvladnuti-projektu-je-zvyeni-turistickem-ruchu.html>>.
77. *Vysokopecký rybník* [online]. Příbram : Hornické muzeum Příbram, 2010 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.lesopark.pribram.eu/images/pecovak/velke/dul2.jpg>>.
78. WALENKA, P. *Přírodní park Třemšín* [online]. Příbram : Odbor životního prostředí Městského úřadu Příbram, 2007, 12. 10. 2009 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://pribram-city.cz/index.php?vid=1265>>.
79. *Z historie divadla* [online]. Příbram : Divadlo A. Dvořáka Příbram, 2013 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.divadlopribram.eu/o-divadle/historie>>.
80. *Základní demografické údaje ve vybraném území* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&childsel0=4&cislotab=DEM9010UC&kapitola_id=19&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=4&pro_3_33=2120&aktualizuj=Aktualizovat>.
81. *Zámeček* [online]. Turistik.cz, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.turistik.cz/cz/kraje/stredocesky-kraj/okres-pribram/pribram/pribram-zamek/galerie/ir/files/gallery/4356/30718--c800x600.jpg>>.
82. *Zámeček – Ernestinum* [online]. Příbram : Galerie Františka Drtikola, 2007 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.galerie-drtikol.com/?p=zamecek>>.

83. *Zámek Březnice : Historie* [online]. Březnice : Zámek Březnice, 2013, 16. 1. 2013 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.zamek-breznice.cz/historie-zamku/>>.

Mapy

1. *Brdy : Soubor topografických map [1:50 000]*. Praha : Naše vojsko, 1993. 5 mapových listů.
2. *Příbram, Březové Hory : plán města [1:10 000]*. 2. vyd. Praha : Žaket, 2003. ISBN 80-7233-135-3.
3. *Středočeský kraj jih : Dolní Berounka, Povltaví, Dobříšsko, Příbramsko, Sedlčansko : mapa regionu*. 2. vyd. Poděbrady : Kompakt, 2004.

Ostatní

1. BÍLEK, P. *Dub svatého Václava : Svatováclavský či Svatohorský dub, kmet mezi stromy*. Příbram : Město Příbram, 2008. 8 s.
2. *Cyklotrasy na Příbramsku*. Příbram : Městský úřad Příbram, 2011.
3. DOLEŽAL, S. *František Drtikol/Grafická tvorba*. Příbram : Nakladatelství Svět, 2013. 4 s.
4. Dotazníkové šetření vzniklé v rámci projektu *Propagace turistické destinace Příbramsko*. Dostupné od Ing. Oty Hauptmanna, vedoucího Obecního živnostenského úřadu Příbram.
5. Hornické muzeum Příbram, interní dokumentace.
6. *Leták s prohlídkovými trasami*. Příbram : Hornické muzeum Příbram, 2013. 2 s.
7. *Propagační materiály města Příbram*. Příbram : Město Příbram, 2008. Dostupné také z WWW: <<http://pribram-city.cz/Propagacni-materialy-mesta-Pribram.ppt>>.
8. Rozhovor s panem Ing. Otou Hauptmannem, vedoucím Obecního živnostenského úřadu Příbram, ze dne 4. 3. 2013.
9. Rozhovor s paní Radkou Fiebigerovou, pracovnící Oddělení obchodu, služeb a cestovního ruchu na Obecním živnostenském úřadě Příbram, ze dne 4. 3. 2013.
10. Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram - Svátá Hora, interní dokumentace.
11. *Střední Čechy – jih : Mapa atraktivit turistické oblasti* [online]. Praha : CzechTourism, 2010 [cit. 2013-03-09]. Dostupné také z WWW:

<http://www.czechtourism.cz/files/iop/mark_aktivity_zvyseni/tiskoviny_tic/03_stredni_cechy_jih_skladacka.pdf>.

12. *Svatá Hora a stará Příbram [1:5 000] a [1:750]*. Příbram : PBtisk, 1993.
13. VELFL, J. *Příbram : Královské horní město*. 2. vyd. Příbram : Městský úřad Příbram, 2000. 11 s.
14. *Výnos č. 1/2011* [online]. Vojenský újezd Brdy, 2011, 16. 5. 2011 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.vojujezd-brdy.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=981&id_dokumenty=1212>.

Seznam zkratk

CR – cestovní ruch

EuroRAP – European Road Assessment Programme

NUTS – Nomenklatura územních statistických jednotek

NSRR – Národní strategický referenční rámec

OP – operační program

PP – přírodní památka

PR – přírodní rezervace

ROP – regionální operační program

RP – regionální politika

SO ORP – správní obvod obce s rozšířenou působností

SZM – Sportovní zařízení města

VŠB – Vysoká škola báňská

VÚ – Vojenský újezd

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obrázek 1: Svatá Hora.....	36
Obrázek 2: Ševčínský důl – jedna z hlavních dominant Hornického muzea.....	38
Obrázek 3: Plánek Svaté Hory.....	98
Obrázek 4: Sousoší Kalvárie.....	99
Obrázek 5: Pozlacená socha Panny Marie na Mariánském sloupu.....	99
Obrázek 6: Mariánská studánka.....	100
Obrázek 7: Svatohorský dub.....	100
Obrázek 8: Pospřežované Svatohorské schody zvenčí s pohledem na město Příbram.....	101
Obrázek 9: Svatohorské schody zevnitř.....	101
Obrázek 10: Kostel Sv. Jakuba.....	103
Obrázek 11: Zámeček.....	103
Obrázek 12: Sbor mistra Jakoubka ze Stříbra.....	104
Obrázek 13: Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami.....	104
Obrázek 14: Zámek Březnice.....	105
Obrázek 15: Maková Hora.....	105
Obrázek 16: 25. únor.....	106

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled statistických jednotek NUTS.....	13
Tabulka 2: Komparace tradičního a současného pojetí regionální politiky.....	15
Tabulka 3: Průměrný měsíční běh srážek a teplot pro stanici Příbram.....	30
Tabulka 4: Dlouhodobější vývoj počtu obyvatel SO ORP Příbram.....	31
Tabulka 5: Vybrané údaje o návštěvnosti Svaté Hory v letech 2010-2012.....	37
Tabulka 6: Vývoj návštěvníků Hornického muzea v expozicích na Příbramsku v letech 2003-2012.....	39
Tabulka 7: Přehled otevřených a zavřených restauračních zařízení o víkendu.....	61
Tabulka 8: Vývoj počtu obyvatel na Příbramsku z hlediska jednotek věku.....	95

Seznam grafů

Graf 1: Komparace nezaměstnanosti SO ORP Příbram, Středočeského kraje a ČR.....	32
Graf 2: Celkový vývoj návštěvníků Hornického muzea v letech 2003-2012.....	40
Graf 3: Vývoj návštěvnosti vybraných expozic Hornického muzea v letech 2003-2012.....	40
Graf 4: Poměr otevřených restauračních zařízení v sobotu a neděli.....	61
Graf 5: Povědomí o výskytu informačních center v Příbrami.....	62
Graf 6: Památky, osobnosti, akce charakterizující region.....	63

Graf 7: Cílení propagace podle kulturních oblastí.....	63
Graf 8: Dostatečná nabídka vybraných služeb.....	64
Graf 9: Celková spokojenost se službami.....	65
Graf 10: Spokojenost v jednotlivých oblastech.....	65
Graf 11: Nespokojenost v jednotlivých oblastech.....	66
Graf 12: Návštěvnost Hornického muzea.....	67
Graf 13: Návštěvnost Svaté Hory.....	67
Graf 14: Negativa cestovního ruchu.....	68
Graf 15: Věková struktura obyvatelstva Příbramska k 31. 12. 2011.....	94
Graf 16: Porovnání věkové skladby obyvatelstva Příbramska s průměrem České republiky a Středočeského kraje k 31. 12. 2011.....	94
Graf 17: Stárnutí populace na Příbramsku z hlediska porovnání věkových kategorií 0-14 a 65+.....	95
Graf 18: Vývoj přírůstku obyvatel na Příbramsku v letech 2001-2011.....	96
Graf 19: Vývoj dalších demografických jevů na Příbramsku v letech 2001-2011.....	97
Graf 20: Zajímá Vás.....	108
Graf 21: Kde se získávají informace o destinacích.....	108
Graf 22: Využívání jednotlivých způsobů dopravy.....	109
Graf 23: Preferovaná ubytovací zařízení.....	109

Seznam příloh

Příloha č. I – Přehled operačních programů ČR na programovací období 2007-2013..	87
Příloha č. II – Další typologizace cestovního ruchu.....	89
Příloha č. III – Přehled objektů ústředního seznamu.....	91
Příloha č. IV – Věková struktura obyvatelstva na Příbramsku.....	94
Příloha č. V – Vývoj počtu obyvatel a stárnutí populace.....	95
Příloha č. VI – Vývoj vybraných demografických jevů.....	96
Příloha č. VII – Obrazové materiály o Svaté Hoře.....	98
Příloha č. VIII – Plánek prohlídkových areálů a tras v Hornickém muzeu Příbram.....	102
Příloha č. IX – Obrazová příloha vybraných atraktivit na Příbramsku.....	103
Příloha č. X – Mapa cyklotras na Příbramsku.....	107
Příloha č. XI – Výsledky dotazníkového šetření výzkumu provedeného zaměstnanci města Příbram v rámci projektu Propagace turistické destinace Příbramsko.....	108
Příloha č. XII – Vzor dotazníku.....	110

Přílohy

Příloha č. I – Přehled operačních programů ČR na programovací období 2007-2013¹⁹⁶

1. Cíl Konvergence:

a) Tematické:

- OP Doprava,
- OP Životní prostředí,
- OP Podnikání a inovace,
- OP Výzkum a vývoj pro inovace,
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost,
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost,
- Integrovaný OP,
- OP Technická pomoc.

b) Regionální:

- ROP NUTS II Severozápad,
- ROP NUTS II Moravskoslezsko,
- ROP NUTS II Jihovýchod,
- ROP NUTS II Severovýchod,
- ROP NUTS II Střední Morava,
- ROP NUTS II Jihozápad,
- ROP NUTS II Střední Čechy.

2. Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost:

- OP Praha Konkurenceschopnost,
- OP Praha Adaptabilita.

3. Cíl Evropská územní spolupráce:

- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko,
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko,
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko,
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko,
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko,
- OP Mezuregionální spolupráce,

¹⁹⁶ *Programy 2007-2013* [online]. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2012-11-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013>>.

- OP Nadnárodní spolupráce,
- Síťový OP ESPON 2013,
- Síťový OP INTERACT II.

Příloha č. II – Další typologizace cestovního ruchu

HESKOVÁ¹⁹⁷ komplexně rozčlenila CR z deseti různých hledisek:

1. geografické hledisko:
 - domácí,
 - zahraniční,
 - mezinárodní,
 - vnitřní,
 - národní,
 - regionální.
2. počet účastníků:
 - individuální,
 - skupinový,
 - masový,
 - ekologický.
3. způsob organizování:
 - individuální cesty,
 - organizovaný zájezd,
 - klubový CR.
4. věk účastníků:
 - děti,
 - mládež,
 - rodiny,
 - senioři.
5. délka účasti:
 - výletní CR,
 - krátkodobý,
 - víkendový,
 - dlouhodobý.
6. převažující místo pobytu:
 - městský,
 - příměstský,
 - venkovský,

¹⁹⁷ HESKOVÁ, M., et al. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha : Fortuna, 2006. s. 21-22. ISBN 80-7168-948-3.

- agroturistika,
 - horský, vysokohorský,
 - přímořský.
7. roční období:
- sezónní (zima, léto),
 - mimosezónní,
 - celoroční.
8. použitý dopravní prostředek:
- motorizovaný,
 - železniční,
 - letecký,
 - lodní.
9. dynamika:
- pobytový (statický),
 - putovní (dynamický).
10. sociologické hledisko:
- sociální,
 - komerční,
 - etnický,
 - návštěva příbuzných a známých.

PALÁTKOVÁ¹⁹⁸ ještě uvádí dvě další hlediska:

- platební bilance státu:
 - aktivní,
 - pasivní.
- plátce nákladů:
 - komerční,
 - sociální.

¹⁹⁸ PALÁTKOVÁ, M., ZICHOVÁ, J. *Ekonomika turismu: turismus České republiky: vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. Praha : Grada, 2011. s. 20-21. ISBN 978-80-247-3748-5.

Příloha č. III – Přehled objektů ústředního seznamu¹⁹⁹

Kód	Kategorie	Název
103520	Stromořadí	Alej lip malolistých
2513	Evropsky významná lokalita	Bezděkovský lom
2514	Evropsky významná lokalita	Bohostice
105225	Skupina stromů	Borovice na Makové Hoře
5335	Evropsky významná lokalita	Brda
2515	Evropsky významná lokalita	Březinský rybník
2516	Evropsky významná lokalita	Březnice - Oblouček
103446	Jednotlivý strom	Buk lesní
103465	Jednotlivý strom	Buk lesní
103426	Jednotlivý strom	Drásovský dub 2
103425	Jednotlivý strom	Drásovský dub 3
2525	Evropsky významná lokalita	Dražská Koupě
103473	Jednotlivý strom	Dub letní
103472	Jednotlivý strom	Dub letní
103458	Jednotlivý strom	Dub sv. Václava
105224	Jednotlivý strom	Dub u Vamberova mlýna
103445	Jednotlivý strom	Dub u Višňové
103429	Jednotlivý strom	Dub v Rejkovicích
105226	Jednotlivý strom	Dub vladyky Bavora
2527	Evropsky významná lokalita	Felbabka
5615	Smluvně chráněné území	Felbabka
2499	Přírodní rezervace	Getsemanka I. a II.
103502	Jednotlivý strom	Horčápská hrušeň
5339	Evropsky významná lokalita	Hradec a Kuchyňka
2534	Evropsky významná lokalita	Hrachoviště
5618	Smluvně chráněné území	Hrachoviště
105537	Jednotlivý strom	Hrušeň Marie
103484	Jednotlivý strom	Hrušeň obecná
103444	Jednotlivý strom	Hrušeň obecná
124	Přírodní památka	Hřebenec
103501	Jednotlivý strom	Hvoždanská lípa

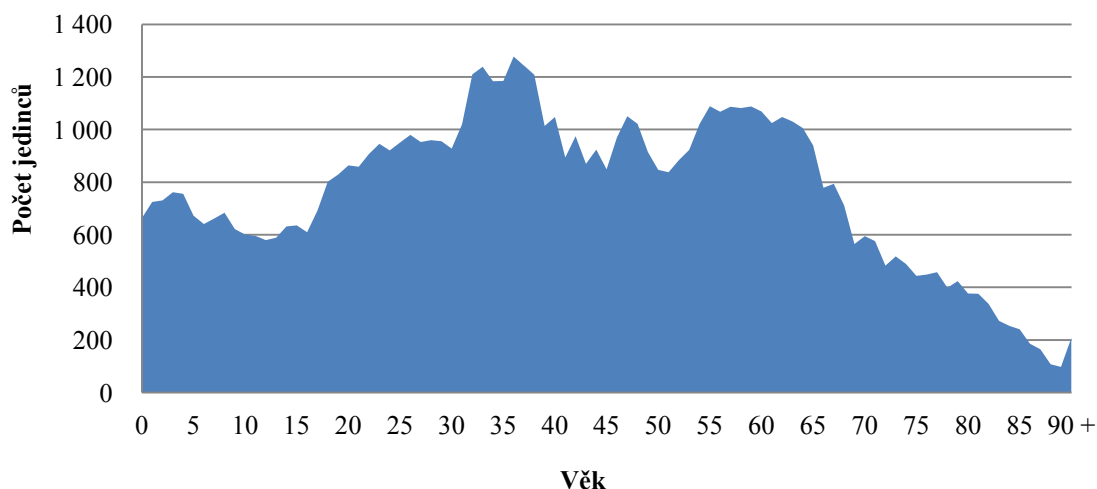
¹⁹⁹ *Objekty ústředního seznamu* [online]. Praha : Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupný z WWW: http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/chrob_find/index.php?frame=1&TYPVYSTUPU%5B%5D=drusop&h_zchru=1&h_evl=1&h_ptacob=1&h_schru=1&h_pstromy=1&h_kod=&h_nazev=&h_organ_ochp=&h_kraj=&h_okres=&h_orp=539911&POVOB_ICOB=&h_obec=&h_ku=&h_submit=Vyhledat.

2536	Evropsky významná lokalita	Hvoždanské Háje
2537	Evropsky významná lokalita	Jablonná - mokřad
5692	Přírodní památka	Jablonná - mokřad
103462	Jednotlivý strom	Jasan ztepilý
103449	Jednotlivý strom	Jasan ztepilý
103457	Jednotlivý strom	Javor klen
103441	Jednotlivý strom	Javor klen
103439	Jednotlivý strom	Javor klen
103486	Jednotlivý strom	Jilm
105052	Jednotlivý strom	Jilm drsný
103514	Jednotlivý strom	Jilm horský
103508	Jednotlivý strom	Jírovec maďal
103448	Jednotlivý strom	Jírovec maďal
200	Přírodní rezervace	Kuchyňka
2559	Evropsky významná lokalita	Ledný potok
5617	Smluvně chráněné území	Ledný potok
105780	Jednotlivý strom	Lípa Johanky z Rožmitálu
103437	Jednotlivý strom	Lípa malolistá
103515	Jednotlivý strom	Lípa malolistá
103507	Jednotlivý strom	Lípa malolistá
103505	Jednotlivý strom	Lípa malolistá
103428	Jednotlivý strom	Lípa v Jincích
103493	Jednotlivý strom	Lípa v Koupi
103454	Jednotlivý strom	Lípa ve Smolotelech
103517	Jednotlivý strom	Lípa velkolistá
103483	Stromořadí	Lipová alej ve Slivici
103455	Stromořadí	Lipová alej za zámekem
103430	Skupina stromů	Lípy u sv. Prokopa
5348	Evropsky významná lokalita	Louky u Drahlína
2724	Evropsky významná lokalita	Mešenský potok
1979	Přírodní památka	Na horách
5355	Evropsky významná lokalita	Na horách u Křešína
267	Přírodní rezervace	Na skalách
5358	Evropsky významná lokalita	Niva Kotelského potoka
2571	Evropsky významná lokalita	Obecnický potok
2572	Evropsky významná lokalita	Octárna
5616	Smluvně chráněné území	Octárna

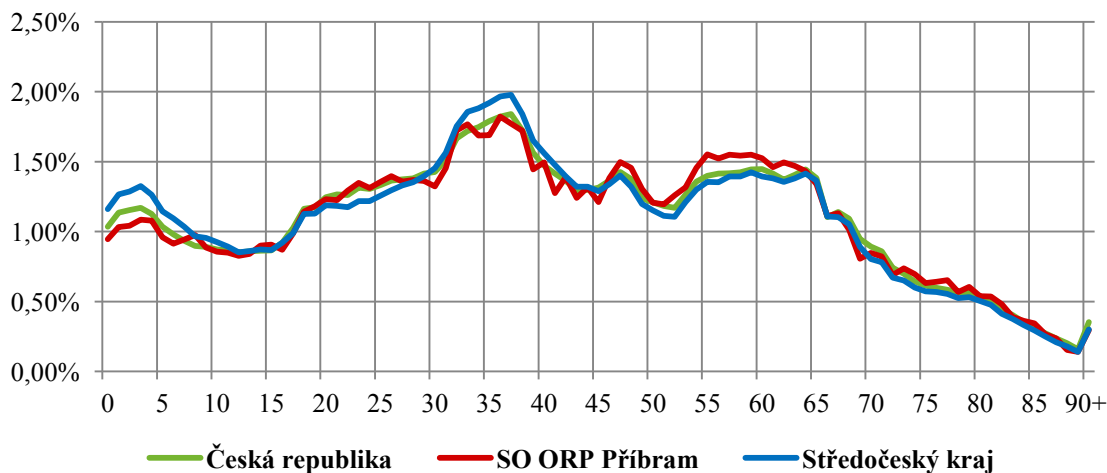
5620	Smluvně chráněné území	Ohrazenický potok
2573	Evropsky významná lokalita	Ohrazenický potok
5360	Evropsky významná lokalita	Padrťsko
5619	Smluvně chráněné území	Padrťský potok
2586	Evropsky významná lokalita	Rožmitál pod Třemšínem
2587	Evropsky významná lokalita	Rybník Vočert a Lazy
5705	Přírodní památka	Rybník Vočert a Lazy
103453	Skupina stromů	Skupina dvou dubů letních
103521	Skupina stromů	Skupina dvou lip malolistých
103456	Skupina stromů	Skupina dvou lip malolistých
103498	Skupina stromů	Skupina 5 lip malolistých
103500	Skupina stromů	Skupina 8 dubů letních
103485	Jednotlivý strom	Smrk obecný
103440	Jednotlivý strom	Smrk ztepilý
103443	Stromořadí	Stromořadí lip malolistých
103519	Stromořadí	Stromořadí topolů bílých
5379	Evropsky významná lokalita	Teslíny
5380	Evropsky významná lokalita	Tok
103516	Skupina stromů	Topoly bílé
2606	Evropsky významná lokalita	Trhovky
5381	Evropsky významná lokalita	Trokavecké louky
451	Přírodní památka	Třemešný vrch
5382	Evropsky významná lokalita	Třemšín a Hřebence
103497	Skupina stromů	U lip
2290	Ptačí oblast	Údolí Otavy a Vltavy
2617	Evropsky významná lokalita	Velký Raputovský rybník
2068	Přírodní památka	Vinice
103463	Jednotlivý strom	Vrba překrásná
2700	Evropsky významná lokalita	Závišínský potok

Příloha č. IV – Věková struktura obyvatelstva na Příbramsku

Graf 15: Věková struktura obyvatelstva Příbramska k 31. 12. 2011²⁰⁰

Graf 16: Porovnání věkové skladby obyvatelstva Příbramska s průměrem České republiky a Středočeského kraje k 31. 12. 2011^{201,202,203}

²⁰⁰ *Věkové složení obyvatelstva podle jednotek věku v letech 1995 až 2011* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z WWW: <[http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/\\$FILE/2120_c.xls](http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/$FILE/2120_c.xls)>.

²⁰¹ *Věkové složení obyvatelstva podle jednotek věku v letech 1995 až 2011* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z WWW: <[http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/\\$FILE/2120_c.xls](http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/$FILE/2120_c.xls)>.

²⁰² *Složení obyvatelstva podle pohlaví a jednotek věku* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&childsel0=3&cislotab=04-02&kapitola_id=371&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&childsel0=3&cas_2_141=20111231&pro_1_31=CZ020>.

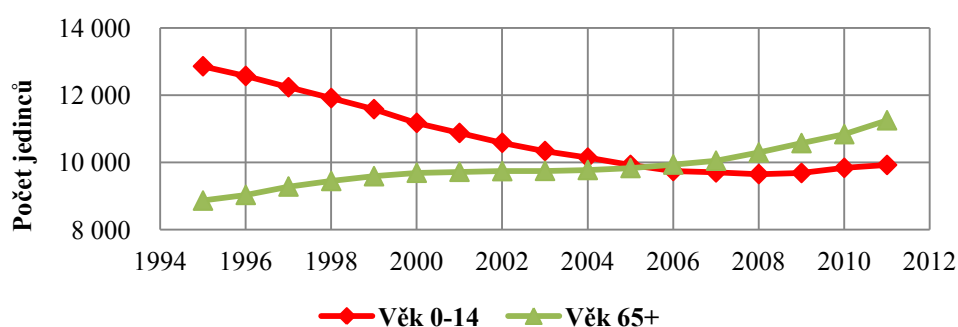
²⁰³ *Věkové složení obyvatel k 31. 12. 2011* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <[https://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/01001C2E4E/\\$File/400312007.xls](https://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/01001C2E4E/$File/400312007.xls)>, vlastní zpracování.

Příloha č. V – Vývoj počtu obyvatel a stárnutí populace

Tabulka 8: Vývoj počtu obyvatel na Příbramsku z hlediska jednotek věku²⁰⁴

Rok	Obyvatel celkem	Věk 0-14	Věk 15-64	Věk 65+	Průměrný věk
1995	70 156	12 855	48 442	8 859	37,0
1996	70 121	12 567	48 526	9 028	37,3
1997	70 047	12 231	48 539	9 277	37,6
1998	69 994	11 909	48 643	9 442	38,0
1999	69 933	11 579	48 770	9 584	38,3
2000	69 777	11 172	48 918	9 687	38,7
2001	69 509	10 871	48 923	9 715	39,0
2002	69 227	10 579	48 912	9 736	39,3
2003	68 955	10 333	48 879	9 743	39,5
2004	68 998	10 137	49 092	9 769	39,8
2005	68 961	9 919	49 214	9 828	40,0
2006	68 959	9 739	49 289	9 931	40,3
2007	69 281	9 697	49 539	10 045	40,5
2008	69 555	9 647	49 618	10 290	40,7
2009	69 545	9 679	49 297	10 569	41,0
2010	69 706	9 832	49 038	10 836	41,2
2011	70 166	9 918	49 000	11 248	41,5

Graf 17: Stárnutí populace na Příbramsku z hlediska porovnání věkových kategorií 0-14 a 65+²⁰⁵

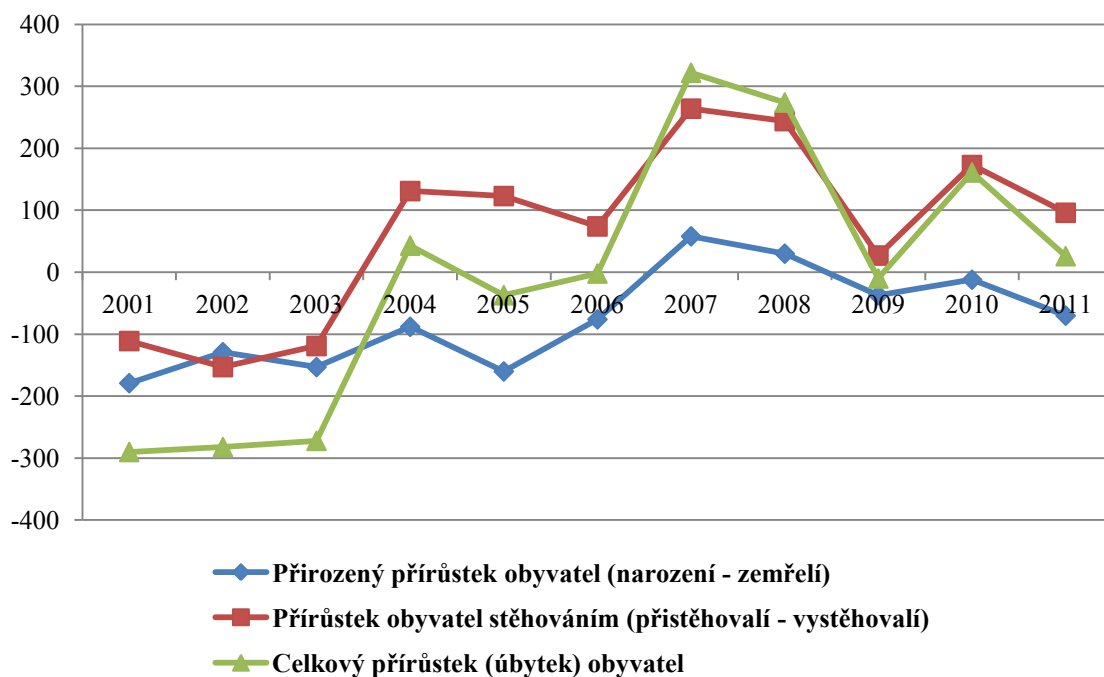

²⁰⁴ Věkové složení obyvatelstva podle jednotek věku v letech 1995 až 2011 [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z WWW: <[http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/\\$FILE/2120_c.xls](http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/$FILE/2120_c.xls)>.

²⁰⁵ Věkové složení obyvatelstva podle jednotek věku v letech 1995 až 2011 [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-27]. Dostupné z WWW: <[http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/\\$FILE/2120_c.xls](http://notes.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/929cb3026f833d9cc12575f300481b2b/$FILE/2120_c.xls)>, vlastní zpracování.

Příloha č. VI – Vývoj vybraných demografických jevů

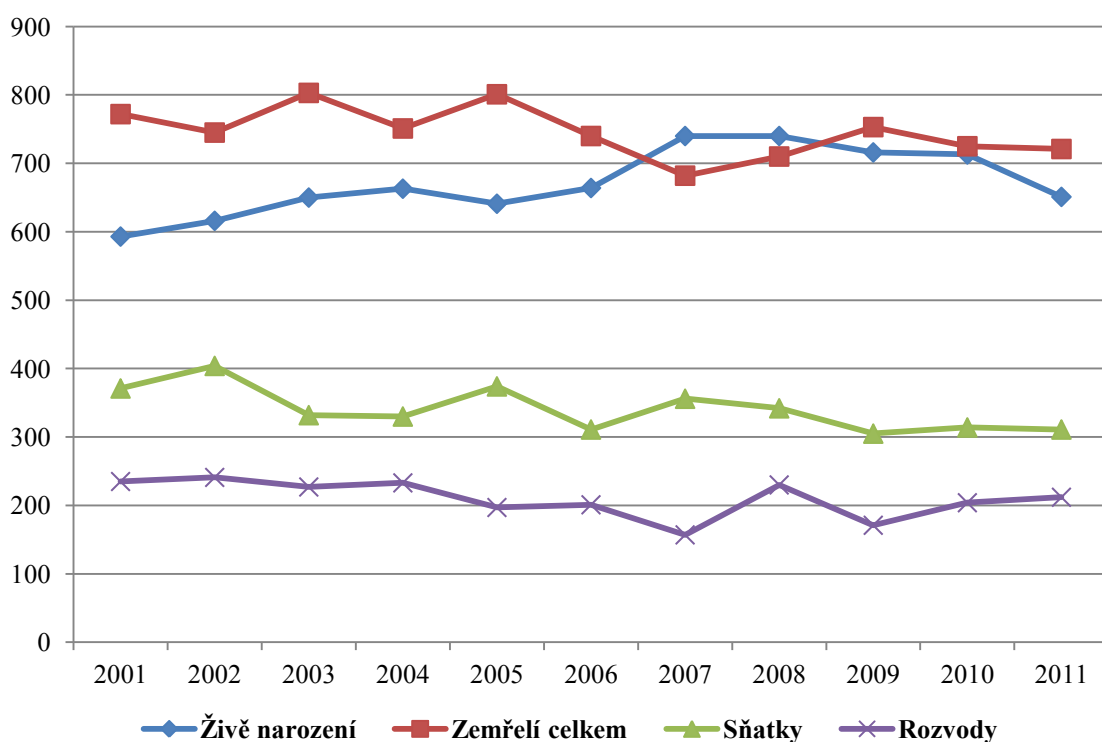
Graf 18: Vývoj přírůstku obyvatel na Příbramsku v letech 2001-2011^{206,207}

²⁰⁶ *Vybrané ukazatele za správní obvod Příbram v letech 2001-2010* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-26]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/9bc8042c0b680dafc1257966004b164e/\\$FILE/cr212120.xls](http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/9bc8042c0b680dafc1257966004b164e/$FILE/cr212120.xls)>.

²⁰⁷ *Základní demografické údaje ve vybraném území* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&childsel0=4&cislotab=DEM9010UC&kapitola_id=19&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=4&pro_3_33=2120&aktualizuj=Aktualizovat>, vlastní zpracování.

Graf 19: Vývoj dalších demografických jevů na Příbramsku v letech 2001-2011^{208,209}

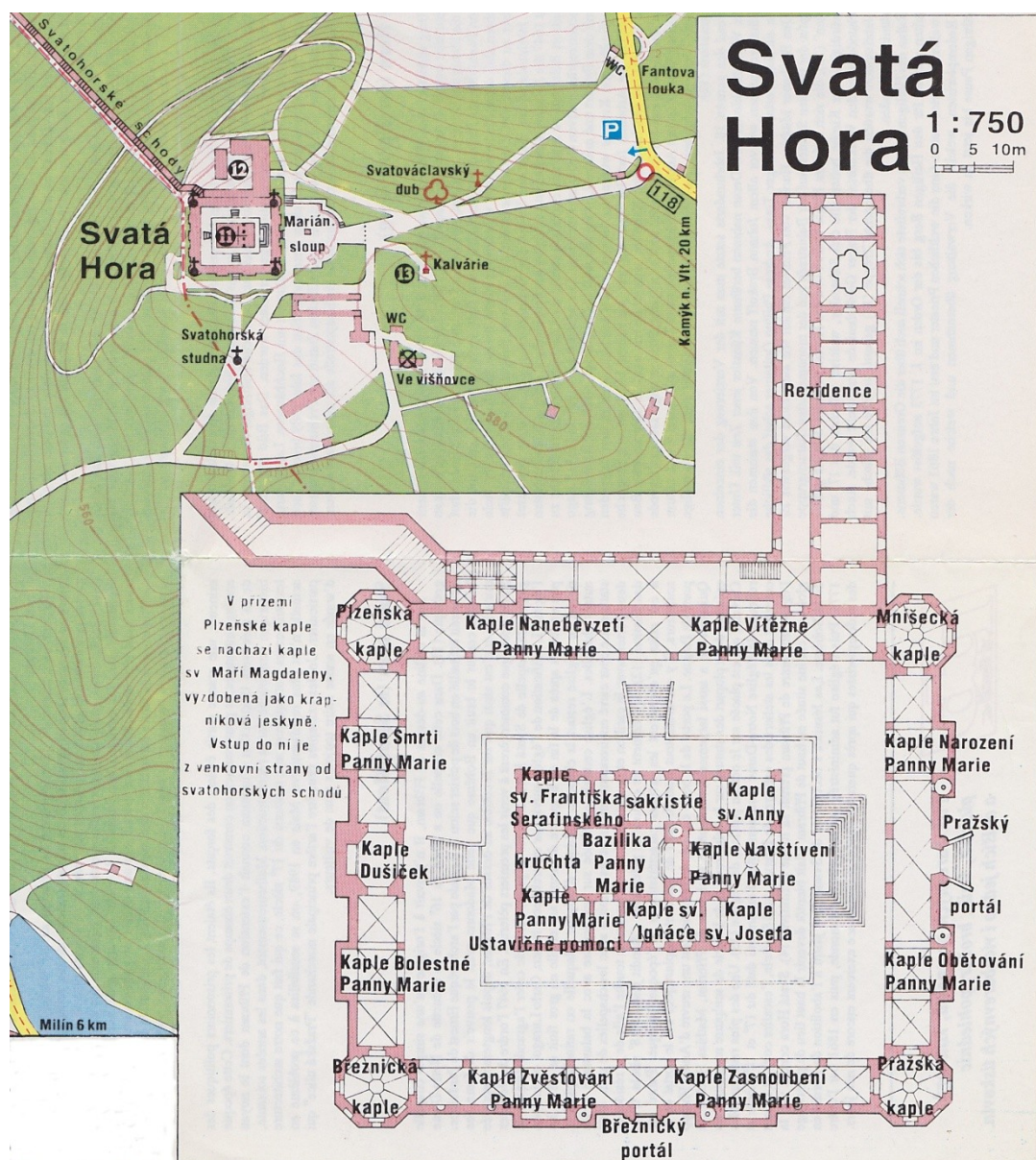

²⁰⁸ *Vybrané ukazatele za správní obvod Příbram v letech 2001-2010* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-01-26]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/9bc8042c0b680dafc1257966004b164e/\\$FILE/cr212120.xls](http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/9bc8042c0b680dafc1257966004b164e/$FILE/cr212120.xls)>.

²⁰⁹ *Základní demografické údaje ve vybraném území* [online]. Praha : Český statistický úřad, 2013 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vo=null&childsel0=4&cislatab=DEM9010UC&kapitola_id=19&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=4&pro_3_33=2120&aktualizuj=Aktualizovat>, vlastní zpracování.

Příloha č. VII – Obrazové materiály o Svaté Hoře

Obrázek 3: Plánek Svaté Hory²¹⁰

²¹⁰ Svatá Hora a stará Příbram [1:5 000] a [1:750]. Příbram : PBtisk, 1993.

Obrázek 4: Sousoší Kalvárie²¹¹

Obrázek 5: Pozlacená socha Panny Marie na Mariánském sloupu²¹²

²¹¹ *Sousoší Kalvárie* [online]. Příbram : Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram – Svatá Hora, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://pruvodce.svata-hora.cz/guide/view/id/sh-1-b>>.

²¹² Vlastní zdroj.

Obrázek 6: Mariánská studánka²¹³

Obrázek 7: Svatohorský dub²¹⁴

²¹³ *Studánka od jihu* [online]. Příbram : Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram – Svatá Hora, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://svata-hora.cz/cz/gallery/image/767/studanka-od-jihu>>.

²¹⁴ Vlastní zdroj.

Obrázek 8: Posprejované Svatohorské schody zvenčí s pohledem na město Příbram²¹⁵

Obrázek 9: Svatohorské schody zevnitř²¹⁶

²¹⁵ Vlastní zdroj.

²¹⁶ *Svatohorské schody – interiér* [online]. Příbram : Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram – Svatá Hora, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://svata-hora.cz/cz/gallery/image/763/svatohorske-schody-interier>>.

Příloha č. VIII – Plánek prohlídkových areálů a tras v Hornickém muzeu Příbram²¹⁷

Prohlídkový areál ŠEVČINSKÝ DŮL **A**

TRASA 1 (110 min.)

- 1/1 Tradiční řemesla a průmysl na Příbramsku.
- 1/2 Šachetní budova Ševčinského dolu.
- 1/3 Z dějin příbramského hornictví.
- 1/4 Strojovna Ševčinského dolu.
- 1/5 Mineralogicko geologické sbírky.
- 1/6 Hornická chalupa.

ZAČÁTEK PROHLÍDEK:

9:00 10:00 11:00 12:00 13:00 14:00 15:00 16:00*
*pouze duben–říjen

TRASA 2 (15 min., max. počet osob 24)

Jízda hornickým vláčkem po povrchu mezi Ševčinským a Vojtěšským dolem.

ODJEZDY:

9:30 10:30 11:30 12:30 13:30 14:30 15:30 16:30*
*pouze duben–říjen; listopad–březen jen za vhodného počasí

TRASA 3 (50 min., vzdálenost 1,5 km)

Podzemí dolu Drkolnov - vodní kolo a skluzavka

ZAČÁTEK PROHLÍDEK:

10:00* 12:00* 14:00*
*pouze duben–říjen

TRASA 4 (individuálně)

Sběr mineralogických vzorků na odvalu Ševčinského dolu.

Prohlídkový areál ANENSKÝ DŮL **B**

TRASA 1 (55 min., max. počet osob 22)

- 1/1 Jízda důlním vláčkem 260 m dlouhou Prokopskou štolou k nehlubší jámě revíru (1600 m).
- 1/2 Strojovna - pamí těžní stroj Breitfeld & Daněk.
- 1/3 Cáchovna - úpravnictví a hutnictví.

ZAČÁTEK PROHLÍDEK:

9:00 9:30* 10:00 10:30* 11:00 11:30* 12:00 12:30*
13:00 13:30* 14:00 14:30* 15:00 15:30* 16:00* 16:30**
*pouze duben–říjen **pouze jízda vláčkem

TRASA 2 (45 min., 156 schodů, max. 22 osob)

Wasserlauf - vodní patro.
Fárání výtahem a 750 m dlouhá procházka podzemím.

ZAČÁTEK PROHLÍDEK:

9:00* 10:00* 11:00* 12:00* 13:00* 14:00* 15:00* 16:00*
*pouze duben–říjen

TRASA 3 (30 min., 60 schodů, max. 10 osob)

Komora vodního kola.
Fárání výtahem a 100 m dlouhá procházka podzemím.

ZAČÁTEK PROHLÍDEK:

9:30* 10:30* 11:30* 12:30* 13:30* 14:30* 15:30* 16:30*
*pouze duben–říjen

Prohlídkový areál VOJTĚŠSKÝ DŮL **C**

TRASA 1 (50 min.)

- 1/1 Šachetní budova Vojtěšského dolu.
Světové prvenství v dosažení 1000 m svislé hloubky roku 1875.
Galerie výtvarných děl s hornickou tematikou malíře Karla Hojdena a sochaře Václava Šáry.

1/2 Strojovna Vojtěšského dolu.

Parní těžní stroj Breitfeld & Daněk z roku 1889.
Hornická kovárna.

1/3 Cáchovna Vojtěšského dolu.

Výstavní sál.

ZAČÁTEK PROHLÍDEK:

9:00 10:00 11:00 12:00 13:00 14:00 15:00 16:00*
*pouze duben–říjen

TRASA 2 (20 min.)

Vodní štola Anna z 18. století (330 m dlouhá).

ZAČÁTEK PROHLÍDEK:

9:00* 10:00* 11:00* 12:00* 13:00* 14:00* 15:00* 16:00*
*pouze duben–říjen

VSTUPNÉ se platí samostatně v každém prohlídkovém areálu

- prohlídkové areály A, B, C jednotlivě - dospělí 40 Kč, děti, senioři a studenti 20 Kč, rodinné vstupné 100 Kč
- zvlášť Jízda hornickým vláčkem od Ševčinského dolu - dospělí 10 Kč, děti, senioři a studenti 5 Kč
- zvlášť Vodní kolo dolu Drkolnov - dospělí 20 Kč, děti, senioři a studenti 10 Kč
- zvlášť Sběr mineralogických vzorků - dospělí 20 Kč, děti, senioři a studenti 10 Kč
- zvlášť Jízda důlním vláčkem Prokopskou štolou dolu Anna - dospělí 20 Kč, děti, senioři a studenti 10 Kč
- zvlášť Wasserlauf, vodní patro na dole Anna - dospělí 20 Kč, děti, senioři a studenti 10 Kč
- zvlášť Komora vodního kola v podzemí dolu Anna - dospělí 20 Kč, děti, senioři a studenti 10 Kč
- zvlášť Vodní štola Anna - dospělí 20 Kč, děti, senioři a studenti 10 Kč
- další jednotlivé expozice v prohlídkových areálech A, B, C - dospělí 10 Kč, děti, senioři a studenti 5 Kč

²¹⁷ Leták s prohlídkovými trasami. Příbram : Hornické muzeum Příbram, 2013. s. 2.

Příloha č. IX – Obrazová příloha vybraných atraktivit na Příbramsku

Obrázek 10: Kostel Sv. Jakuba²¹⁸

Obrázek 11: Zámeček, včetně gotického arkýře napravo²¹⁹

²¹⁸ *Kostel Sv. Jakuba Většího* [online]. Seznam.cz, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://foto.mapy.cz/original?id=185433>>.

²¹⁹ *Zámeček* [online]. Turistik.cz, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.turistik.cz/cz/kraje/stredocesky-kraj/okres-pribram/pribram/pribram-zamek/galerie/ir/files/gallery/4356/30718--c800x600.jpg>>.

Obrázek 12: Sbor mistra Jakoubka ze Stříbra²²⁰

Obrázek 13: Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami²²¹

²²⁰ *Sbor mistra Jakoubka ze Stříbra* [online]. Seznam.cz, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://foto.mapy.cz/original?id=273789>>.

²²¹ *Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami* [online]. Seznam.cz, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://foto.mapy.cz/original?id=111602>>.

Obrázek 14: Zámek Březnice²²²

Obrázek 15: Maková Hora²²³

²²² Vlastní zdroj.

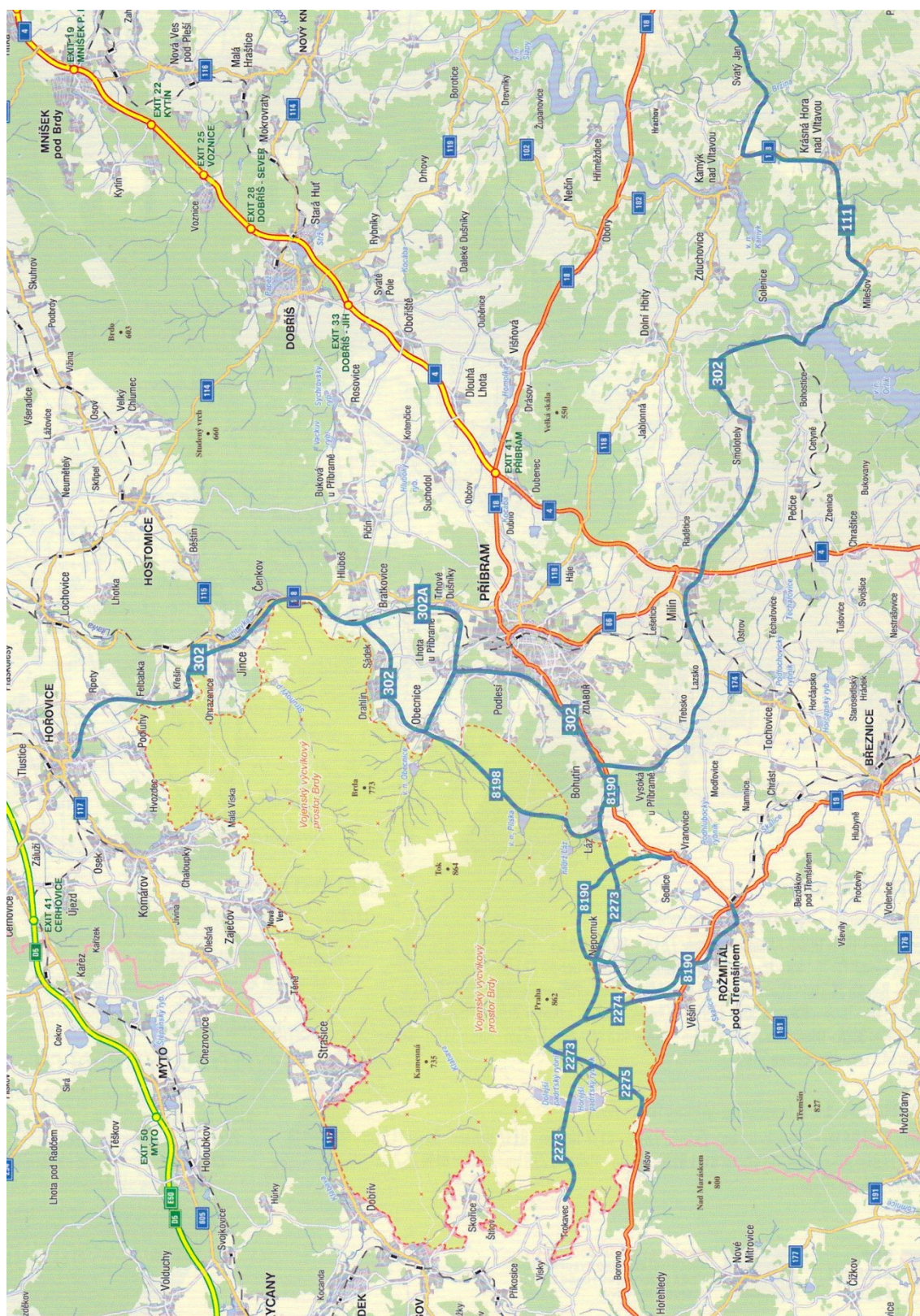
²²³ *Maková Hora* [online]. Seznam.cz, 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://foto.mapy.cz/original?id=96670>>.

Obrázek 16: 25. únor²²⁴

²²⁴ *Vysokopecký rybník* [online]. Příbram : Hornické muzeum Příbram, 2010 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.lesopark.pribram.eu/images/pecovak/velke/dul2.jpg>>.

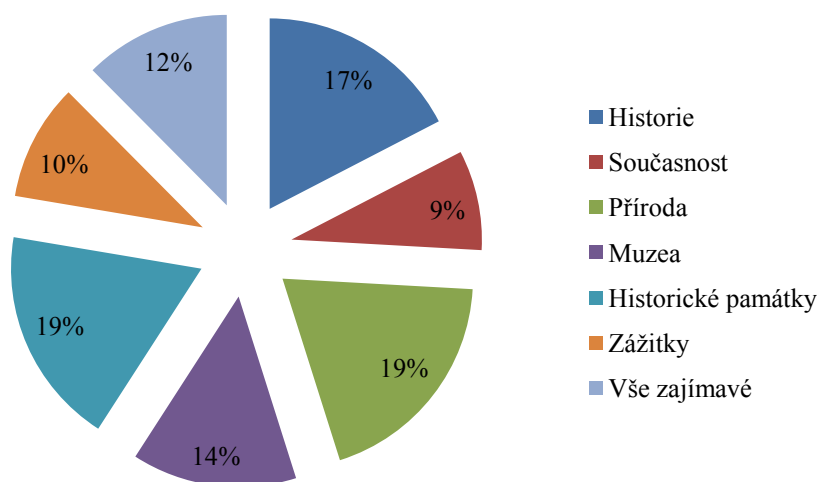
Příloha č. X – Mapa cyklotras na Příbramsku²²⁵

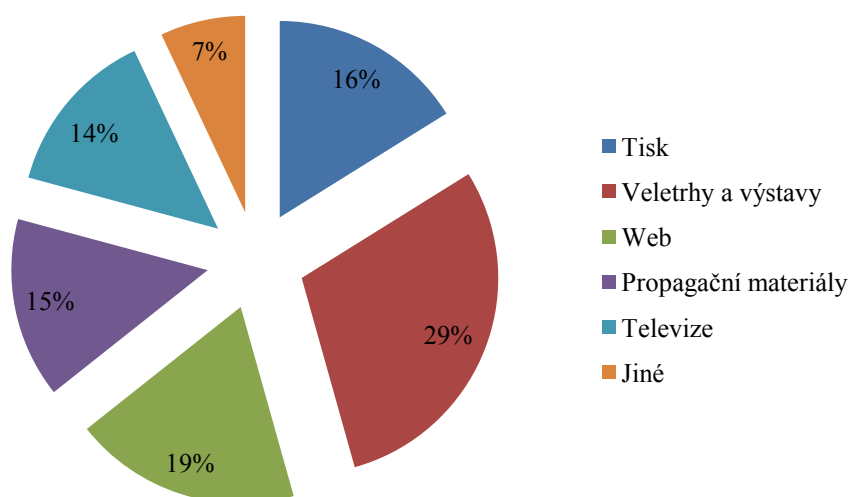
²²⁵ *Cyklotrasy na Příbramsku*. Příbram : Městský úřad Příbram, 2011.

Příloha č. XI – Výsledky dotazníkového šetření výzkumu provedeného zaměstnanci města Příbram v rámci projektu Propagace turistické destinace Příbramsko

Graf 20: Zajímá Vás...²²⁶

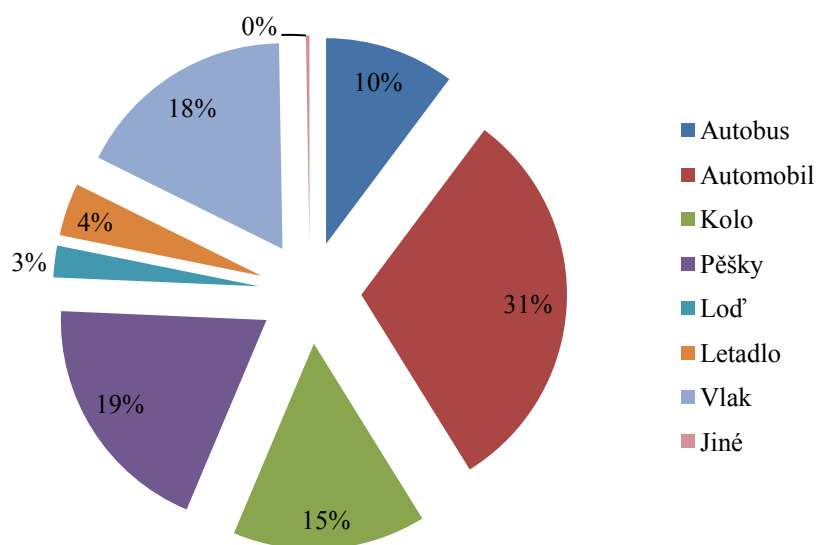
Graf 21: Kde se získávají informace o destinacích²²⁷

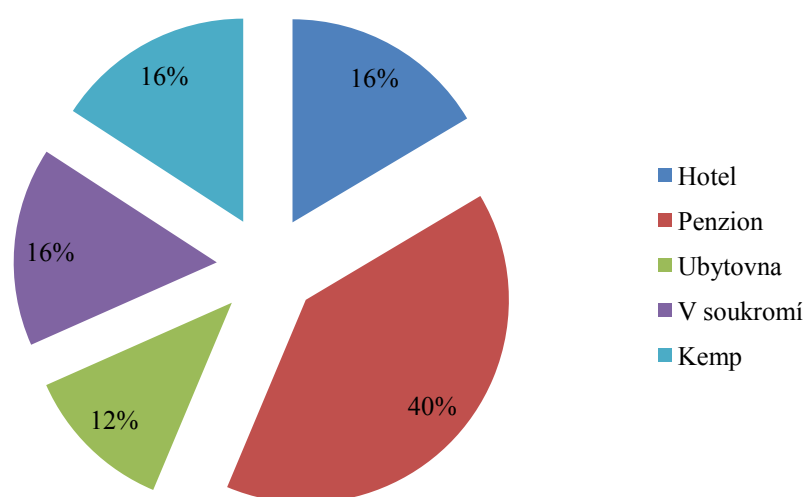
²²⁶ Dotazníkové šetření vzniklé v rámci projektu *Propagace turistické destinace Příbramsko*. Dostupné od Ing. Oty Hauptmanna, vedoucího Obecního živnostenského úřadu Příbram, vlastní zpracování.

²²⁷ Dotazníkové šetření vzniklé v rámci projektu *Propagace turistické destinace Příbramsko*. Dostupné od Ing. Oty Hauptmanna, vedoucího Obecního živnostenského úřadu Příbram, vlastní zpracování.

Graf 22: Využívání jednotlivých způsobů dopravy²²⁸

Graf 23: Preferovaná ubytovací zařízení²²⁹

²²⁸ Dotazníkové šetření vzniklé v rámci projektu *Propagace turistické destinace Příbramsko*. Dostupné od Ing. Oty Hauptmanna, vedoucího Obecního živnostenského úřadu Příbram, vlastní zpracování.

²²⁹ Dotazníkové šetření vzniklé v rámci projektu *Propagace turistické destinace Příbramsko*. Dostupné od Ing. Oty Hauptmanna, vedoucího Obecního živnostenského úřadu Příbram, vlastní zpracování.

Příloha č. XII – Vzor dotazníku

Dotazníkové šetření

Dobrý den, jmenuji se Věra Hauptmannová a jsem studentkou 3. ročníku Vysoké školy evropských a regionálních studií o. p. s., oboru Regionální studia.

Chtěla bych Vás tímto poprosit o vyplnění krátkého dotazníku k mé bakalářské práci s názvem „Regionální rozvoj a propagace cestovního ruchu na Příbramsku“. Cílem práce má být návrh na zlepšení propagace Příbramska a právě proto bych potřebovala Vaši pomoc zprostředkovanou tímto dotazníkem. Dotazník je anonymní a jeho vyplnění Vám zabere jen pár minut.

Moc Vám děkuji za Váš čas a spolupráci.

V dotazníku je Příbramsko míněno jako správní obvod obce s rozšířenou působností, oblast tedy zahrnuje Příbram, Březnici, Rožmitál pod Třemšínem, Vojenský újezd Brdy a k nim přilehlé obce.

1. Víte, kde je v Příbrami turistické informační centrum?

- a) ANO, kde?
- b) NE

2. Která památka/akce/osobnost podle Vás nejtypičtěji charakterizuje Příbramsko?

.....

3. Myslíte si, že by se mělo město Příbram v propagaci regionu upínat spíše na:

- a) Náboženskou tematiku (vzhledem ke Svaté Hoře)
- b) Historickou tematiku (vzhledem k hornictví)
- c) Sportovní vyžití
- d) Ode všeho trochu
- e) Jiné – doplňte:.....

4. Domníváte se, že jsou na Příbramsku dostatečné nabídky služeb přispívající k rozvoji cestovního ruchu?

- Parkovací místa ve městě: ANO x NE x NEVÍM
- Parkovací místa u turisticky atraktivních míst: ANO x NE x NEVÍM

- Dopravní značení, směrovky na turisticky atraktivní místa: ANO x NE x NEVÍM
- Dopravní dostupnost prostřednictvím MHD a příměstské dopravy: ANO x NE x NEVÍM
- Dostatek hromadných ubytovacích zařízení: ANO x NE x NEVÍM
- Dostatek stravovacích zařízení: ANO x NE x NEVÍM

5. Jste spokojeni se službami v oblasti cestovního ruchu na Příbramsku? (např. ochota, slušnost, dostupnost, srozumitelnost, otevírací doba, atp.)

- a) Rozhodně ANO
- b) Spíše ANO
- c) Spíše NE
- d) Rozhodně NE

S čím například jste spokojeni?

S čím například nejste spokojeni?.....

6. Víte o nějaké opomíjené památce/akci/osobnosti/atraci, která by podle Vás mohla pomoci zvýšit příliv návštěvníků?

- a) ANO, jaké?.....
- b) NE

7. Navštívili jste někdy nějakou expozici Hornického muzea?

- a) ANO
- b) NE

8. Byli jste někdy na Svaté Hoře?

- a) ANO, absolvovali jste i prohlídku s výkladem? a) ANO
b) NE
- b) NE

9. Co je podle Vás největším problémem Příbramska v oblasti cestovního ruchu?

.....

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku!